

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

občina krško

Poštšina plačana v gotovini

Št. 3 · Letnik XI · 20. februar 1990

Gostitelja srečanja sta bila predsednik SO Krško Zoran Šoln (bere tekst) in predsednik Socialistične zveze Krško Branko Pirc

Sprejem za predstavnike verskih skupnosti

Po tradiciji tako imenovani novoletni sprejemi predstavnikov verskih skupnosti pri predsedniku SO Krško pridejo na vrsto potem, ko se obnovoletna mrzlica umiri in obstaja stvarna možnost, da se ljudje v miru usedejo in pomenijo. Letošnji sprejem (14. februarja) je seveda minil v znamenju prevelikih finančnih obremenitev duhovnikov. Ti bi morali za svoje zavarovanje odšteti skoraj vse svoje prihodke, kar jih vsekakor postavlja v nemogoč položaj in je razumljivo, da skušajo to svojo stisko izraziti ob vsaki priložnosti, se o problemu pogovoriti in poiskati rešitev. Rešitev je seveda možna samo na

ravni celotne republike, saj z ukrepom samo v okviru ene občine pač ne bi dosegli ničesar.

Sicer pa je beseda tekla o vsem, kar tudi na splošno zanima ljudi v naši občini in v naši družbi: o gradnji hitre ceste, železnice, pretočnih elektrarn, jedrski elektrarni, RAO, ekologiji kar tako... Tudi do individualne in kolektivne zavesti so prišli in ugotovili, da smo vsi glasni, ko nam okolje svinjajo »oni drugi«, da nas pa ni veliko v hlačah, ko bi morali sami, lastnoročno kaj postoriti za čisto okolje. Na ta del obnašanja bi kazalo vsekakor skušati vplivati po vseh možnih poteh, saj je tudi tu preprečevanje najboljše zdravi-

lo. Problematika onesnaževanja, urejenosti okolja in njegove smotne izrabe je pripeljala tudi do razgovora o kostanjeviškem turističnem razvoju, ki mu noben luksuzni objekt ne bo niti pomagal niti škodoval, dokler se mestece samo ne otrese vsega, kar ga kazi.

Na koncu naj omenimo samo še pobudo, vprašanje, željo, ki so jo mnogi ljudje izrazili podboškemu župniku: kraj, katerega fara je pred več kot sedemsto leti dobila ime Sveti križ, naj bi ponovno tako poimenovali. In odgovor? To je možno, le speljati je treba za to predvidene postopke.

V pozdravnem nagovoru je predsednik SO Krško Zoran Šoln dejal:

»Če se prav spomnim, smo lani ob enaki priložnosti nazdravljali začetkom demokratizacije naše družbe in želji, da bi to gibanje, ki je zajelo predvsem Slovenijo in Slovence, kaj kmalu obrodilo pričakovane sadove tudi

Franc Novak, župnik iz fare pri Svetem križu, je prebral nagovor v imenu zbranih povaljencev

Telefonska anketa

Bližajo se volitve in z njimi čas odločitve vsakega polnoletnega državljana o tem, koga si bo izbral za to, da ga bo vodil, da bo v njegovem imenu odločal in na katerega bo po potrebi stresal svojo nejevoljo.

Spoštovani bralci Našega glasa!

Zanima nas, koliko ste si doslej uspeli ustvariti vtis o tem, kakšne so politične stranke, ki vam ponujajo svoje volilne liste kandidatov, kakšni so njihovi programi, koga si želite za predsednika, čigav program vam je najbližji... Skratka, gre za kopico vprašanj, ki nas mučijo, predvsem pa bi verjetno tako Vi sami kot

tudi vodilni ljudje vaših političnih strank radi nanje dobili vsaj približne odgovore. Zato bo uredništvo Našega glasa opravilo kratko telefonsko anketo in jo po določenem času tudi ponovilo. Prosim Vas vse, da se na naš klic odzovete s pripravljenostjo za sodelovanje, saj boste s tem pomagali sebi in svoji politični stranki, predvsem pa boste olajšali delo našim anketarjem, prostovoljnim aktivistom. Poklicali vas bomo v večernih urah, da vas lažje dobimo doma. Pa še to: anonimnost je zagotovljena!

Hvala za razumevanje!

bomo omagali. To seveda ne bo odvisno samo od nas. Živimo v Jugoslaviji, v državi, v katero smo se prostovoljno združili in želimo v njej tudi ostati — seveda v taki, ki bo po naši meri in hkrati po meri vseh, ki jim je resnično za enakopravnost in sožitje — ne glede na narodnostno, versko ali drugo opredelitev. Tako videnje naše skupne države ni nekaj novega. Je in bo le udeležanje tistega, kar je drugod po Evropi samo po sebi umevno in kar bi morali doseči tudi pri nas, če se hočemo priključiti sodobni Evropi in se končno vanjo tudi vključiti.

Pri nas smo prav v minulem letu, in sicer ob njegovem koncu, stopili pomemben korak naprej. Zakon o političnem združevanju je znova omogočil ustanovitev strank, ki bodo že ob koncu aprila nastopile na vseh skupščinskih volitvah. Nedvomno bo to pritegnilo, če lahko rečemo — v urejanje »državnih zadev« širši krog ljudi, s tem razširilo krog tistih, ki bodo lahko resnično demokratično in neposredno odločali in ki se bodo prav zaradi tega v večji meri vključevali v in opredeljevanje do skupnih težav in skupnih ciljev naše družbe in v njihovo razreševanje. Prepričan sem, da tako demokratizacijo naše družbe podpirate tudi vi in vse naše verske skupnosti, četudi ostajate zvesti vašemu temeljnemu poslanstvu in nestranski opre-

delitvi. Slovencev nas je malo, zato je še toliko bolj potrebno, da ob vsem, za kar si prizadevamo, ne ostaja ob strani večji del naroda. Nove demokratične spremembe tako v ustavnih amandmajih kot sicer težijo prav k temu in če tega ne bomo zagotovili že danes, bomo prav gotovo jutri. Demokracije se je treba tudi učiti in naučiti, saj sistem nikakor ne prinaša samo širitve pravic, marveč ima svoja pravila, ki se jih moramo držati vsi, ki nam demokracija ni samo beseda.

Spoštovani!

Leto, v katerega smo že vstopili, bo leto novih preizkušenj. Toliko lažje bo za vse skupaj, kolikor bo prave demokracije, in toliko težje, če bomo demokracijo izkoriščali za morebitne razprtije v naši lastni mali hiši. Njena vrata bodo še naprej odprta za vse dobro misleče in napredne, iz nje ne bomo podili nikogar. Prav zato ne bomo dopustili, da bi nas Slovence izganjali iz lastnega doma, kot moramo, žal, poslušati v nekaterih drugih jugoslovanskih logih.

Zato, spoštovani gospodje, nazdravimo tokrat zdravemu razumu in še posebej razumevanju za različnost v skupno dobro. Naj nam bo leto 1990 vsem skupaj bolj naklonjeno in lepše, kot nam je bilo lansko!

Zoran Šoln

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE: Izdaja: Indok center skupščine občine Krško — Naklada: 2100 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, Telefon: (0608) 31-768 — Grafična priprava DIC, tozdr Grafika, Novo mesto — Tisk: Tiskarna Novo mesto — Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informacije št.: 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila, pojasnila ali strokovna gradiva, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi besedili podpisani. — Poština plačana pri pošti Novo mesto.

»Spoštovani!

Prav lepo se vam zahvaljujem v imenu vseh duhovnikov naše občine za to povabilo in srečanje, pa tudi za dobre želje ob novem letu. Tudi Vam mi želimo veliko uspehov in božjega blagoslova pri Vašem delu.

V zadnjih nekaj mesecih smo priča velikim spremembam v Vzhodni Evropi in tudi pri nas, kamor nas mnogi tudi prištevajo. Zdi se mi, da je v veliki meri prišlo do tega, ker je bilo človekovo dostojanstvo teptano in je imela samo oblast vse ugodnosti in pravice, množice pa niso imele drugega kot pravico delati in poslušati. Cerkev, ki oznanja Kristusov evangelij, pa se je vedno zavzemala za tiste, ki so bili izkoriščani in teptani, in je oznanjala resnico, da smo vsi ljudje enaki in se morajo človekove pravice in njegovo dostojanstvo spoštovati od njegovega spočetja do naravne smrti. Mnogi oblastniki so gledali Cerkev postrani, ker so smatrali, da se vtika v njihovo področje. Oblast je za to, da poskrbi za mir in človeka vredno življenje.

Naša družba duhovnikovo delo zelo malo ceni ali, lahko bi rekli, da nič. Če vzamemo delo za ohranjanje kulturnih in sakralnih spomenikov: res je, da se ne moremo primerjati z velikimi narodi, ki se ponašajo z močnimi katedralami; tega pri nas ni. Je pa veliko majhnih cerkva, ki so posejane po naši lepi deželi. Skoro ni grička, na katerem ne bi bilo cerkve. Te zgradbe pa je treba vzdrževati. Po drugi svetovni vojni je bil velik del dohodka Cerkvi nasilno odvzet. Zemlja je bila nacionalizirana, odvzeti domovi, župnišča, delnice... Tako se je Cerkev znašla v zelo težkem gmotnem položaju. Edino dobri ljudje, ki so znali ceniti dediščino svojih dedov in pradedov, so s svojim denarjem, ki so si ga odtrgali, pomagali duhovnikom to dediščino obnavljati. Družba se šele v zadnjem času prav sramežljivo odziva, da milostno daje kakšen dinar.

Duhovnikovo delo pa ni samo obnova cerkva, ampak s svojim delom vzgaja ljudi v narodnem, kulturnem in duhovnem napredku, tako pri verouku, pogovorih, pripravah na zakramente, oznanjevanju... To delo pa ni samo v korist Cerkve, naša želja je, da bi ljudi vzgojili v dobre, delavne in poštene državljane in dobre kristjane, ampak v korist vse družbe. Tudi za to delo ne dobivamo duhovniki nobenih priznanj — ampak moramo plačevati celo davke. Kot ste verjetno brali v Družini ali drugje slišali, so slovenski škofje do nadaljnjega zamrzili plačevanje našega socialnega zavarovanja, ker ga ne zmoremo. Krivično bi bilo, da bi denar za naše preživetje naprtli tistim, ki že veliko žrtvujejo za obnovo in kulturni dvig našega naroda.

Še enkrat vam želim vse dobro v tem letu.

V te besede je svoj pozdravni nagovor v imenu duhovnikov preliž župnik fare Sv. križ, Franc Novak

Srebrna Prešernova plaketa za Stanko Macur in Emila Gasserja

Osrednja prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku je bila v petek, 9. februarja 1990 v DKD E. Kardelja. Predsednik Zveze kulturnih organizacij Krško, Franci Černelič, je v pozdravnem govoru poudaril vsestransko razvitost kulture v naši občini in nujno sodelovanje med ustvarjalci kulture in tistimi, ki jim je ta kultura namenjena. Nato pa je izročil Prešernove plakete, ki jih ZKO podeljuje kulturnim delavcem za dolgoletno delo v kulturi. Letos sta srebrno prešernovo plaketo prejela Stanka Macur in Emil Gasser.

Stanka Macur je glasbenica v najširšem pomenu besede. Kot pedagoginja v brestaniški osnovni šoli še posebno kaže svoj talent v odličnem vodenju otroških in mladinskih pevskih zborov ter v pripravi izvrstnih programov za šolske in krajevne proslave. Ljubezen do zborovskega petja je znala preliti tudi med kolegice v zbornici, s katerimi je ustanovila ženski oktet.

Stankina ustvarjalnost pa je vendar najmočnejša v solističnem prepevanju in še posebej v izvedbi lastnih skladb, za kar je prejela že vrsto priznanj: tu omenimo le nagrado za najbolj všečno melodijo na Ptujskem festivalu in prvo nagrado občinstva na festivalu otroških pesmi lani v Krškem.

Kako globoko zna Stanka občutiti poezijo, smo se lahko mnogokrat prepričali pri poslušanju njenih songov. Nepogrešljiv je njen delež pri nastopih krškega literarnega kluba, kjer aktivno sodeluje že vrsto let. S prizadevnim delom v različnih kulturnih skupinah Stanka Macur zaokrožuje podobo vsestranske kulturne delavke in ustvarjalke.

Emil Gasser že 35 let igra v Pihalnem orkestru Delavskega kulturnega društva Svoboda Senovo. Težko bi bilo sešteti vse ure, ki jih je Emil Gasser žrtvoval za vaje in nastope. Če k temu dodamo velike uspehe, ki jih je doslej dosegel senovski pihalni orkester, lahko ugotovimo, da je bilo kulturno delo Emila Gasserja neprecenljivo, zanj je potrebna velika ljubezen do glasbe in zavestno podrejanje svojega življenja zahtevam orkestra.

In še ena lastnost Emila Gasserja je zelo dobrodošla senovskeinu orkestru: njegov smisel za urejanje arhiva. Z njim je pripomogel k temu, da je imel orkester ob lanske 60-letnici vzorno urejen arhiv, ki priča ne le o dosežkih senovske, temveč tudi vse naše ljubiteljske kulture.

Podelitev priznanj

Ob prazniku krajevne skupnosti Senovo

Krajevna skupnost Senovo po tradiciji proslavlja hkrati svoj krajevni in slovenski kulturni praznik, saj z 8. februarjem nekako sovpadajo napad borcev XIV. divizije na tamkajšnje rudniške naprave, ki je bil v noči z 9. na 10. februar 1944. Na osrednji krajevni proslavi, 9. februarja v Domu XIV. divizije, posvečeni obema priložnostima, je zbrane letos nagovoril predsednik OO ZZB NOV Krško, Stane Nunčič.

Na prireditvi so podelili krajevna priznanja — **plakete doma XIV. divizije**.

Gasilsko društvo Senovo je dobitnik priznanja, ki praznuje 60. obletnico uspešnega opravljanja svojega poslanstva. Zavedajo se, da niso potrebni samo pri gašenju požarov, zato jih s preventivnimi akcijami skušajo tudi kar se da učinkovito preprečevati. Ves čas pa v svoje vrste neutrudno vključujejo tudi podmladek.

Branko Janc je prejel priznanje za zagotavljanje in izvajanje samoupravnih potreb prebivalcev krajevni skupnosti. Predlog je prispel iz njegove bivše TOZD na pobudo družbenopolitičnih organizacij in vseh zaposlenih v senovski šivalnici Lisce. V obrazložitvi navajajo, da se je Branko Janc ob prevzemu dolžnosti direktorja TOZD Lisca na Senovem zavedal specifičnosti ženskega kolektiva ter znal hitro vzpostaviti stik z zaposlenimi in preko njih tudi s krajevno skupnostjo. Zavzemal se je za napredek kraja in tako neposredno vplival na dvig življenjske ravni svojih delavk.

Anton Kočever je dobil priznanje kot eden od stebrov vrste akcij, ki so odročni zaselek Stranje približale ostalemu svetu. Zaradi želje po napredku domačega kraja, po zblizanju z dolino se je skupaj z mnogimi vaščani lotil dela. Napeljali so elektriko, vodovod, asfalt, telefon, zgradili gasilski dom... S svojo

Stanka Macur je prejela srebrno Prešernovo plaketo za svoje vsestransko glasbeno delovanje. (Foto: Ljubo Potočnik)

Bronaste Prešernove plakete pa so letos v naši občini dobili naslednji kulturni delavci: Albin Medvešek in Branko Koprivec iz DKD Svoboda Senovo, Vera Alegro, Janez Kranjc in Vili Novak iz DKD Svoboda Brestanica, Franci Žičkar iz Velikega Podloga, Ana Rostohar iz Literarnega kluba B. Zupančič ter Marjan Uršič, Vinko Tičar in Angelca Sotošek iz Mešanega pevskega zbora Viktor Parma.

Po podelitvi srebrnih in dveh bronastih Prešernovih plaket (ostale bronaste plakete so bile ali pa bodo podeljene v društvih) so gledalci zadovoljni spremljali igralce DKD Svoboda Senovo, ki so prikazali Partljičevo komedijo »Pesnikova žena prihaja«.

Vida Fritz

prizadevnostjo in delovno vnemo si je Anton Kočever med vaščani pridobil velik ugled.

Rado Lapuh je vsestransko aktiven — v domačem gasilskem društvu, občinski gasilski zvezi in krajevni samoupravi. Vaški odbor Mali Kamen, ki ga je predlagal za dobitnika priznanja, pa ga še posebej ceni kot pobudnika in odličnega organizatorja raznih akcij v vasi, med njimi tistih za izgradnjo vodovoda in telefonske napeljave.

Ernest Breznikar je prejel priznanje za krepitev in razvoj društvene dejavnosti v krajevni skupnosti. To je dosegel z lastnim dolgoletnim udejstvovanjem v domačem kulturnem društvu kot član lutkarske in gledališke skupine, organizator, predsednik društva in nadzornega odbora. Njegovo delo se dobro pozna tudi v krajevni samoupravi in LD Senovo. Prav tako že vrsto let aktivno sodeluje pri organizaciji pohodov Po poteh XIV. divizije.

Milan Kučan v Krškem

Nihče ni imun za preteklost in napake

V časih, ko vsak mali človek tako rekoč živi in diha politiko, ko se kar cele družine skoraj grejejo na televizorje, je poslušalec pač težko povedati kaj novega. Lahko jim samo poskusi stvari v njihovem spominu sistemsko urediti, osvetliti s svojega izhodišča, predstaviti lastne poglede na posamezne probleme ali dogajanja in, kar sploh ni nepomembno, biti za strelovod. Pustiti se izzivati, strpno odgovarjati na napade... Lahko bi rekli, da je Milanu Kučanu, kandidatu ZKS — Stranke demokratične prenovе za predsednika predsedstva SR Slovenije, to v veliki meri tudi uspelo. Pred nabito polno dvorano krškega delavskega doma je ne le prevzel nalogo porte parole organizacije, na katero je v bistvu že nekaj časa odprta lovska sezona in kakršenkoli napad nanjo prinaša njegovemu avtorju tudi predvolilne točke, ampak se je lotil te naloge dan po (ravno tako dobro obiskani in za medije bolj atraktivni) predstavitvi programa DEMOSA. S tem je omogočil vsaj nehoteno primerjavo med seboj in skupino pod vodstvom dr. Jožeta Pučnika, ki je v Krškem gostovala 13. februarja 1990.

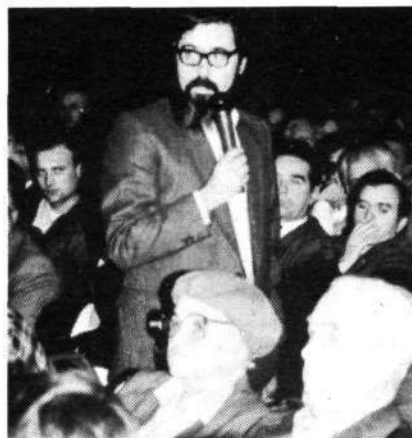
Milan Kučan s sodelavci ni bil atraktiven, ker to ni njegov slog, in tudi vse predobro je bilo tako njemu kot poslušalcem jasno, da nosi njegova stranka in velika večina poslušalcev na plečih hipoteke, prevzeto od Komunistične partije in Zveze komunistov. To so desetletja neuresničenih obljub o svetli bodočnosti, enakosti, gospodarsko in drugače učinkoviti, pravični družbi, pravni državi... Nekako tako se je izrazil tudi Kučan. Zamujeno pač skuša sedanja generacija funkcionarjev ZK popraviti in težko je reči, da niso ničesar dosegli. Žal pa je veliko več tistega, kar se kaže šele v povojih, kot pa tistega, s čimer se lahko pohvalijo kot z učinkovitimi potezami, ki že dajejo obilne in vidne rezultate. Tega se zaveda tudi Kučanov predvolilni štab in on sam, saj je poslušalcem lepo razčlenil učinke uspešnih dejanj (odhod s 14. kongresa, nova ustava SFRJ, odnosi s Srbijo, demokratizacija, razmerje med demokratskimi in demokratskimi silami v ZKJ — ki je po njegovi oceni že bivša, pravnost države...) in napovedal nadaljnje možno dogajanje, v katerem pa ni videl veliko rožnatega. Na poslušalce bi bolj kot točke, zapisane v programu »Evropa zdaj, klicaj«, moralo delovati to, da jim je na neki način napovedal znoj in solze. Markovičevega ali kateregakoli drugega programa oživitve gospodarstva ne bo možno izpeljati brez korenitih bolečih po-

segov, odpuščanja delavcev. To bo za Slovence, ki jim zaposlitev in socialna varnost kotirata zelo visoko na lestvici vrednot, težak udarec in dve leti bo po Kučanovih napovedih veliko večino dogajanja obvladoval boj za preživetje. S politične plati je to seveda sila zanimivo, saj se bo sam od sebe vsilil prepir o tem, kdo je kriv za nastalo stanje.

Nobeden od obstoječih političnih predvolilnih programov po Kučanovem mnenju nima najboljše koncipiranega gospodarskega dela in njihovo dodelavo bo omogočila šele praksa — tistim, ki bodo na volitvah zmagali, in tudi poražencem. Tako kot pri napovedi potrebnih ukrepov glede zaposlenosti pa je bil natančen tudi pri napovedi dogajanja v kmetijstvu. Da, kmetijska politika ni bila dobra, ni pa bila samo slaba. V teh letih ni prišla na boben nobena kmetija, medtem ko bo z uvedbo delovanja trga ta možnost postala povsem realna. Tudi na vasi se bodo, ker proste zemlje na tržišču praktično ni, pojavile velike socialne razlike. Lastniki bodo končno prisiljeni svojo zemljo tudi obdelovati — obdelovati res učinkovito in smotno.

Tudi predvolilne programe je komentiral, zlasti očitek, da so v veliki meri prepisani. Nas je pač Slovencev malo in naših interesov ali potreb ni težko ugotoviti. Zato so programi podobno skicirani. Nekatere stvari so po njegovem mnenju bolje domislili eni, nekatere pa drugi. Na volitvah je nekako tako, kot pri športu, pravi: zmaga naj najboljši. ZKS — Stranka demokratične prenovе bo svoj »Evropa zdaj!« šče dodelovala, vsekakor pa se bo za njegovo uresničitev borila tudi v primeru, da na volitvah ne bo zmagala. Osnovo uspeha pa po njegovem mnenju predstavlja sprememba odnosa do družbene lasnine, ki ni bila družbena, ampak nikogaršnja, in to je bilo tako zanjo kot za našo družbo usodno. Nekakšen način, da pridemo do titularja, bo nujno treba poiskati in že to bo pomagalo reševati določene probleme.

Do konkurenčnih strank in njihovega kandidata, gospoda Pučnika, je bil kar se da zadržan v ocenah in se ni pustil zapeljati v ocenjevanje. Opoziciji je tudi priznal zasluge za to, da je sprožila procese demokratizacije v naši družbi. Priznal je, da je dosedanjim vladajočim strukturam v oviro hipoteke pre-

Ciril Baškovič, eden izmed izvršnih sekretarjev CK ZKS.

teklosti, je pa samozavestno tudi pribil, da bodo z vstopom v politično areno tudi vsi drugi »že jutri« tudi imeli svojo preteklost.

Seveda ni šlo brez problematike, ki jo v Ljubljani imenujejo posavska, lokalna, za naše okolje pa je vsekakor bistvena. To je ogroženost okolja, saj je Posavje postalo neprostovoljno zbirališče slovenske nesnage in jedrska elektrarna s svojim srednje in nizko radioaktivnim odpadkom, zlasti pa z zloglasno vsebino bazenov, je samo vrh ledene gore, ki kvari naše zdravje. Ciril Baškovič je spretno in logično pojasnil zadrego stranke, ki je v svojem predvolilnem programu pritegnila večinskemu razpoloženju in se opredelila proti uporabi jedrske energije, hkrati pa računala tudi na podporo članov ZKS in ostalih zaposlenih v JE Krško. Rešitev vidijo v visoki stopnji strokovnosti dela, ki naj nas varuje dotlej, dokler ne bomo našli nadomestnih virov energije, zmanjšali energetske požrečnosti slovenskega gospodarstva, izravnali energetske bilance, rešili problema varnega trajnega odlaganja RAO in ustvarili pogojev za zaprtje elektrarne.

Udeleženci javne predstavitve programa ZKS — stranke demokratične prenovе (od leve): Franc Pipan — MS ZKS Posavje, Milan Kučan — kandidat za predsednika Predsedstva SRS, Janez Rošker — predsednik OK ZKS Krško. (Foto: Kukovič Miloš)

OKROGLA MIZA »DEMOS O PRIHODNOSTI V SLOVENIJI«

Na pobudo Socialdemokratske zveze Slovenije — občinske organizacije Krško, je DEMOS — Demokratična opozicija Slovenije, ki jo sestavljajo Socialdemokratska zveza Slovenije, Slovenska kmečka zveza in Krščanski demokrati Slovenije, v torek, 13. 2. 1990 v Delavskem domu v Krškem organiziral okroglo mizo **DEMOS O PRIHODNOSTI SLOVENIJE**. Na okrogli mizi sta sodelovala Dr. Jože PUČNIK, predsednik Socialdemokratske zveze Slovenije in kandidat DEMOS-a za predsednika predsedstva Slovenije, in Ivan OMAN, predsednik Slovenske kmečke zveze in kandidat DEMOS-a za člana predsedstva Slovenije. Okrogle mize se ni mogel udeležiti Lojze PETRLE, predsednik Krščanskih demokratov Slovenije.

V polni veliki dvorani Delavskega doma sta gosta v uvodu najprej na kratko predstavila svoji stranki in njune programe. Pri tem je **dr. Jože Pučnik** poudaril idejo socialne demokracije, v kateri je izhodišče za razsojanje družbe in sveta človek sam in je zato potrebno iz človeka snovati odnose med ljudmi. Opozoril je, da se je slepa ulica socializma in komunizma rodila iz napačne predpostavke, da je človek obvladljiv, vendar pa to ni res, ker se človek upre, če se mu odreka svoboda, in vedno v zgodovini je našel trenutek, ko je rekel NE, ker družbe ni mogoče graditi z neprekinjeno revolucijo, z represijo in aroganco ene same stranke. Opozoril je, da konflikti nastopajo tudi v demokraciji, vendar je pri tem najpomembnejše, da nobena stranka ali partija ne sme in ne more dobiti možnosti, da se polasti države, kot se je to zgodilo pri nas z absolutnim monopolom Partije, ki je zato odgovorna za položaj, v katerem smo, pa če to prizna ali ne. Poudaril je, da je bila beseda solidarnost v Jugoslaviji grobo zlorabljena, ker v socialni državi solidarnost ne sme nadomestiti lastne odgovornosti, pravico do solidarnosti pa imajo samo državljani, ki zaradi osebnih lastnosti ali nesrečnih okoliščin ne morejo skrbeti zase.

Ivan Oman pa je v svojem uvodu odgovoril na vprašanje, zakaj se kmetje ukvarjajo s politiko, in pri tem poudaril, da se je kmetom po vojni dogajalo veliko krivic in nikoli niso imeli možnosti, da bi sami odločali ali sodelovali pri odločanju o vprašanjih, ki so pomembna zanje. Ocenil je, da se lahko razmere spremenijo samo s spremembo družbenega reda. Potem je opozoril na najpomembnejša vprašanja iz programa Slovenske kmečke zveze, kot so razvoj družinske kmetije, varstvo obdelovalne zemlje, zadružništvo, pravična davčna politika, vrnitev odvzete lastnine, ekološka vprašanja in vrsta drugih.

Po uvodnih predstavitvah gostov sta pričela odgovarjati na vprašanja prisotnih, ki so bila v glavnem namenjena gostom, delno pa tudi predstavnikom domače opozicije. Vprašanj je bilo zelo veliko, med njimi so bila tudi nekatera bolj ali manj provokativna, vendar sta gosta v skoraj dvournem neposrednem razgovoru odgovorila na vsa in se nista izognila tudi tistim »manj prijetnim«. Zaradi prostorske omejitve lahko med temi izdvojim samo nekatera vprašanja in odgovore nanje.

Dr. Jože Pučnik je najprej odgovoril na vprašanje o razlogih za svojo dolgoletno anonimnost. Pri tem je navedel, da je bil po končanem študiju zaradi svojega pisanja (v revijah in časopisih), ki ni bilo po volji oblasti, obsojen na devet let zaporu z obtožbo »rušenje legalne oblasti in združevanje proti ljudstvu in državi«. V zaporu je bil najprej pet let, potem pa še dve leti, ob pogojnem odpustu pa je odšel v tujino. Pri tem je poudaril, da mu je bila odvzeta diploma visoke šole, ki mu do sedaj še ni bila vrnjena, z obrazložitvijo, da se je izgubila. V Hamburgu je študiral sociologijo, in iz tega področja je tudi doktoriral. Je poročen, žena je Nemka in posebej je poudaril, da se zaradi svoje vrnitve in politič-

Dr. Jože Pučnik, predsednik slovenskih socialdemokratov

Udeleženci DEMOSOVE okrogle mize v krškem Delavskem domu (od leve): Danilo Siter, Anton Koršič, Igor Avsec, Pavle Perc, dr. Jože Pučnik, Ivan Oman.

(Foto: Kukovič Miloš)

nega udejstvovanja ne bo ločil. Zavrnil je govorice, da otroci ne govorijo slovensko, vendar je ocenil, da tudi v primeru njegove izvolitve za predsednika predsedstva Slovenije ni nujno, da se bodo otroci preselili v Slovenijo, ker je to pač njihova prostovoljna odločitev. Dejal je, da on v tujino ni odšel prostovoljno, da se je vrnil, ko je ocenil, da lahko tudi sam prispeva k izboljšanju položaja v domovini, da pa mu je bilo prej to prepovedano.

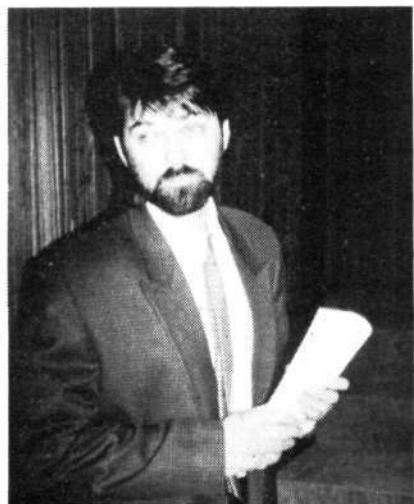
Ivan Oman je odgovoril na vprašanje v zvezi s pokojninsko-invalidskim zavarovanjem, ki ga bo potrebno celovito reformirati, da bo iz vsega dohodka šel primeren delež za to področje, da bo vsak, ki bo dopolnil določeno starost, prejemal primerno starostno ali invalidsko pokojnino. Pri tem je dejal, da je, žal, socialistični kapitalizem pri nas slabši

od kapitalističnega socializma, za kar je bil deležen bučne podpore občinstva.

Dr. Jože Pučnik je odgovoril tudi na vprašanje, kako bi čim prej rešili mlačni odnos

Igor Avsec, zastopnik krških socialdemokratov

Anton Koršič, predsednik krškega odbora Slovenske kmečke zveze

Danilo Siter, predsednik krških krščanskih demokratov

gospoda Šinigoja in vlade do srbske blokade, in pri tem poudaril, da se v tej blokadi kaže nesmiselnost federativne ureditve, ki ni sposobna zavarovati interesov narodov, in dodal, da je zato nujno preurediti Jugoslavijo v konfederativno državo, pri tem pa pomen pojma konfederacija definirati v smislu pogodbe med suverenimi državami, s katero se določijo tisti skupni interesi, ki se bodo s to pogodbo skupno realizirali. Ocenil je, da se v zadnjem času poskušajo omiliti posledice blokade, pač zaradi lastne nemoči. Kot ne-realne je ocenil večino protiukrepov in poudaril, da je rešitev v lastni monetarni politiki in če je potrebno, tudi v lastni denarni enoti, v bistvenem zmanjšanju ali ukinitvi prispevkov za federacijo. Nesprejemljivo je mešetarenje z usodo slovenskega gospodarstva in vodstvo bi moralo ukrepati na podlagi zakonodaje in ustave, hkrati pa ustvariti zakonske in ustavne pogoje za preprečitev in onemogočanje podobnih pojavov. Ko je odgovarjal na vprašanje, ali je v Sloveniji možna vojaška intervencija, pa je ocenil, da to ni možno in da ne verjame, da bi lahko prišlo do nasilnega obračunavanja, kljub močnim pritiskom.

Ivan Oman je odgovarjal tudi na vprašanja o volitvah in menil, da bodo volitve izpeljane korektno. Pojasnil je dvokrožni način izvolitve predsednika predsedstva Slovenije. Pri tem je sodil, da si posebne premoči na volitvah ne more ustvariti nobena stranka in da je dobro, da se v parlamentu pojavijo različni programi.

Dr. Jože Pučnik je odgovoril tudi na vprašanje v zvezi z izjavo v Novem mestu, ki je bila objavljena v Delu, kjer naj bi bil dejal, da je potrebno vse, ki so odgovorni za politične ekscese (Rog), dati na zatožni klopi, kot v Romuniji. Zanimal je to pisanje, kajti je proti revanšizmu in sodi, da morajo zgodovinarji obravnavati tudi vsa ta področja, da pa je potrebno odpreti arhive in jim to omogočiti. Odgovarjal je tudi o načinih urejanja uprave, policije, službe državne varnosti in vojske in poudaril, da sta vojska in policija v pravni državi strokovni organizaciji, ki opravljata naloge po ustavi in zakonodaji, pri čemer policija ščiti dobrine, vojska pa državo v primeru zunanje intervencije, in ne moreta imeti posebnega položaja. Državno varnost in podobne organe pa je potrebno ukiniti, saj s pojavom različnih idej in strank ne more biti politične policije, ki bi sodila, kaj je prav in kaj ne. Ocenil je, da so izdatki za te službe nad zmoglostmi družbe in da je zato nujno njihovo zmanjšanje. Veliko služb v upravi je namenjenih kontroli državljanov ali pa samih sebi.

Na vprašanja o delavcih iz drugih republik sta si bila gosta edina, da imajo vsi, ki so zaposleni in živijo pri nas, pravice iz dela in da ne bi bilo dobro, da bi jim te pravice kratili, da pa se bo problem zaostрил zaradi krize, ki je, in ker se bo število nezaposlenih ne glede na nacionalnost po-

večalo. Kot možnost je dr. Pučnik omenil dovoljenje za delo oziroma bivanje, kot je to urejeno v evropskih državah.

Bila je še vrsta zelo zanimivih vprašanj in odgovorov in mnogi izmed njih so poželi odobravanje in aplavze. Bila so tudi vprašanja domači opoziciji, ki so se nanašala na njene programe. Predstavnik Krščanskih demokratov, gospod Danilo SITER, je poudaril, da so bili verni po vojni odrinjeni od političnega življenja, s tem pa jim je bila odvzeta možnost direktnjšega vpliva. Zavzel se je, naj se ljudje zamislijo nad prihodnostjo svojih otrok in vnukov ter storijo vse, da se vsaj njim omogoči mirno, varno, zdravo življenje in ustvarjalno delo, ki ne bo obremenjeno z dosedanjimi ideologizacijami na vsakem koraku. Opozoril je na kratko obdobje delovanja stranke in na njena prizadevanja, da se pripravijo ustrezni programi delovanja v prihodnje. Predstavnik Socialdemokratske zveze - občinske organizacije Krško gospod Igor AVSEC je odgovarjal na vprašanja o ekologiji in zdravstvu ter tudi na vprašanje, zakaj so v vodstvu te stranke predvsem bivši komunisti. Poudaril je, da ti člani niso bili v Partiji na vodilnih položajih in da so se pač opredelili za delo v stranki in da bodo o tem odločali člani stranke, ter da je v tem trenutku pomembno, da se vzpostavi organizacija stranke, ki bo s programi, podprtimi s stroko, imela možnost neposrednega spreminjanja razmer na vseh področjih, tudi na področju ekologije in zdravstva.

Pogovor, ki ga je zelo uspešno vodil novinar Pavle PERC, je bil po več kot dveh urah končan in okoli 600 prisotnih je odhajalo z novimi spoznanji. Značilna je misel enega izmed prisotnih, ki je dejal, da na vseh sestankih, občinskih zborih itd. po vojni še ni slišal tako malo tujih izrazov in tako veliko neposrednih odgovorov brez fraz in političnega sprenevedanja. Dr. Jože Pučnik pa je obljubil, da bo še prišel in da je ponovno pripravljen kadarkoli sodelovati v tako korektnem in prijetnem okolju.

Stane Dvoršek

Ivan Oman, Slovenska kmečka zveza

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

SKLIC SEJ ZBOROV SO KRŠKO

Zbori SO Krško bodo zasedali v četrtek, 1. marca 1990 ob 15. uri.

Delegati bodo obravnavali:

- zapisnik prejšnjega zasedanja /ZZD,ZKS,DPZ (*Delegati zahtevajo konkretne programe za sanacijo okolja, Vprašanja in pobude delegacij*), str. 20—21
- analizo obolenosti prebivalstva občine Krško od leta 1979 do leta 1987 /ZZD,ZKS,DPZ, priloga, str. 1—16
- poročilo o delu Temelnjega javnega tožilstva Novo mesto v letu 1989 /ZZD,ZKS,DPZ (*Novosti v zakonodaji so spremenile delo javnega tožilstva*), str. 8
- poročilo o delu in problematiki dela Javnega pravobranilstva v Celju za leto 1989 /ZZD,ZKS,DPZ (*Nove vrste zahtevkov in razširitev pristojnosti za javno pravobranilstvo*), str. 14
- poročilo o delu Sodišča združenega dela Brežice v letu 1989 /ZZD,ZKS,DPZ (*Delovni spori postajajo zahtevnejši in pomembnejši*), str. 7—8
- poročilo občinskega sodnika za prekrške za leto 1989 /ZZD,ZKS,DPZ (*Občani največkrat kršijo prometne predpise*), str. 8—9
- osnutek aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986—1990 /ZZD,ZKS,DPZ (*Priložnostni zasluški naj bi bili bolj obdavčeni*), str. 14
- osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov /ZZD,ZKS (*Priložnostni zasluški naj bi bili bolj obdavčeni*), str. 14
- osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davku na promet nepremičnin /ZZD,ZKS (*Priložnostni zasluški naj bi bili bolj obdavčeni*), str. 14 in dodatek na str. 21
- predlog odloka o spremembah odloka o prispevnih stopnjah za financiranje skupnih družbenih potreb v občini Krško za čas od 1. 1. 1990 do 31. 3. 1990 /ZZD,ZKS (*Kakšne so v resnici občinske prispevne stopnje*), str. 9—10
- predlog odloka o uvedbi melioracijskega postopka na melioracijskem območju Krško polje II /ZZD,ZKS (*Priprave za melioracije na Krškem polju*), str. 22
- odločbo o uvedbi komasacijskega postopka na komasacijskem območju Krško polje I ZZD,ZKS (*Komasacija na območju Krško polje I naj bi vendarle bila*), str. 21
- odločbo o uvedbi komasacijskega postopka na komasacijskem območju Krško polje II
- predlog sklepa o imenovanju načelnika Medobčinskega inšpektorata občin Brežice, Krško in Sevnica /ZZD,ZKS,DPZ (*Predlog za imenovanje in predlog za izvolitev*), str. 12
- predlog sklepa o izvolitvi predsednika Temelnjega sodišča v Novem mestu /ZZD,ZKS,DPZ (*Predlog za imenovanje in predlog za izvolitev*), str. 12
- predloge in vprašanja delegacij /ZZD,ZKS,DPZ.

Delovni spori postajajo zahtevnejši in pomembnejši

Sodišče združenega dela, ki ima sedež v Brežicah, je pristojno za reševanje delovnih sporov v vseh treh posavskih občinah. O delu v preteklem letu poroča za skupščino predsednik sodiš-

ča, Franc Jankovič.

Pripad zadev po občinah je bil približno tak kot v prejšnjih letih: polovica jih je bila iz občine Krško, drugo polovico si delita občini Brežice in Sevnica, le da se je število zadev iz sevniske občine povečalo, tistih iz brežiške pa zmanjšalo.

Vseh sporov je bilo lani 169, od tega 130 novih (to je 28 manj kot leta 1988), 39 pa še iz prejšnjih let. Sodišču je uspelo rešiti 135 zadev.

Spori so bili rešeni na več načinov. 36

Povzetki delegatskih gradiv

odstotkov primerov je bilo zavrženih, kar po oceni sodišča kaže, da je dosežena določena kakovost odločanja v podjetjih in organizacijah. Dobrih 18 odstotkov zadev je bilo rešenih tako, da je sodišče zahtevku ugodilo, v preostalih primerih pa se je spor končal tako, da je bila odločitev spremenjena, zahtevek umaknjen ali so bile zadeve združene ali pa dosežena poravnava.

Skoraj dve petini (39 odstotkov) sporov je sodišču uspelo rešiti v času od 2 do 4 mesecev. Precejšen je tudi delež tistih (36 odstotkov), ki so bili rešeni v času do 2 mesecev. Nad 6 mesecev je trajalo reševanje sporov le v 11 odstotkih primerov.

Ob rešitvah 135 primerov je bilo lani vloženi 60 pritožb na sodišče II. stopnje. Tu je bilo rešenih 50 zadev, med njimi 34 tako, da je bila prvostopenjska odločba potrjena, in 12 tako, da je bila razveljavljena.

Največ sporov, več kot dve tretjini, je bilo — tako kot prejšnja leta — iz delovnih razmerij. Prevladovali so disciplinski spori zaradi izrečenega ukrepa prenehanja delovnega razmerja, za njimi pa so odškodninski in stanovanjski spori, spori o osebnih dohodkih itd. Za spore iz delovnih razmerij je značilno, da so vedno težji in zadeve v njih za delavce eksistenčno vse pomembnejše. Med disciplinskimi zadevami skoraj ni sporov zaradi lažjih kršitev delovnih dolžnosti, ob hujših kršitvah pa so začeti le tedaj, če je brezpogojno izrečen najstrožji disciplinski ukrep — prenehanje delovnega razmerja.

Obstaja bojazen, meni Franc Jankovič, da bo teh sporov vedno več, ker je še povsem odprto vprašanje, kako res učinkovito poskrbeti za delavce, ki ostanejo brez zaposlitve kot tehnološki ali ekonomski višek. Na eni strani še nimamo konkretnih zakonskih rešitev (republiški zakon o delovnih razmerjih še ni bil sprejet), na drugi strani pa je veliko vprašanje, kakšne so sploh materialne zmožnosti družbe, da bi lahko zadovoljivo poskrbela za tehnološke in ekonomske viške delavcev.

V takih razmerah ni nepomembno vprašanje kadrovske zasedenosti. Delo na sodišču redno opravlja en profesionalni sodnik, ki je hkrati tudi predsednik sodišča. Pomaga mu 30 izvoljenih neprofesionalnih sodnikov, od katerih je 6 diplomiranih pravnikov z opravljenim pravosodnim izpitom. Vsa administrativna dela opravlja ena delavka. Stanje

 je težavno, ker nikakor ni mogoče doseči, da bi neprofesionalni sodniki — diplomirani pravniki v večji meri sodelovali. Samo dva sta prevzela samostojno vodenje sodnih postopkov in reševanje zadev, vendar sta v preteklem letu uspešna rešila skupaj le tri sporne zadeve. Najpogostejši razlog za odklonitev sodelovanja je preobremenjenost z lastnim rednim delom; reševanje sporov na sodišču združenega dela pa je ravno tako zahtevno in dolgotrajno in še spori postajajo vedno težji.

Zadnje čase se pojavljajo mnenja, ki razglajajo ukinitve sodišč združenega dela, vendar so povsem neutemeljena. S preobrazbo združenega dela se res spreminja tudi narava delovnih razmerij; ta postajajo prostovoljna razmerja med delavcem in organizacijo oziroma delodajalcem. Vendar to še ne pomeni, da nastaja brezkonfliktna družba, v kateri ne bo več delovnih sporov in sodišča združenega dela ne bodo več potrebna. V skladu s preobrazbenimi procesi v gospodarstvu in celotni družbi jih je vsekakor treba ustrezno reorganizirati, ne pa jih enostavno ukiniti. Njihovo delo ostaja, poleg individualnih sporov pa se s sklenitvijo predpisanih kolektivnih pogodb med delodajalci in delavci obeta še dodatno reševanje t.i. kolektivnih sporov. Sodišča združenega dela so v 15 letih svojega delovanja opravičila svoj obstoj. V novih razmerah je potrebno spremeniti njihov naziv in jih ustrezno preobraziti v delovna sodišča, da bodo lahko tudi v bodoče uspešno in hitro razreševala spore, ki so še kako pomembni za delavca in organizacijo. Vsaka drugačna rešitev bi pomenila korak nazaj v 19. stoletje, pravi Franc Jančič v zaključku svojega poročila.

Iz skupščinskega gradiva

Novosti v zakonodaji so spremenile delo javnega tožilstva

Temeljno javno tožilstvo (TJT), ki ima sedež v Novem mestu, skrbi za pregon storilcev kaznivih dejanj v občinah Posavja, Bele krajine, novomeški in trebanjski občini. O rezultatih dela v preteklem letu poroča za skupščino temeljni javni tožilec Niko Bricelj.

Številčni podatki (v oklepajih so za primerjavo navedeni podatki za leto 1988) povedo, da je tožilstvo lani prejelo v obravnavo več zadev kot leto poprej. Skupaj je bilo to 2154 (1998) ovadb zoper znane polnoletne storilce in 273 (262) ovadb zoper mladoletne storilce

pa še 1413 ovadb zoper neznane storilce. Število prijav zoper storilce gospodarskih prestopkov se je zmanjšalo na 131 (165). Neodkritih je ostalo skoraj 40 odstotkov storilcev.

Obseg preventivne dejavnosti se je zmanjšal, kar je posledica slabe odzivnosti naslovnikov v preteklih letih.

Pri tožilskem delu so po obsegu izstopale tri vrste kaznivih dejanj: kazniva dejanja zoper premoženje (38 odstotkov), kazniva dejanja v prometu (17 odstotkov) in kazniva dejanja zoper življenje in telo (10 odstotkov; predvsem so bile to hude in lahke telesne poškodbe).

Javno tožilstvo je prejete ovadbe obravnavalo zelo kritično, tako da je zavrnilo preko 24 odstotkov ovadb, za katere sum ni bil dovolj utemeljen ali pa se je izkazalo, da kaznivo dejanje sploh ni bilo storjeno. Drugi razlog za zavračanje ovadb, pa tudi odstopanje od pregona in umik obtožb so spremembe v Kazenskem zakonu SR Slovenije; te so namreč spremenile opise nekaterih kaznivih dejanj, nekatera pa sploh odpravile. Tako se, na primer, vsa tista ravnanja v cestnem prometu, ki imajo za posledico lahko telesno poškodbo ali kakršno koli materialno škodo, sedaj štejejo za prekrške. Prav tako so spremembe zakona povzročile, da je neprimerno delati kakršne koli primerjave in analize na področju t.i. gospodarskega kriminala.

S prehajanjem na tržno zakonodajo se spreminja tudi število gospodarskih prestopkov, ker ponekod prihaja do deregulacije. Spričo pomembnosti področja gospodarskih prestopkov za življenje ljudi (varstvo okolja, zaščita potrošnikov) pa bi bilo po oceni TJT vsekakor potrebno prevrednotiti odgovornost za prestopke.

V svojem poročilu se temeljni javni tožilec tudi tokrat ni mogel ogniti vprašanju kadrovske zasedbe TJT. Kljub pričakovanju, da bo ta institucija lani končno začela delati v polni sestavi, se to ni zgodilo; nasprotno — med letom sta s tožilstva odšla dva namestnika. Razlog odhoda je po mnenju Nika Bricelja treba iskati predvsem v osebnih dohodkih in materialnih pogojih dela.

Iz skupščinskega gradiva

Občani največkrat kršijo prometne predpise

Občinski organ za vodenje postopka o prekrških je lani prejel 3021 kaznovanih predlogov (10 manj kot leto prej), in to največ od organov pregona (2812). Iz leta 1988 je bilo prenesenih 3825 za-

dev, skupaj jih je bilo torej 6846. Pripad je zadnji dve leti približno enak, nekoliko se je spremenila struktura, tako da je več težjih zadev.

Rešenih je bilo 2386 zadev, od tega v rednem postopku 1293 in v skrajšanem 772. V primerjavi z letom 1988 se je povečalo število zadev, rešenih v rednem postopku. Na koncu obdobja je ostalo nerešenih 4460 primerov, med katerimi jih je 1063 iz leta 1989. Vzrok za tolikšen zaostanek je treba iskati v kadrovskih težavah, o katerih ta organ poroča že več let zaporedoma. Iz istega vzroka niso bile izdelane zastaralne odločbe, odražal pa se je ta problem tudi v trajanju postopkov. V povprečju so postopki trajali 3—5 mesecev.

V strukturi pripada je največji delež predlogov s področja varnosti cestnega prometa (skupaj 2372, to je približno 300 manj kot leto poprej). Manj je bilo tudi predlogov zaradi kršitev javnega reda in miru, zakona o orožju, predpisov o delovnih razmerjih in predpisov o blagovnem prometu. Povečalo pa se je število predlogov s področja SLO in DS in gozdov. Zoper mladoletnike je bilo 425 predlogov in po številčnosti je ta skupina na drugem mestu.

Skrb zbuja dejstvo, da zadnja 3 leta narašča število predlogov zoper mladoletnike; leta 1987 jih je bilo 340. Večinoma kršijo cestnoprometne predpise. Povratnikov je med njimi precej, iz česar je mogoče sklepati, da izrečeni vzgojni ukrepi niso dovolj učinkoviti. Bolj zalezejo denarne kazni, zato bi bilo po mnenju organa bolj učinkovito kaznovanje staršev, saj le-ti spodbujajo otroke k povzročanju prekrškov, ko jim kupujejo vozila, še preden pridobijo pravico do vožnje. Več bi bilo treba storiti tudi pri prometni vzgoji otrok in nanjo opozarjati predvsem starše.

Pravnomočno je bilo v preteklem letu kaznovanih 1398 (manj kot leto prej) fizičnih in 28 pravnih oseb, v veliki večini zaradi prekrškov s področja varnosti cestnega prometa. Znesek izrečenih denarnih kazni je bil 175.327.300,00 (lanskih) din, plačano pa je bilo od tega samo 46.224.410,00 din, kar je le eno od znamenj nediscipliniranosti občanov v postopkih o prekrških. Največ je bilo kazni v razponu od 100.000 do 500.000 din. Za ponazoritev razvrednotenja denarnih kazni velja navesti podatke, da so izrečeni stroški postopka (tudi ti so seveda v večji meri ostali neporavnani) precej presegle višino kazni. Nekaj neporavnanih plačil so izterjale uprave za družbene prihodke, večinoma še tistih iz leta 1988.

Z zaporom v trajanju od 15 do 20 dni so bile kaznovane tri osebe.

Prepoved vožnje motornega vozila je bila kot varstveni ukrep izrečena 249 osebam, največkrat za čas do treh mesecev. Takih primerov je bilo 220, med njimi 111 zaradi vožnje pod vplivom alkohola.

Družbeno pomembnejše zadeve, kot so kršitve predpisov o cenah, blagovnem prometu, varstvu okolja, davkih, merilih, orožju itd., so med predlogi maloštevilne, pa še na te ni mogoče bistveno vplivati, ker so predvidene denarne kazni v primerjavi s težo teh dejanj večinoma smešno nizke.

Iz skupščinskega gradiva

Kakšne so v resnici občinske prispevne stopnje

Komite za družbene dejavnosti je pripravil predlog odloka o spremembah odloka o prispevnih stopnjah za financiranje skupnih družbenih potreb v občini Krško. Odlok o prispevnih stopnjah je občinska skupščina decembra lani že sprejela, vendar v zboru združenega

jela le za čas do 31. marca.

Komite za družbene dejavnosti predlaga, da se odlok spremeni tako, da se njegova veljavnost podaljša do 31. 12. 1990.

K pripombam, ki so jih imeli delegati, pa je komite pripravil naslednja pojasnila:

1. Iz pregleda stopenj davkov in prispevkov iz BOD in iz dobička ter iz dohodka za potrebe družbenih dejavnosti, ki je objavljen v Uradnem listu SR Slovenije, št. 43/89, lahko potegnemo naslednje ugotovitve:

— skupna prispevna stopnja v letu 1990 iz BOD za družbene dejavnosti (brez davkov iz OD — republiški 0,60 in občinski 0,75) za našo občino znaša 45,25 (Brežice 46,78, Sevnica 44,88, povprečje za Slovenijo 45,85), kar je nižje od povprečja v Sloveniji in je naša občina po tej obremenitvi šele na 45. mestu v republiki;

— od skupne obremenitve BOD odpade na občinski del programov 9,28 stopnje in na republiški del 35,97 stopnje (ta je enaka za vse občine), kar pomeni, da smo prav zaradi občinskega dela prispevne stopnje po lestvici nazadovali;

— s primerjavo samo prispevnih sto-

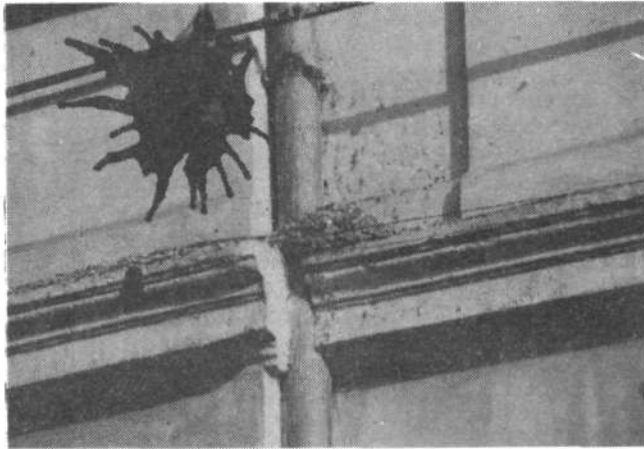
penj občinskega dela po posameznih področjih družbenih dejavnosti lahko ugotovimo, da smo v izobraževanju na 44. mestu, v otroškem varstvu na 32. mestu, socialnem skrbstvu na 2. mestu, v zdravstvu na 55. mestu, kulturi na 34. mestu in telesni kulturi na 58. mestu.

2. S primerjavo prispevnih stopenj, ki so veljale ob koncu leta 1989, in tistih, ki veljajo od 1. 1. 1990 dalje, lahko ugotovimo, da je BOD letos obremenjen za 2,44 indeksne točke več, hkrati pa tudi to, da so prispevki iz dobička in dohodka letos za 2,42 indeksne točke manjši kot ob koncu 1989. Očitno je v Sloveniji prevladala težnja, da se del obremenitve gospodarstva za skupne potrebe prevladi na porabnike neposredno, to je na njihove osebne prejemke.

V našem primeru je obremenitev BOD večja predvsem na račun prispevne stopnje za zdravstvo, ki je oblikovana za republiški del programa in je enotna za vse občine. (Tudi sicer so vse stopnje za republiški del programov enotne.)

Po tej presoji in ob upoštevanju dejstva, da je imela naša občina doslej prispevne stopnje med najvišjimi v Sloveniji, lahko sklepamo, da je sedanje povečanje prispevnih stopenj iz BOD

FUJ!!!

bolj kot našo prizadelo veliko večino drugih slovenskih občin.

Zaradi dejstva, da po novem obračunskem sistemu za zagotavljanje sredstev za skupne potrebe v občini ne moremo obračunavati prispevkov iz dobička in dohodka za občinske programe družbenih dejavnosti (vsaj v letu 1990 ne), ni v tem trenutku nobene možnosti za znižanje veljavnih prispevnih stopenj, saj bi se lahko pogajali le o občinski stopnji (9,28), ki pa je že tako pod republiškim povprečjem.

Iz skupščinskega gradiva

Da bo človek na cesti zares človek

Alkohol? Ne, hvala!

Udeležba v prometu terja od nas vedno več zbranosti in strpnega sodelovanja z drugimi. Že droben trenutek nepazljivosti je dovolj, da povzročimo najhujše. ALKOHOL pa naše misli, odločitve in ravnanja upočasnjuje in nam poveča število napak.

ALKOHOL se v prometu v Sloveniji pojavlja kot drugi najpomembnejši dejavnik ali razlog za prometne nezgode, v katerih ljudje izgubijo življenje ali pa utrpijo telesne poškodbe. Veliko je žrtev tudi med alkoholiziranimi kolesarji in pešci.

V ponedeljek, 15. januarja 1990, se je pričela preventivna, vzgojna in represivna akcija, s katero želimo zmanjšati število voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola, s tem pa tudi število prometnih nezgod.

Akcija bo v Sloveniji potekala v dveh oblikah:

V obdobju od 15. 1. dalje bodo miličniki v napovedanih in nenapovedanih akcijah predvidoma v šestih mesecih preizkusili 100.000 voznikov z ustreznimi aparati (Drager). Preizkusili bodo voznike, ki kršijo določene cestnoprometne predpise (hitrost, prehitevanje, vožnja pri rdeči luči, uporaba varnostnega pasu in drugo), in seveda vse, za katere bodo sumili, da vozijo pod vplivom alkohola.

Poleg tega bo Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu skupaj z Nedeljskim dnevnikom organiziral nagradno igro »Kviz«, s katero bodo skušali opozoriti na vse najnovejše probleme in vprašanja, ki so povezana z varnostjo prometa, poudarek pa bo na alkoholu in težavah, ki jih povzroča.

Vsak teden bo Nedeljski dnevnik objavil tematske prispevke in nagradni vprašanja. Tedensko bodo izžrebali 10 nagrad, vsi udeleženci igre pa bodo sodelovali v zaključnem žrebanju 10. maja, na katerem bodo izžreba-

ne bogate nagrade. Med glavnimi dobitki bo osebni avto MICRA, ki ga prispeva Avto-tehna, pa še dve kolesi z motorjem tovarne Tomos, več koles Rog in vrsta drugih nagrad.

Vsi skupaj pričakujemo, da bi s tako pripravljenostjo in izvedeno akcijo lahko zmanjšali delež alkoholiziranih voznikov in drugih udeležencev v cestnem prometu. Po izkušnjah v državah, ki so izvedle podobne akcije (Danska, Avstralija), bi se moralo vsaj za 10 odstotkov zmanjšati število prometnih ne-

zgod in njihovih posledic.

Naš namen ni, da bi ob zaključku akcije govorili o velikih številkah voznikov, ki jih je milica »dobila«, da so vozili pod vplivom alkohola, temveč je naš namen, kot pravi predsednik RSPV, da se vsi, ki smo udeleženi v prometu, zavemo, kako hitro in usodno vpliva alkohol na naše obnašanje.

ALKOHOLU v prometu se odpovejmo in recimo: NE, HVALA!

Drago Bučar

Poročilo o delovanju Nuklearne elektrarne Krško

Obrazložitev parametrov poročila

1.1. Proizvodna električna poročila

To je količina električne energije, proizvedene in oddane v omrežje.

Opomba: domnevamo, da ni potrebna dodatna obrazložitev!

1.2. Segrevanje Save

Pri proizvodnji električne energije pretvarjamo toplotno energijo v električno, vendar zaradi narave fizikalnega procesa ni mogoče vse toplote izkoristiti. Del toplote v obliki ogrete vode prehaja v reko Savo.

Po odločbi Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje krajine št. 324-16/88-EP/TR z dne 14. 2. 1989 je dovoljeno obratovanje NE Krško s povprečnim 24-urnim prirastom temperature reke Save (delta T) do 3,5°C.

Zaradi nehomogenega mešanja izpuščene hladilne vode z vodotokom Save ni možno direktno merjenje prirasta temperature, zato delta T izračunavamo glede na pretok in temperaturo Save in ogrete vode iz procesa.

Metodologija izračunavanja delta T je s postopkom predpisana in jo je odobrila pristojna republiška uprava.

1.3. Tekočinske emisije

Pod tem pojmom razumemo izpuščanje radioaktivnih snovi s tekočinskimi efluenti v reko Savo. V tehničnih specifikacijah, ki opredeljujejo obratovalne pogoje in omejitve, nujne za varnost NE Krško, imamo za tekočinsko emisijo dvojno omejitev, in sicer:

— omejitev koncentracije radioaktivnih snovi v tekočinskih efluentih pred izpustom v reko Savo;

— omejitev skupne letne izpuščene aktivnosti radioaktivnih snovi s tekočinskimi efluenti posebej za tricij in posebej za ostale radioaktivne snovi (tricij — 20 TBq, ostale radioaktivne snovi — 200 GBq).

Prvo omejitev razumemo kot trenutno omejitev, katere namen je preprečiti prekomerno kontaminacijo reke Save zaradi tekočinskih emisij iz NE Krško. Mejna koncen-

tracija radioaktivnih snovi v tekočinskih efluentih pred izpustom v Savo je omejena z izvedeno koncentracijo za pitno vodo za skupine posameznikov iz prebivalstva in je predpisana s pravilnikom o največjih mejah radioaktivne koncentracije človekovega okolja in o dekontaminaciji (Ur. list SFRJ št. 8/87, Z3).

Omejitev skupne letne izpuščene aktivnosti radioaktivnih snovi s tekočinskimi efluenti jamči, da bo obsevanost prebivalstva zaradi tekočinskih emisij le majhen delež od omejitve (5%), ki je predpisana s pravilnikom o mejah, ki jih ne sme presegati sevanje, kateremu so izpostavljeni prebivalstvo in tisti, ki delajo z viri ionizirajočih sevanj, o merjenju stopnje izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem oseb, ki delajo z viri teh sevanj in preskušanja kontaminacije delovnega okolja (Ur. list SFRJ št. 31/89, Z6 — 1 mSv).

1.4. Plinske emisije

Ko govorimo o plinskih emisijah, mislimo na izpuščanje radioaktivnih snovi s plinskimi efluenti. Tudi za plinske emisije imamo, podobno kot za tekočinske, s tehničnimi specifikacijami predpisano dvojno omejitev, in sicer:

— omejitev koncentracije radioaktivnih snovi v zraku na meji izključitvenega območja NEK (500 m od središča zadrževalnega hrama);

— omejitev letne efektne ekvivalentne doze posameznika iz prebivalstva zaradi plinskih emisij (50 Sv/leto).

Prva omejitev preprečuje, da bi koncentracija radioaktivnih snovi v zraku na meji izključitvenega območja in dalje od središča zadrževalnega hrama presegla vrednosti izvedenih koncentracij za zrak za skupine posameznikov iz prebivalstva, ki so s pravilnikom Z3 (Ur. list SFRJ, št. 8/87) predpisane kot mejne koncentracije.

Druga omejitev zagotavlja, da bo letna efektivna ekvivalentna doza za posameznika iz prebivalstva zaradi plinskih emisij zelo nizka (manjša od 5%) od zakonske omejitve (1 mSv), ki je predpisana v pravilniku Z6 (Ur. list SFRJ, št. 31/89).

1.5. RAO

Trdne RAO polnimo v standardne 55-galonske (208 l) sode. Glede koncentracij radioaktivnih snovi v trdnih odpadkih se le-ti razvrščajo v visoko, srednje in nizko aktivne. Pri nas nastajajo le srednje in nizko aktivni odpadki, katere glede na tip razvrščamo na:

- usedline uparjalnika;
- izrabljene ionske izmenjevalce;
- stisljive odpadke;
- filtre;
- ostalo.

Število sodov z RAO različnih kategorij in tipov variira s časom, pač glede na stanje elektrarne (remont, obratovanje), tehnološke procese, ki se odvijajo glede na trenutne potrebe, pa tudi glede na časovno planirane akcije predelave RAO.

NE Krško

Ekološka tabla

Savaprojekt Krško je s pomočjo strokovnjakov iz Inštituta »Jožef Stefan« v Ljubljani izdelal idejni projekt ekološke table, naprave, katere postavitev so zahtevali delegati v občinski skupščini. Tabla bi omogočala aktivno spremljanje podatkov o onesnaževanju v Krškem, in to v okviru ekološkega informacijskega sistema, ki bi z razvojem kableske televizije na območju Krškega in okolice dobival vse večji pomen.

Osnovni namen sistema je sprotno zbiranje rezultatov meritev tistih ekoloških parametrov, zaradi katerih je okolje najbolj obremenjeno, in posredovanje le-teh javnosti.

Na podlagi idejnega projekta se v začetni fazi v sistemu predvideva zbiranje in prikazovanje meteoroloških parametrov, in sicer temperature zraka, vlage, zračnega pritiska ter hitrosti in smeri vetra v Krškem. Od ekoloških parametrov pa bi prikazovali hrup, radioaktivnost, koncentracijo žveplovega dioksida in klora ter temperaturo reke Save. Sistem predvideva tudi možnost kasnejše razširitve, ki bi omogočila merjenje novih parametrov (koncentracij organskih spojin, ozona in dušikovih oksidov v zraku, količine padavin itd.).

Preko sistema je možno prikazovati tudi točen čas, pomembna sporočila, obratovalni čas Nuklearne elektrarne in reklamna sporočila.

Meritve bi se izvajale na več mestih na območjih industrijskih obratov tovarne celuloze in papirja, jedrske elektrarne in na območju mesta. Preko kableskih, telefonskih in UKV zvez bi se rezultati zbirali v računalniku v ekološki pisarni, ki bi bila locirana na območju mesta izven področja industrijskih obratov. Tukaj bi se podatki s pomočjo računalnika prevajali v obliko, primerno za prikazovanje, in se arhivirali, kar bi omogočalo dolgoročno spremljanje in primerjanje stanja v okolju.

Z razvojem sistema kableske televizije se preko TV zaslonov ponuja možnost spremljanja podatkov v vsakem domu in na javnih mestih na območju Krškega, Brestanice in Senovega, kar bi predstavljalo veliko izboljšanje informiranja. Ta del projekta je že v fazi realizacije in bo predvidoma zaključen do konca prihodnjega meseca.

Darko Anžiček, dipl. biolog
Savaprojekt Krško

Poročilo o delovanju Nuklearne elektrarne Krško

december 1989 januar 90

Proizvedena električna energija		
— neto MWh:	443.840	449.688
Segrevanje Save		
— dovoljeni		
delta T:	3,5°C	3,5°C
— maksimalni		
delta T:	2,71°C	3,6°C
— povprečni		
delta T:	1,65°C	2,16°C

Tekočinske emisije:

1. Koncentracija radioaktivnosti v efluentih pred izpustom v Savo v mejah za pitno vodo (po Ur.l. SFRJ 8/87 za skupine posameznikov iz prebivalstva).

december 1989:	DA	NE
januar 1990:	DA	NE

2. Delež od največje skupne dopustne letne radioaktivnosti v tekočinskih efluentih (tritij — 20 TBq, ostali dostopni radionuklidi — 200 GBq)

	december 89	januar 90
tritij	4,7%	1,23%
ostali	0,045%	0,04%

Plinske emisije

1. Koncentracija radioaktivnosti (na razdalji 500m) je bila v mejah za zrak (po Ur.l. SFRJ 8/87 za skupine posameznikov iz prebivalstva)

december 1989	DA	NE
januar 1990	DA	NE

2. Delež letno dovoljene doze za NEK zaradi emisije na razdalji 500 m (50 mikroSv)

december 1989:	0,0061%
januar 1990:	0,008%

RAO

1. Število radioaktivnih sodov, uskladiščenih v mesecu:

	december 1989	januar 1990
SRAO	18	39
NRAO	0	0
kumulativa	7.077	7.116

Podaljšan rok izvedbe javne razprave

o osnutku sprememb in dopolnitev srednjeročnega in dolgoročnega družbenega plana občine Krško

Po sklepu delegatov SO Krško, sprejetem 7. novembra 1989, bi morala biti javna razprava o tem dokumentu zaključena do 31. januarja 1990. Že takrat pa so delegati opozarjali, da je za razpravo o tako pomembnem vprašanju, kot je radioaktivni odpad in varno obratovanje jedrske elektrarne Krško (ki je odvisno tudi od širitve tega odlagališča), predvidenega pre-malo časa. Zato so tudi sprejeli možnost, da se rok za izpeljavo javne razprave po potrebi podaljša.

Dejansko se je ta potreba pokazala. Samo gradivo, ki bo služilo kot osnova javni razpravi, je izšlo v posebni številki Našega glasa št. 3 z datumom 9. februar 1990. Na voljo ga je toliko, da bo prišlo v vsa gospodinjstva naše občine in še za sosednji dve posavski občini ga je nekaj — kolikor so ga pač od tam naročili. Na osnovi vesti, objavljene v Skupščinskem Poročevalcu št. 2 z dne 26.1.1990, pa je organizator javne razprave — SZDL Krško — (še v svoji nekdanji vlogi), ugotovil, da bo republiška skupščina v mesecu marcu obravnavala celovito informacijo o reševanju odlaganja nizko in srednje radioaktivnega odpada. V razpravo bodo vključeni tudi postopki za določitev lokacije in rente. Pričakovati je, da bosta razprava in informacija o tem zanimali tudi naše občane. Na osnovi tega SZDL Krško predlaga delegatom občinske skupščine, da naj večino javne razprave opravijo po omenjeni seji republiške skupščine. Predlog je podpisal predsednik Socialistične zveze Krško, Branko Pirc.

NAŠ GLAS
NAŠ GLAS
SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Popravek in opravičilo

Pri tehničnem urejanju priloge te številke Našega glasa sta iz besedila analize zdravstvenega stanja prebivalstva v občini Krško, ki je bilo natisnjeno prej kot ostali del časopisa, izpadli naslednji dve točki:

6.7. Novotvorbe

Obolevnost zaradi novotvorb ali rakavih bolezni je povzeta iz podatkov republiškega registra za rak. Bližina jedrske elektrarne vzbuja dvome in sum, da je morda v občini več novotvorb. Za tako domnevo je vsekakor prezigodaj, ker v našem okolju obstajajo različni kancerogeni faktorji, za katere ne vemo, kako delujejo in kdaj se bodo pokazali učinki.

Pogostnost bolezni te skupine ni bistveno drugačna kot v regiji.

6.8. Umrljivost

Glede na vzrok umrljivosti je umrljivost zaradi obolenj obtočil statistično pomembno večja v občini.

Z objavo na tem mestu napako popravljamo in se obenem opravičujemo tako obema avtorjema analize kot tudi delegatom in ostalim bralcem.

Uredništvo

Predlog za imenovanje in predlog za izvolitev

Izvršni svet SO Krško predlaga skupščinam občin Brežice, Krško in Sevnica, da za načelnika Medobčinskega inšpektorata vseh treh občin ponovno imenujejo mag. Miroslava Mikelnja, sedanjega načelnika MI, ki mu bo potekel štiriletni mandat.

Komisija za volitve in imenovanja ter administrativne zadeve SO Novo mesto predlaga skupščinam občin z območja Temeljnega sodišča Novo mesto (torej tudi krške občine), da za predsednika tega sodišča ponovno izvolijo Janeza Gartnerja, diplomiranega pravnika, ki to dolžnost opravlja že sedaj. S predlogom soglašajo Višje sodišče v Ljubljani, Vrhovno sodišče SRS, Republiški sekretariat za pravosodje in upravo ter MS SZDL za Dolenjsko in Posavje.

Iz skupščinskega gradiva

Sindikalna obvestila

Krški sindikat se bo boril za...

Krška sindikalna organizacija je imela 14. februarja svojo skupščinsko sejo, na kateri so izvolili novo vodstvo in postavili program dejavnosti. V uvodni besedi so nekateri člani ocenili, da poročilo premalo poudarja posamezne uspehe, ki jih je organizacija dosegla v preteklem obdobju. To so med drugim:

- izboljšanje materialnega položaja delavcev v nekaterih družbenih dejavnostih,
- vgrajevanje sindikalne liste v delitvene akte v DO,
- strokovna pomoč stavkajočim za uresničevanje njihovih zahtev itd.

Programske zasnove so doživele manj priponb, kar pa je povsem razumljivo, saj so oblikovane na bistveno drugačni vlogi sindikata, ki postaja organizacija delavcev, ustvarjalcev blagovnih in duhovnih dobrin.

Poročilo na rob naj rečem le to, da je splošeno, takšno, kakršna je bila družbena vloga sindikalnih organizacij. Drugače tudi ni moglo biti, saj so nas omejevali tako ustave, zakon o združenem delu, kakor tudi naš in statuti organizacij združenega dela. Bili smo tako rekoč uporabni za vse, še najmanj za zaščitniško vlogo delavcev, pa naj gre za raven delovnega okolja ali družbenopolitične skupnosti. Tisti naziv DPO nam je dajal vlogo sopotnika v družbenih dogajanjih, ki so našo družbo kot celoto pripeljala v gospodarsko, družbeno in politično krizo. To ni očitek sindikalistom v osnovnih organizacijah ali v nadgradnji, pač pa realna ocena uzakonjene nemoči naše organizacije. Res nismo mogli biti učinkoviti v sistemu dogovorne politike. Samokritično moramo povedati, da smo se zbudili daleč prepozno in marsikje izgubili zaupanje članstva.

Mirne duše lahko rečem, da smo s tezami o prenovi slovenskih sindikatov in z razpravo o njih dejansko začeli delovati v interesu članstva - delavstva, o organizaciji, ki bo delovala po mednarodnih merilih, po konvenciji o sindikalnih svoboščinah, ki jo je sprejela in ratificirala tudi Jugoslavija.

Če vse te zakonske spremembe prevedem v naš sindikalni jezik, bi se videle ali slišale približno takole:

- gospodarstvo je bilo pred popolnim zlomom, zato so praktično izsiljene,
- večino bremena prenašajo na delavce, saj se največji porabniki družbenega denarja nočejo odpovedati svojim pridobljenim pravicam,
- še tisto malo samouprave, kar smo je

imeli, smo izgubili,

- osvobodjena gospodarska telesa, zlasti posloводства, si zaradi nedokompletirane zakonodaje prisvajajo pravice, ki jim ne gredo. Razne grožnje s knjižicami, premeščanji itd. postajajo njihovo orožje za uveljavljanje volje. Pozablja, da so prav oni ali njihovi neposredni sodelavci pod krinko strokovnih služb predlagali v sprejem rešitve, ki se že na začetku uvajanja tržnega gospodarstva kažejo za zmotne.

- Markovičeva vlada je z junijskim popravkom Zakona o podjetjih prehitela uspavane tozde, ozde in sozde. Zato so se morali na hitro preleviti v podjetja. Pravniki pa so z razveljavitvijo zakona o združenem delu ostali praktično brez »muštra« za sestavo statuten. Hitenje je naredilo svoje. Statuti so slabi. Pogosto krivični do naše organizacije.

Sindikatom podjetij so v statutih odmerili zelo različno vlogo in možnost za delo. Seveda jih je večina spregledala 27. določilo IX. dopolnila k slovenski ustavi, pa čeprav smo podjetja ali DO na to opozorili, bolje — opozarjali. Nekateri so v statut zapisali: »Sindikat lahko deluje le izven delovnega časa« ali: »Sindikat podjetja ima največ nalog pri kandidiranju delavcev v organe upravljanja« ali pa naštevajo cele strani obveznosti organa upravljanja do sindikata itd.

Vse to naštevam zato, da nas vse opozorim na težave, s katerimi se bomo ubadali pri našem delu. Naš cilj je človeka vredno življenje. Torej plača, s katero bomo lahko normalno živeli. Verjemite mi, da bomo prav na tem področju imeli največ dela.

V občini imamo podjetje, ki je za decembar plačalo snazilke le 1300 din in strojepiski — tajnici le 1900 din, in podjetje s 360 delavci, ki ima poprečno januarsko plačo le nekaj čez 2700 din. Torej nas čaka bitka za socialno varnost zaposlenih delavcev.

Skoraj v vseh podjetjih govorijo, da imajo preveč zaposlenih. Morda je to res. Moramo pa jih vprašati, ali imajo za te delavce kakšen dopolnilni program, saj so jih zaposlili zaradi potreb po delavcih. Bodo tisti, ki so predlagali zaposlovanje, tudi odveč? Zakaj ne?!

Smo pred sklepanjem kolektivnih pogodb. Sindikati so pripravili elemente ali izhodiščne zasnove za ta delovnopравни

Nadaljevanje na str. 13

Analiza obolevnosti prebivalstva občine Krško od leta 1979 do leta 1987

1. Uvod

Že vrsto let se pri obravnavi položaja zdravstva v občini Krško postavljajo vprašanja o zdravstvenem stanju prebivalstva občine.

Leta 1982 je IS SO Krško naložil Zdravstvenemu domu Krško, da pripravi parametre za oceno zdravstvenega stanja in jih spremlja prospektivno, saj ekološke razmere na tem področju ne vlivajo zaupanja ter ne dajejo občutka varnosti za življenje in zdravje prebivalcev občine Krško.

Namen te analize je ugotoviti:

- kakšna je obolevnost v občini Krško;
- ali je patologija (obolevnost) v Krškem drugačna od tiste v regiji in kako;
- ali se ta razlika odraža v višjih stroških, ki jih ima krška OZS.

Zavedamo se, da je prikazano obdobje kratko in da nam dobljeni rezultati kažejo smeri gibanja obolevnosti ter nas zato obvezujejo za nadaljnje spremljanje prikazanih parametrov.

Za izdelavo analize smo uporabili:

- statistična poročila prvih pregledov (Zdravstveni dom Krško, 1979—1988, obrazec 8,301);
- statistične podatke o zdravstvenem varstvu in delu zdravstvene službe (Zdravstveni center Dolenjske, Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto, 1979—1988);
- kazalce o delu zdravstvene dejavnosti v SR Sloveniji v letih od 1978 do 1982 in 1982 do 1986 (Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo, TOZD Inštitut za socialno medicino in socialno varstvo);
- podatke o incidenci raka v Sloveniji (Onkološki inštitut Ljubljana);
- poročilo strokovne službe OZS;
- Letopis o zdravstvenem in socialnem varstvu v Sloveniji, letnik 1986 in 1987.

Upamo, da bo navedeno poročilo razjasnilo zastavljena vprašanja in bo obenem podlaga za enaka poročila v prihodnje.

2. Problem in domneve

2.1. Problem

Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije je zdravje stanje telesnega, duševnega in socialnega blagostanja, ne pa samo odsotnost bolezni, in se kaže v nenehnem prilagajanju okolju.

Telesno zdravje lahko definiramo kot odsotnost bolezni in telesnih pomanjkljivosti, ki jih ugotavljamo s sodobnimi metodami v medicini.

Duševno zdravje se kaže v načinu doživljanja okolja, v našem čustvovanju in z medsebojnimi interakcijami.

Socialno zdravje je po definiciji strokovnjakov skupek pravic, ki so odvisne od ravni in razvoja družbenopolitičnega sistema države:

- pravice do življenja v zdravem okolju,
- pravice do dela,
- pravice do miru in varnosti,
- pravice do stanovanja,
- pravice do izobraževanja,
- pravice do pomoči v času bolezni, invalidnosti...

Vse spremembe v telesnem, duševnem ali socialnem zdravju lahko pripeljejo do bolezni.

Za razvoj bolezni morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Odvisnost pogojev bomo prikazali na dveh modelih.

1. Razvoj nalezljivih bolezni. Vzrok za nalezljivo bolezen so bakterije, virusi in mikroorganizmi. Pogoj za širjenje bolezni je vir okužbe, ki je lahko bolna žival ali človek ali zdrav kliconosilec. Od vira okužbe se bolezen širi po poteh širjenja, ki so specifične za posamezno bolezen. V zdrav organizem kužna klica vstopa le na določenih mestih, ki jih imenujemo vhodna mesta. Da klica, ki vstopi v organizem, povzroči bolezen, mora biti kužna, da premaga odpornost organizma. Ko so izpolnjeni vsi naštetí pogoji, smo dobili bolnika.

Analiza, ki je pred Vami, je bila narejena na Vašo zahtevo spomladi 1989, da bi Vam lahko postregli z nekaterimi pokazatelji zdravstvenega stanja občanov občine Krško. Hkrati je tudi odgovor na zahtevo iz leta 1982, da naj bi Zdravstveni dom nastavil določene kazalce in potem spremljal zdravstveno stanje občanov v naslednjih letih. Osnovni namen analize je, da potrdi ali ovrne domneve o povečani obolevnosti občanov občine Krško, ki naj bi bila posledica večje morbidnosti prebivalstva zaradi povečanih ekoloških obremenitev ali drugih razlogov.

Analiza je narejena na osnovi medicinske dokumentacije, ki so jo dolžne voditi zdravstvene ustanove. Za primerjavo so vzeti podatki o obolevnosti prebivalcev na področju nekdanje Medobčinske zdravstvene skupnosti Novo mesto, danes Območne uprave za zdravstvo Novo mesto. To je bilo izvedljivo zaradi zbiranja tovrstne dokumentacije v Novem mestu in je bila ta lahko dostopna. Analiza se nanaša na obdobje od leta 1979 do leta 1988, razen pri malignih obolenjih, za katera smo dobili podatke od republiškega registra za rak, ki pa v obdelavi podatkov kasni in so ti urejeni do leta 1984.

Problem, s katerim se ukvarja analiza, je zdravje občanov, zato smo v njenem uvodnem delu navedli definicija zdravja Svetovne zdravstvene organizacije ter različne dejavnike, ki negativno vplivajo na zdravje.

Osnovna domneva, na kateri temelji analiza, je, da »vsi vemo«, da je zdravstveno stanje ljudi v krški občini slabše kot v ostalem delu regije in da je zato zdravstvena potrošnja v Krškem večja kot drugje. V opisu prebivalcev občine Krško zasledimo dve značilnosti, in sicer: padec kmečkega prebivalstva od 15,5 odstotkov leta 1979 na 9,5 odstotkov leta 1988 ter povečanje deleža upokoјencev od 9,5 na 15 odstotkov. Med ostalimi vitalnostistatičnimi pokazatelji opazimo padec števila rojstev od 16,1 na 12,84 promila, porast umrljivosti od 11,2 na 12,42 promila ter padec naravnega prirastka od 4,2 na 0,42 odstotka. Negativno preseneča porast umrljivosti otrok, in sicer od 13,54 na 21,68 odstotka.

Tabela 1

Nekateri vitalni statistični pokazatelji v letu 1979 in 1987 v občini Krško, regiji in SR Sloveniji

POKAZATELJI	1979			1987		
	Krško	regija	SRS	Krško	regija	SRS
nataliteta	16,10	16,57	16,01	12,84	14,55	12,60
mortaliteta	11,49	10,32	9,28	12,42	11,55	9,51
naravni prirastek	4,62	6,25	6,73	0,42	3,33	3,09
umrljivost otrok	13,54	18,84	15,30	21,68	11,55	9,51
vitalni indeks	140,19	16,59	172,56	103,30	129,70	132,54
fertiliteta	68,25	69,13	—	65,85	59,92	—
število splavov na 100 rojenih otrok	70,60	52,70	66,67	80,63	72,89	85,39
mortinataliteta	0,68	0,63	0,58	0,36	0,42	0,55

Legenda:*nataliteta* je število živorojenih otrok na 1.000 prebivalcev*mortaliteta* je število umrlih na 1.000 prebivalcev*naravni prirastek* je razlika med nataliteto in mortaliteto*umrljivost otrok* je smrtnost na 1.000 živorojenih otrok*vitalni indeks* je kazalec živorojenih glede na umrle*fertiliteta* je število živorojenih otrok na 1.000 žensk v fertilni dobi — med 15. in 45. letom starosti*mortinataliteta* je umrljivost otrok po 28. tednu nosečnosti

2. Razvoj bolezni, ki so multikavzalno pogojene. Vzrokov za razvoj ene bolezni je več in je model širjenja bolj zapleten. Kot primer lahko navedemo ishemično bolezen srca in kronični bronhitis.

Omenjeni bolezni *povzročata* več različnih vzrokov v različnih količinah. Pri ishemični bolezni srca so to kajenje, zvišan krvni pritisk, zvišane maščobe v krvi, zvišan krvni sladkor, dedni faktorji, pri kroničnem bronhitisu pa poleg kajenja še različni fizikalni in kemični dejavniki oziroma delci, ki dražijo sluznico.

Viri okužbe pri ishemični bolezni srca so naše navade in razvade, pri kroničnem bronhitisu pa različne emisije v delovnem in življenjskem okolju.

Vhodnih mest je več. Pri nepravilni prehrani so to prebavila, pri kajenju dihal, vegetativni živčni sistem pa pri neurejenih medsebojnih odnosih in stresih.

Kužnost se kaže v količini in agresivnosti vzrokov: prašnih delcev, kajenja...

Človek s svojimi prirojenimi in pridobljenimi psihičnimi in fizičnimi lastnostmi živi in dela v ožjem (na delovnem mestu, v šoli, vrtcu) ter širšem okolju (doma, v krajevni skupnosti, občini). Iz tega okolja na človeka vplivajo različne obremenitve in škodljivosti: fizikalne, kemične in biološke ter družbeni dejavniki.

Fizikalni dejavniki — dejavniki mikroklimatike

Temperatura, vlaga, toplotno sevanje in zračni pretok so pokazatelji mikroklimatskih pogojev in preračunani v efektivno temperaturo nam povedo, ali je mikroklima ugodna ali ne. Neugodna mikroklima lahko pogojuje razvoj nekaterih bolezni — revmatskih bolezni, okvar srca, kroničnega vnetja želodca...

Poleg dejavnikov mikroklimatike so fizikalni dejavniki še sevanja (ionizirajoča in neionizirajoča), hrup in vibracije.

Naravni vir *neionizirajočega sevanja* je sonce; to je ultravijolično sevanje, ki povzroča vnetje kože, draži sluznice in pogojuje razvoj kožnega raka. Slabljenje ozonske plasti, ki ultravijolično sevanje absorbira, povečuje možnost razvoja sprememb na koži.

Ionizirajoče sevanje je naravno in umetno. V naravi nastaja v procesu razpadanja radioaktivnih elementov v majhnih količinah. Umetni viri ionizirajočega sevanja pa so jedrski reaktorji, bombe in viri, ki se uporabljajo v medicini v diagnostične in terapevtske namene. Ločimo tri vrste ionizirajočega sevanja:

- alfa sevanje ali protone, ki imajo kratek doseg in so nevarni pri vdihavanju in uživanju hrane;
- beta sevanje ali elektrone z daljšim dosegom;
- gama sevanje ali elektromagnetno valovanje z dolgimi dosegi in veliko prodornostjo.

Glede na hitrost radioaktivnega razpada posameznih elementov ločimo elemente s kratko, srednjo in dolgo razpolovno dobo, ki lahko traja milijone let. Običajno imajo umetni viri sevanja krajše razpolovne dobe, naravni pa zelo dolge. Učinki sevanja se kažejo v akutnih oblikah radiacijske bolezni in kroničnih oblikah na več generacijah zaradi genetskih učinkov.

Hrup je spremljevalec sodobnega življenja. Že hrup med 50 in 70 decibelov (gospodinjstvi aparati, radio, promet...) vpliva na človeka in povzroči nemir, razdražljivost, nespečnost in podobno. Kratkotrajen močan hrup lahko povzroči trenutno izgubo sluha, dolgotrajen močan hrup pa z leti povzroči kronično naglušnost.

Vibracije nastajajo pri uporabi različnih strojev in naprav in delujejo največ na sklepe in ožilje ter pogojujejo razvoj vibracijskih bolezni.

Kemični dejavniki

To so kemijske snovi, ki imajo različne organoleptične (smrad itd.) in toksične učinke (kisline, lugi). Na koži in sluznicah lahko povzročajo opekline, alergijske reakcije, ekceme.

Biološki dejavniki

Sem sodijo bakterije, virusi, mikroorganizmi, katerih delovanje smo že omenili.

Družbeni dejavniki

Družbenoekonomski odnosi, razvoj proizvodnih sil, medsebojni odnosi lahko odločilno vplivajo na reaktivnost organizma in lahko povzročijo nezadovoljstvo, utrujenost, padec produktivnosti, pojavi se lahko več bolezni in poškodb.

V tehnološkem procesu se zaradi škodljivosti le-tega lahko pojavijo poklicne bolezni. Področje poklicnih bolezni ureja posebna zakonodaja.

Učinki obremenitev in škodljivosti se kažejo:

1. na človeku samem in so lahko:
 - a) nespecifični — kratkotrajni in prehodni ali pa dolgotrajni (utrujenost, psihosomatske bolezni, presnovne motnje...);
 - b) specifični, med njimi:
 - toksični — akutni, ki se pokažejo takoj oziroma najkasneje v 24 urah po učinkovanju škodljivosti; kronični, ki se pokažejo čez čas, lahko šele čez desetletje;
 - kancerogeni — pokažejo se po več letih, tudi po desetletju;
 - ostali kvarni učinki na zdravje — alergija, difuzna fibroza, fotodinamični učinki;
 2. pri nosečnicah: na razvijajočem se plodu — teratogeni učinki;
 3. na potomstvu: na drugi, tretji generaciji — genetski učinki.
- Spremenjena reaktivnost človeka, ki nastane zaradi delovanja posameznih ali več faktorjev, pripelje iz zdravja v bolezen, kasneje lahko v invalidnost in na koncu smrt.

2.2. Domneve

Pričujoča analiza naj bi odgovorila na naslednja vprašanja:

1. Kakšna je obolevnost v občini?
 2. Kako se oziroma ali se obolevnost razlikuje od obolevnosti v regiji?
 3. Ali iz te razlike izvirajo višji stroški OZS?
- Priznana in veljavna ocena v občini Krško je:
- da je obolevnost večja v občini kot v regiji, posebej pri boleznih dihal, poškodbah in malignih obolenjih,
 - da je poraba finančnih sredstev bistveno višja kot v regiji in SR Sloveniji.

3. Material in metode

3.1. Predstavitev populacije

Občina Krško leži v vzhodni Sloveniji in meji z občinami Brežice, Sevnica, Šmarje pri Jelšah in Novo mesto. Ima značilnosti hribovitih predelov (Bohor in Gorjanci) in nižin (ob Savi in Krki).

Leta 1979 je imela občina Krško 27.736 prebivalcev, ki so živeli v 186 naseljih. Število naselij je ostalo isto, število prebivalcev pa je do leta 1987 poraslo na 28.736.

Razvoj industrije je bil do leta 1989 zelo intenziven in policentri-

čen. Večje delovne organizacije so v Krškem («Videm», SOP, Kovinarska, Labod—Libna, Žito—Imperial, Nuklearna elektrarna), na Senovem (Rudnik rjavega premoga, Metalna—TGO, Lisca—Šivalnica), v Brestanici («Videm»—TES, Elektrarna, Novoles—Sigmat) in v Kostanjevici na Krki (Novoles—Lipa, Iskra—IEZE in SOP—IKON).

Število zaposlenih je do leta 1987 naraslo na 12.622 delavcev.

Z razvojem industrije je prišlo do padca števila kmečkega prebivalstva od 15,2 na 9,5 odstotka, istočasno pa je v porastu delež upoko-
jenjencev — od 9,5 v letu 1979 na 15 odstotkov v letu 1987.

3.2. Metode

3.2.1. Obolevnost

Iz statističnih poročil o prvih pregledih, opravljenih v Zdravstvenem domu Krško v obdobju 1979—1988, smo ugotovili obolevnost — število primerov bolezni glede na:

- leto (1979—1988),
- skupine bolezni po mednarodni klasifikaciji bolezni (MKB),
- starostne skupine (odrasli, šolska mladina, predšolski otroci).

3.2.2. Primerjava obolevnosti med občino Krško in regijo

S pomočjo podatkov iz statističnih poročil o prvih pregledih v ZD Krško, iz statističnih poročil o delu zdravstvene službe v regiji in centralnega registra raka smo:

- ugotovili obolevnost v občini in regiji,
- izračunali pogostnost obolevnosti v občini in regiji na 100 prebivalcev,
- izračunali (s pomočjo metode primerjave dveh velikih vzorcev) statistične razlike v obolevnosti med občino in regijo.

3.2.3. Umrljivost

Prikazana je umrljivost zaradi najpogostejših vzrokov v občini in regiji v obdobju 1979—1985.

3.2.4. Poraba finančnih sredstev

Podatki strokovne službe OZS o porabi finančnih sredstev so bili podlaga za izračun določenih pokazateljev, da smo lahko primerjali podatke o porabi sredstev na 100 prebivalcev v občini in SR Sloveniji.

BELEŽKE:

4. Rezultati

4.1. Obolevnost (glej tabeli 2 in 3 in diagrame I—IV)

Iz statističnih poročil ZD Krško v letih 1979—1988 so analizirani prvi pregledi oziroma diagnoze skupin bolezni, ugotovljenih pri prvem pregledu v tekočem letu.

V desetletnem obdobju je bilo ugotovljenih 510.101 bolezni ali 51.010,1 na leto ali 1,81 na prebivalca občine Krško.

Obolevnost (število primerov bolezni) v 10 letih kaže pri vseh prebivalcih naslednjo strukturo:

- bolezni dihal: 34,20 %
- bolezni živčevja in čutil: 10,80 %
- bolezni sečil in rodil: 9,74 %

Obolevnost odraslih prebivalcev:

- bolezni dihal: 28,46 %
- bolezni sečil in rodil: 11,26 %
- bolezni živčevja in čutil: 10,67 %

Obolevnost šolske mladine:

- bolezni dihal: 51,02 %
- bolezni živčevja in čutil: 10,89 %
- bolezni prebavil: 7,13 %

Obolevnost predšolske mladine:

- bolezni dihal: 58,45 %
- bolezni živčevja in čutil: 11,43 %
- bolezni prebavil: 6,60 %

V splošni obolevnosti so na prvem mestu bolezni dihal, na drugem bolezni živčevja in čutil ter na tretjem bolezni rodil. Enak vrstni red je pri patologiji odraslih, le pri otrocih so, razumljivo, na tretjem mestu bolezni prebavil.

Splošna obolevnost od leta 1979 upada, izjema je leto 1985, ko je bila epidemija gripe, vendar pri šolski mladini po letu 1986 ponovno beležimo porast.

Za posamezne bolezenske skupine velja poudariti naslednje: Bolezni dihal so številnejše kot v regiji, vendar to ni razlika, ki bi bila statistično značilna, da bi lahko govorili o dveh različnih populacijah; lahko je zaenkrat samo igra naključja ali nekoliko večjega vpliva okolja, vendar je to še vedno samo razmišljanje.

Pri predšolski mladini beležimo več primerov bolezni dihal v regiji kot v Krškem. Dvomimo pa, ali je resnično tako ali pa je to samo posledica slabe dostopnosti službe za otroško varstvo, ki pri nas deluje samo v dopoldanskem času, otroci pa obolevajo ves dan, in je razlika samo navidezna. To razmišljanje potrjujejo rezultati pri šolski mladini, kjer opazimo več bolezni dihal kot v regiji, vendar je to še vedno pod statistično dokazljivo razliko. Opozoril bi na tabelo 9, ki kaže hitro rast bronhialne astme pri predšolskih otrocih. Pri merjavi z regijo ni izostala namerno, temveč zaradi pomanjkanja podatkov.

I. Dinamika obolevnosti v 10 letih pri prebivalcih občine Krško:

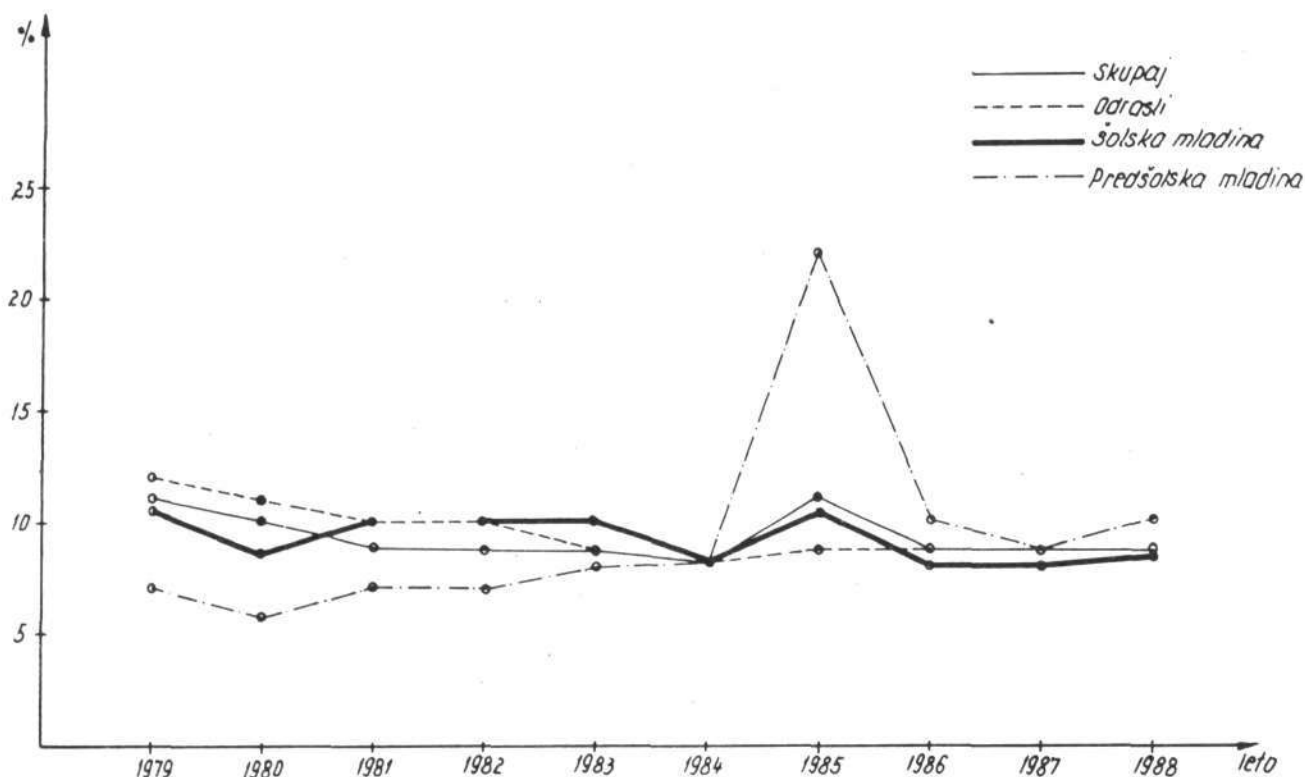

Tabela 2

Obolevnost (število primerov bolezni), ugotovljena pri prebivalcih občine Krško v 10-letnem obdobju po starostnih skupinah

starost. skupine leto	ODRASLI			ŠOLSKA MLADINA			PREDŠOL. MLADINA			SKUPAJ		
	število	%	(IF)	število	%	(IF)	število	%	(IF)	število	%	(IF)
1979	48.698	12,11	229,38	3.931	11,15	97,79	5.426	7,47	186,08	58.055	11,38	205,78
1980	46.261	11,50	217,81	3.397	9,63	84,50	4.665	6,42	159,98	54.303	10,65	192,48
1981	40.850	10,16	192,42	3.727	10,57	92,71	5.535	7,62	189,81	50.112	9,82	177,63
1982	41.717	10,37	196,50	3.931	10,21	89,60	5.271	7,25	180,76	50.590	9,92	179,32
1983	37.133	9,23	174,91	3.610	10,24	89,80	5.891	8,11	202,02	46.634	9,14	165,30
1984	33.244	8,27	156,59	3.522	9,99	87,61	7.067	9,73	242,35	43.833	8,59	155,37
1985	38.603	9,60	181,83	3.927	11,13	97,69	16.517	22,73	566,42	59.047	11,58	209,30
1986	39.760	9,89	187,28	3.170	8,99	78,86	7.786	10,72	267,01	50.716	9,94	179,77
1987	37.723	9,38	177,69	2.944	8,35	73,23	7.013	9,65	240,50	47.680	9,35	169,01
1988	38.227	9,50	180,06	3.429	9,72	85,30	7.475	10,29	256,34	49.131	9,63	174,15
skupaj	402.178	100,00		35.268	100,00		72.655	100,00		510.101		100,00

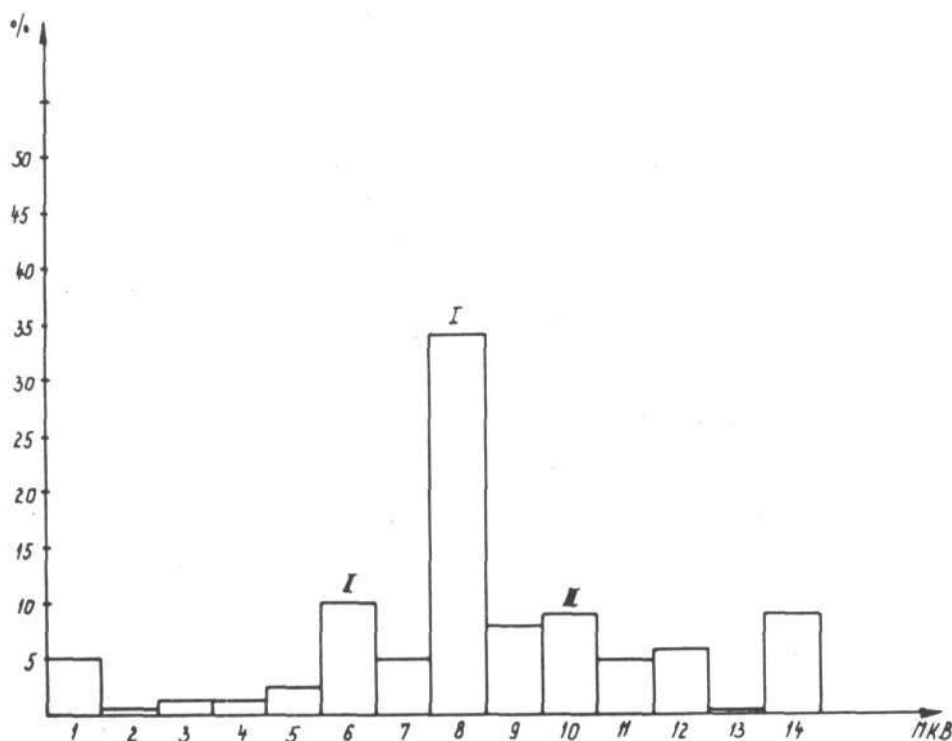
$$IF = \frac{\text{število primerov} \times 100}{\begin{matrix} \text{število odraslih} \\ \text{število šolske mladine} \\ \text{število predšolske mladine} \end{matrix}}$$

Tabela 3

Obolevnost (število primerov bolezni) pri prebivalcih občine Krško v 10-letnem obdobju glede na MKB (mednarodno klasifikacijo bolezni) in starostne skupine

starostne skupine MKB	ODRASLI			ŠOLSKA MLADINA			PREDŠOL. MLADINA			SKUPAJ		
	število	%	(IF)	število	%	(IF)	število	%	(IF)	število	%	(IF)
infekcijske bolezni	19.468	4,84	91,70	1.796	5,09	44,68	4.669	6,43	160,12	25.933	5,08	91,92
novotvorbe bolezni	970	0,24	4,57	8	0,02	0,20	5	0,00	0,17	983	0,19	3,48
presnove bolezni	4.404	1,10	20,74	317	0,89	7,89	472	0,65	16,19	5.193	1,02	18,41
krvi	2.581	0,64	12,16	1.379	3,91	34,30	2.360	3,25	80,93	6.320	1,24	22,40
duševne												
motnje	12.157	3,02	57,26	473	1,34	11,77	262	0,36	8,98	12.892	2,53	45,70
bolezni živ- čevja in												
čutil	42.929	10,67	202,21	3.839	10,89	95,50	8.301	11,43	284,67	55.069	10,80	195,20
bolezni												
obtočil	26.935	6,70	126,87	361	1,02	8,98	88	0,12	3,02	27.384	5,37	97,07
bolezni												
dihal	114.463	28,46	539,16	17.995	51,02	447,64	42.466	58,54	145,63	174.924	34,29	620,03
bolezni												
prebavil	38.243	9,51	180,14	2.514	7,13	62,54	4.798	6,60	164,54	45.555	8,87	161,47
bolezni sečil												
in rodil	45.268	11,26	213,23	1.740	4,93	43,28	2.690	3,70	92,25	49.698	9,74	176,16
bolezni kože	21.487	5,34	101,21	2.084	5,91	51,84	3.644	5,02	124,97	27.215	5,34	96,47
bolezni												
gibal	31.792	7,90	149,75	578	1,64	14,38	367	0,51	12,59	32.737	6,42	116,03
kongenitalne												
anomalije	370	0,09	1,74	21	0,06	0,52	69	0,09	2,37	460	0,09	1,63
poškodbe	41.411	10,30	195,06	2.163	6,13	53,81	2.464	3,39	84,50	46.038	9,03	163,19
skupaj	492.178	100,00		35.268	100,00		72.655	100,00		510.101	100,00	

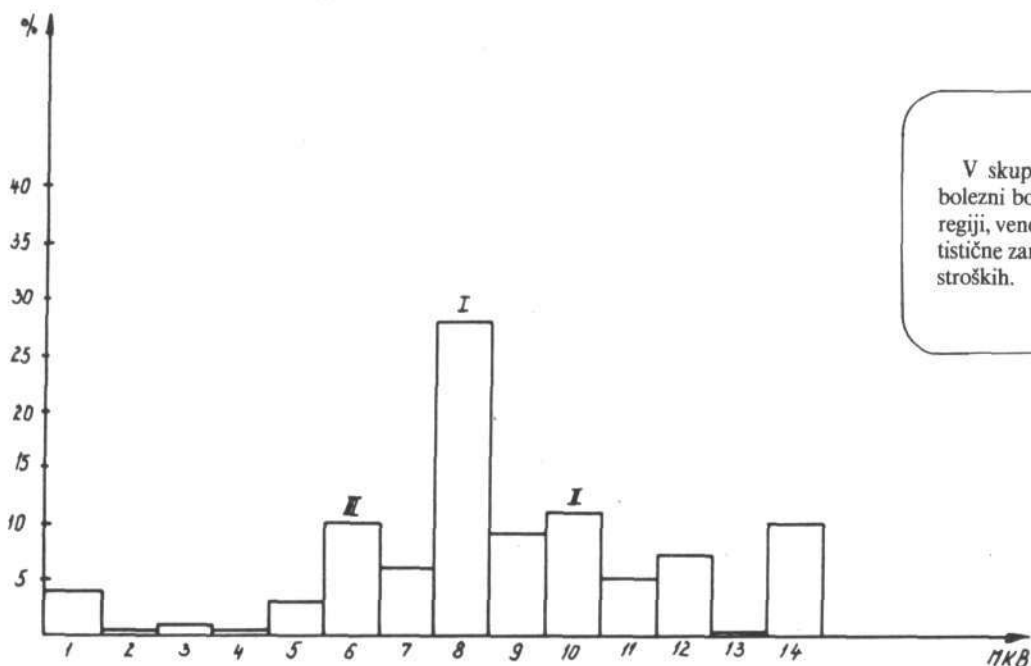
II. struktura obolevnosti (štev. primerov bolezni) ugotovljena v letih 1979-1988 na podlagi prvih pregledov glede na MKB pri vseh prebivalcih občine Krško

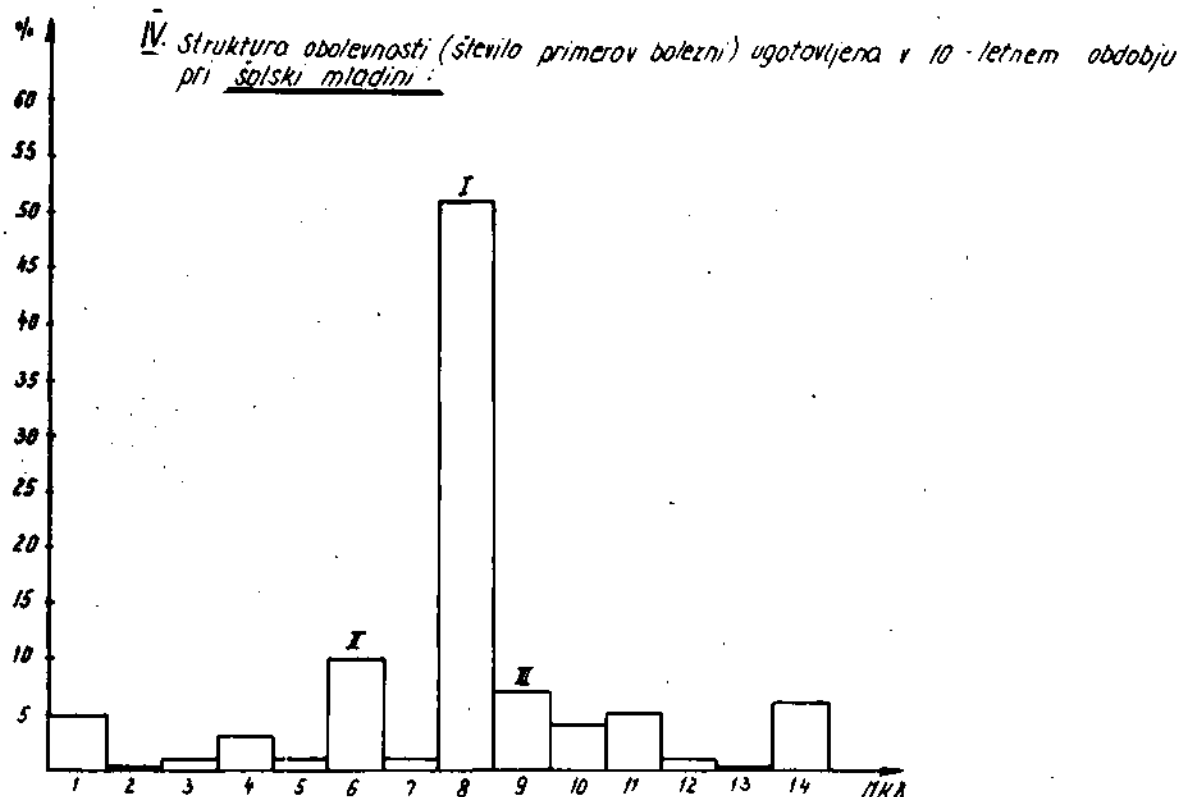
Legenda:

- 1 - infektivne bolezni
- 2 - novotvorba
- 3 - bolezni presnove
- 4 - bolezni krvi
- 5 - duševne motnje
- 6 - bolezni zivcevja in čutil
- 7 - bolezni obtočil
- 8 - bolezni dihal
- 9 - bolezni prebavil
- 10 - bolezni sečil in rodil
- 11 - bolezni kože
- 12 - bolezni gibal
- 13 - kongenitalna anomalija
- 14 - poškodbe

III. struktura obolevnosti (število primerov bolezni) ugotovljena v 10-letnem obdobju pri odraslih prebivalcih

V skupini bolezni obtočil so vse bolezni bolj pogoste v Krškem kot v regiji, vendar ta razlika ni na meji statistične zanesljivosti, to pa se pozna v stroških.

4.2. Primerjava obolevnosti med občino Krško in regijo

S pomočjo ugotovljene obolevnosti (števila vseh primerov bolezni) v občini in regiji, obolevnosti na 100 prebivalcev in izračuna po statistični metodi primerjave velikih vzorcev smo dobili naslednje rezultate:

4.2.1. Bolezni dihal (glej tabele 4—9 in diagram VI)

- Število bolezni dihal, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine, je v občini Krško nekoliko večje kot v regiji, vendar razlika ni statistično pomembna.
- Število bolezni dihal, ugotovljenih pri predšolski mladini v

predšolskih dispanzerjih in ambulantah splošne medicine, je statistično pomembno večje v regiji kot v občini Krško.

- Število bolezni dihal pri šolski mladini, ugotovljenih v šolskih dispanzerjih in ambulantah splošne medicine, je v občini Krško nekoliko večje kot v regiji, vendar razlika ni statistično pomembna.

- Število primerov kroničnega bronhitisa, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine, se statistično ne razlikuje glede na regijo.

- Število primerov astme, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine, je statistično pomembno večje v občini Krško kot v regiji.

Tabela 4

Pogostnost bolezni dihal, ugotovljenih pri pregledih v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	18.733	62,2	69.715	52,3
1980	18.180	64,2	65.054	47,6
1981	17.175	61,8	74.559	58,3
1982	15.803	55,8	71.801	56,3
1983	16.726	58,8	71.801	56,3
1984	15.355	53,9	79.180	63,7
1985	22.800	80,1	80.445	56,6
1986	18.042	62,9	84.381	65,3
1987	15.226	52,9	72.729	56,2

$$\bar{x} = 61,40$$

$$s = 8,12$$

$$z = 107,7$$

$$\bar{x} = 57,88$$

$$s = 5,9$$

$$p > 0,05$$

Tabela 5

Pogostnost bolezni dihal pri predšolski mladini, ugotovljenih pri pregledih v predšolskih dispanzerjih in ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	4.151	144,9	19.845	176,6
1980	4.490	155,4	19.729	175,8
1981	4.688	157,1	21.273	190,5
1982	4.353	147,0	24.287	215,3
1983	4.989	168,6	28.014	250,9
1984	6.762	228,0	23.846	217,8
1985	5.805	197,8	25.952	241,3
1986	5.628	192,6	24.573	236,7
1987	5.094	181,8	25.011	241,5

$$\bar{x} = 174,81$$

$$s = 27,66$$

$$z = 3,11;$$

$$\bar{x} = 216,27$$

$$s = 29,07$$

$$p > 0,01$$

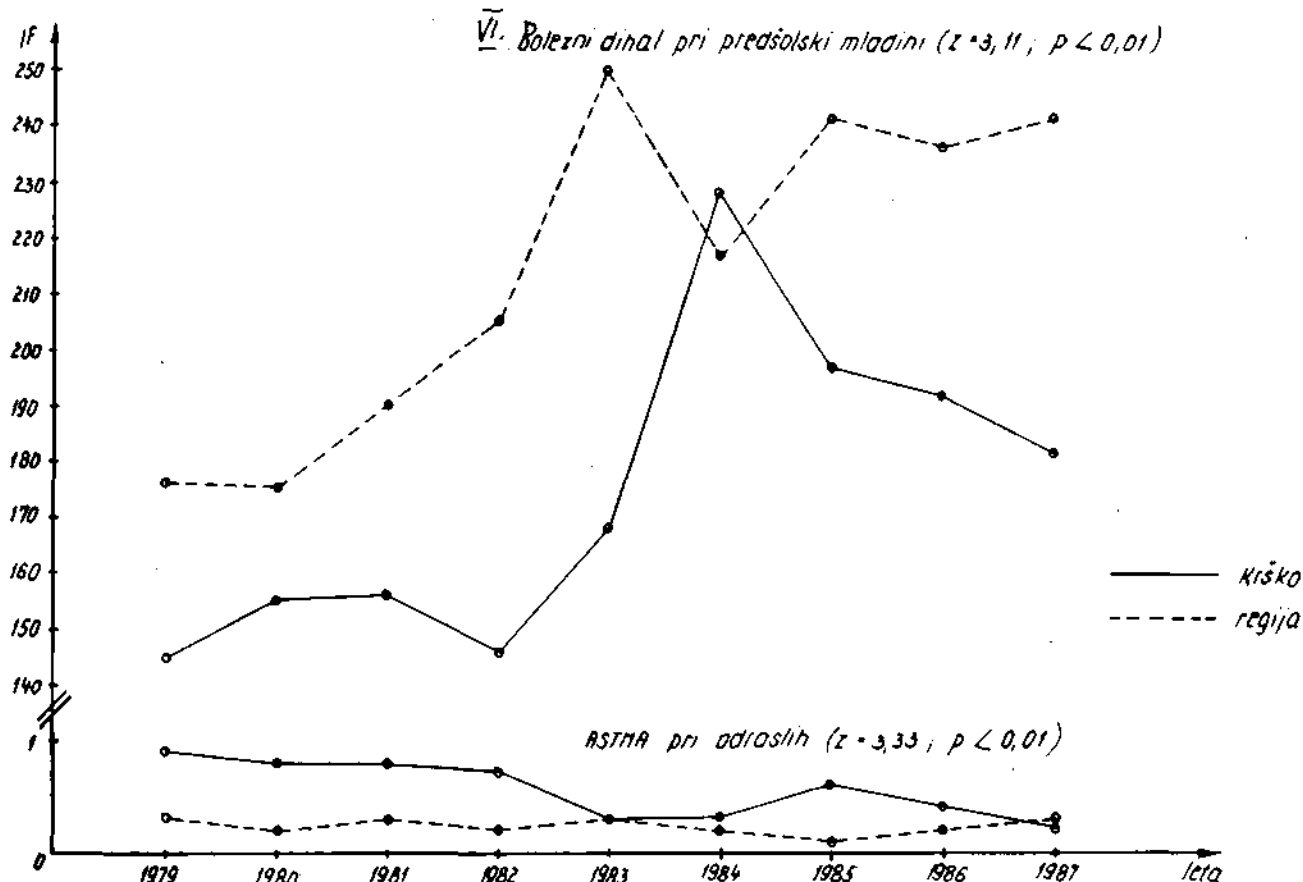

Tabela 6

Pogostnost bolezni dihal, ugotovljenih pri pregledih šolske mladine v šolskih dispanserjih in ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	3.225	78,0	9.976	59,0
1980	2.817	67,1	9.936	57,0
1981	3.367	81,7	13.311	78,9
1982	3.124	79,4	13.512	102,5
1983	3.470	86,5	16.875	104,4
1984	3.186	80,7	13.462	166,3
1985	11.620	275,2	10.045	93,4
1986	3.111	80,8	16.644	160,0
1987	2.343	58,2	13.262	127,8

$$\bar{x} = 103,07$$

$$s = 65,06$$

$$\bar{x} = 95,26$$

$$s = 50,76$$

$$z = 0,28; \quad p > 0,05$$

Tabela 8

Pogostnost astme, ugotovljene v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	248	0,9	342	0,35
1980	229	0,8	291	0,29
1981	236	0,8	311	0,31
1982	207	0,7	234	0,23
1983	105	0,3	341	0,34
1984	88	0,3	217	0,21
1985	175	0,6	201	0,19
1986	114	0,4	232	0,22
1987	76	0,2	356	0,34

$$\bar{x} = 0,56$$

$$s = 0,26$$

$$\bar{x} = 0,28$$

$$s = 0,06$$

$$z = 3,33; \quad p > 0,01$$

Tabela 7

Pogostnost kroničnega bronhitisa, ugotovljenega v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	414	1,50	385	0,39
1980	294	1,05	520	1,52
1981	112	0,40	433	0,44
1982	107	0,37	330	0,33
1983	114	0,40	298	0,29
1984	89	0,31	230	0,22
1985	119	0,41	260	0,25
1986	90	0,35	337	0,33
1987	101	0,35	222	0,21

$$\bar{x} = 0,57$$

$$s = 0,42$$

$$\bar{x} = 0,44$$

$$s = 0,41$$

$$z = 0,65; \quad p > 0,05$$

Tabela 9

Pogostnost astme in kroničnega bronhitisa pri šolski in predšolski mladini v Krškem

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	1	6	10	76
1980	18	16	40	77
1981	1	3	50	171
1982	1	4	79	118
1983	3	3	78	94
1984	1	0	153	61
1985	15	95	235	253
1986	43	1	249	49
1987	6	2	351	61
1988	7	2	351	46

4.2.2. Bolezni obtočil (glej tabele 10—13 in diagram VII)

- Bolezni obtočil se v občini Krško pojavljajo nekoliko pogostejše kot v regiji, vendar razlika ni statistično pomembna.
- Novi primeri zvišanega krvnega pritiska, ugotovljeni v ambulantah splošne medicine, so enako pogosti v občini in regiji.
- Število ishemičnih bolezni srca, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine, je enako v občini in regiji.
- Število cerebrovaskularnih bolezni, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine, je v občini statistično pomembno večje kot v regiji.

4.2.3. Bolezni gibal (glej tabelo 14 in diagram VIII)

- Novi primeri bolezni gibal, ugotovljeni v ambulantah splošne medicine, so bistveno pogostejši v občini Krško kot v regiji.

4.2.4. Poškodbe in zastrupitve (glej tabele 15—18 in diagram VIII)

- V skupnem številu je pojav poškodb in zastrupitev v občini Krško statistično pomembno večji kot v regiji.
- Glede na vzrok poškodb ni bistvene razlike pri samomorih in prometnih nezgodah, statistično pomembna pa je razlika pri ostalih poškodbah.

4.2.5. Bolezni rodil (glej tabele 19—21)

Bolezni rodil, ugotovljene pri ženskah v fertilni dobi, se po pogostosti pomembno ne razlikujejo med občino in regijo.

4.2.6. Duševne motnje (glej tabelo 22 in diagram IX)

Iskanje pomoči zaradi težav z duševnimi motnjami je v občini Krško statistično pomembno pogostejše.

4.2.7. Novotvorbe (glej tabeli 23 in 24)

Pogostost novotvorb v občini ni statistično pomembnejša kot v regiji.

Tabela 10
Pogostost bolezni obtočil

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	3.209	12,0	11.506	8,2
1980	2.609	9,7	10.917	8,3
1981	2.583	9,8	11.182	8,5
1982	2.482	9,3	10.127	7,5
1983	1.795	6,9	8.607	6,6
1984	1.523	5,8	7.356	5,6
1985	1.659	6,4	8.472	6,5
1986	2.077	7,8	7.631	5,3
1987	1.743	7,3	7.569	5,3

$$\bar{x} = 8,33$$

$$s = 1,99$$

$$\bar{x} = 6,86$$

$$s = 1,32$$

$$z = 1,86; \quad p > 0,05$$

Tabela 11
Pogostost zvišanega krvnega pritiska, ugotovljenega v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		Regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	1.298	4,78	3.536	3,67
1980	1.317	4,78	3.653	3,75
1981	1.217	4,35	4.042	4,10
1982	1.156	4,16	4.042	4,10
1983	892	3,13	3.127	3,13
1984	748	2,62	2.878	2,50
1985	697	2,44	2.532	2,48
1986	1.085	3,78	2.796	2,75
1987	930	3,23	2.713	2,65

$$\bar{x} = 3,69$$

$$s = 0,89$$

$$\bar{x} = 3,18$$

$$s = 0,61$$

$$z = 1,42; \quad p > 0,08$$

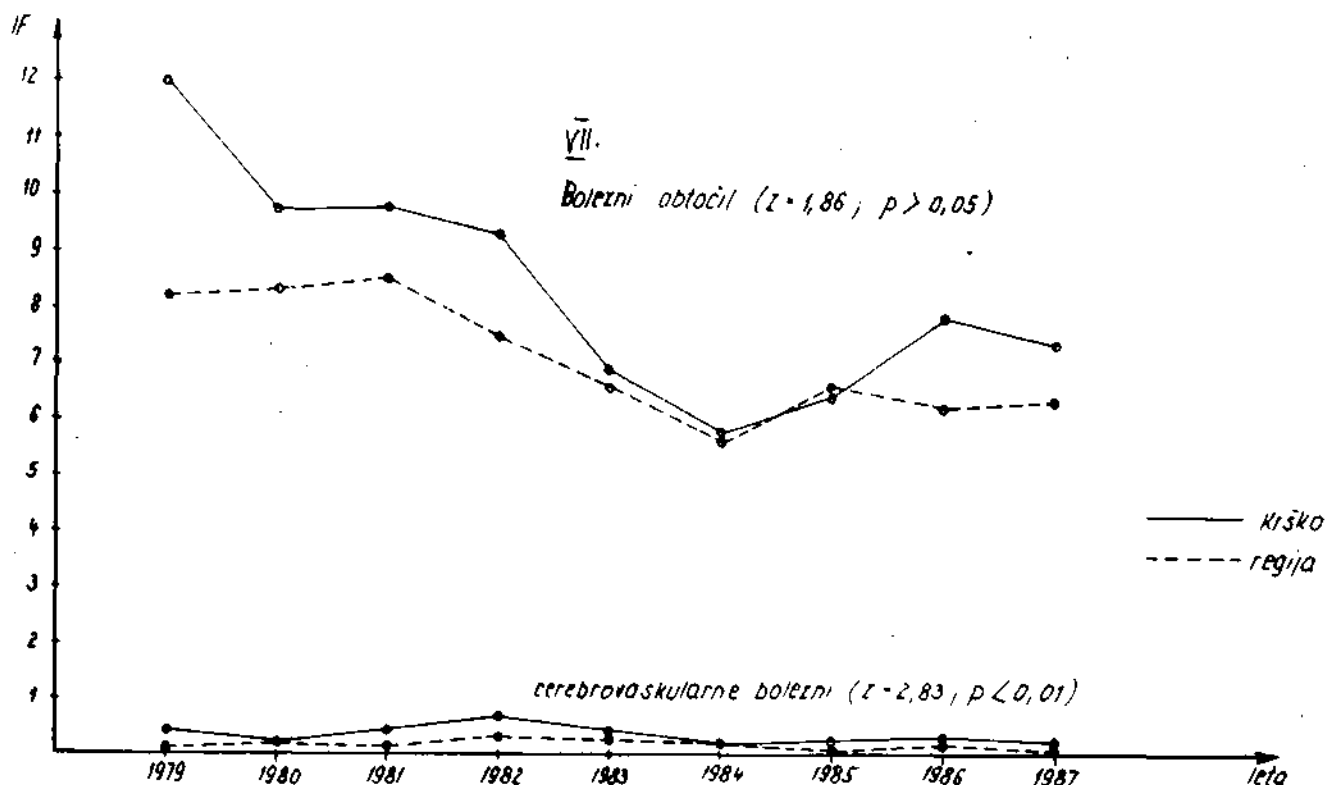

Tabela 12

Pogostost ishemične bolezni srca, ugotovljene v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	149	0,54	255	0,22
1980	138	0,50	358	0,36
1981	134	0,47	388	0,39
1982	99	0,35	293	0,29
1983	51	0,17	271	0,27
1984	40	0,14	188	0,18
1985	76	0,26	274	0,35
1986	92	0,32	359	0,35
1987	94	0,32	352	0,34

$$\bar{x} = 0,43$$

$$s = 0,14$$

$$\bar{x} = 0,31$$

$$s = 0,07$$

$$z = 0,60; \quad p > 0,08$$

Tabela 13

Pogostost cerebrovaskularnih bolezni, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	132	0,47	147	0,15
1980	67	0,23	233	0,23
1981	112	0,40	210	0,21
1982	184	0,72	330	0,33
1983	133	0,46	303	0,30
1984	77	0,27	215	0,20
1985	84	0,29	108	0,10
1986	83	0,32	249	0,24
1987	77	0,26	180	0,17

$$\bar{x} = 0,38$$

$$s = 0,15$$

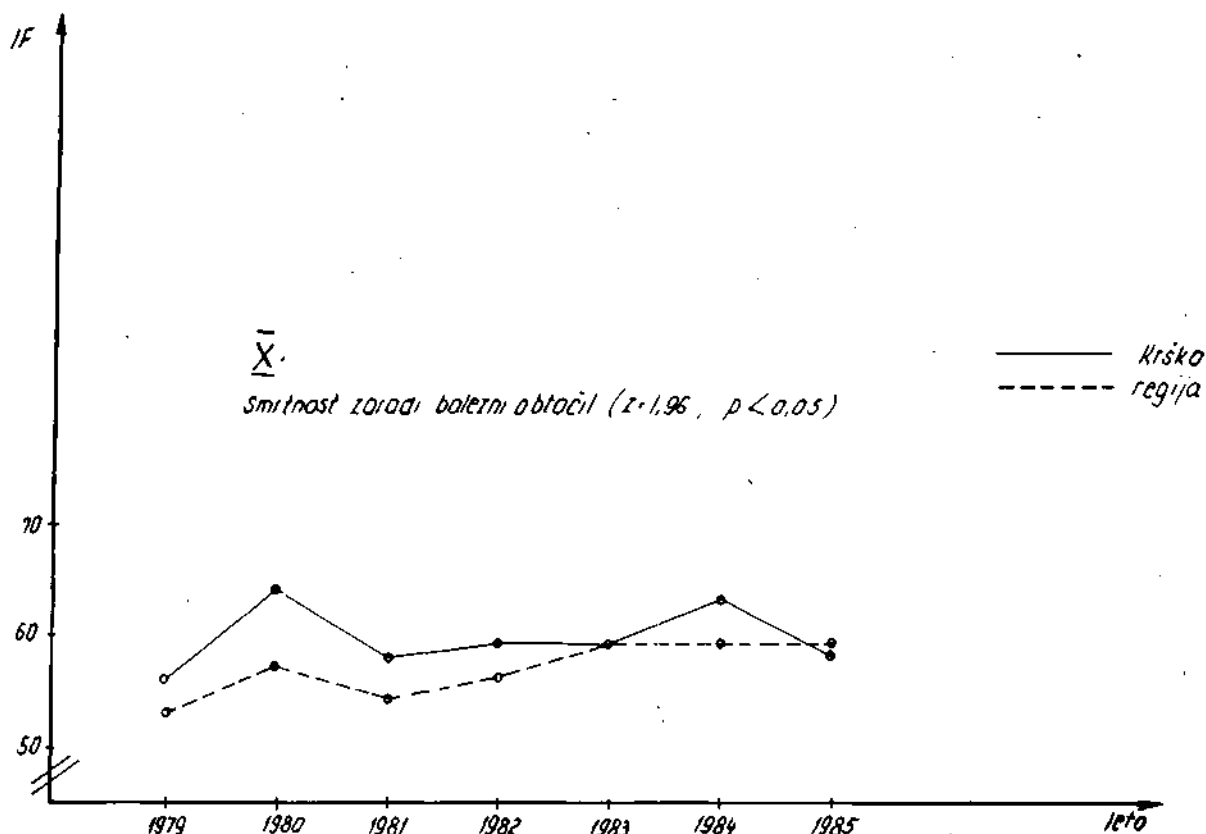
$$\bar{x} = 0,21$$

$$s = 0,07$$

$$z = 2,83; \quad p > 0,01$$

4.3. Umrljivost (glej tabeli 25 in 26 in diagram X)

Glede na najpogostejše vzroke smrti je umrljivost zaradi bolezni obtočil statistično pomembno večja v občini Krško.

4.4. Poraba finančnih sredstev

Po izračunu porabljenih sredstev za zdravstvo na 100 prebivalcev zaostajamo v SR Sloveniji in porabimo 1 odstotek manj od povprečja v republiki in zberemo 9 odstotkov manj denarja na zavarovanca kot v republiki.

Po porabi smo v Sloveniji:

- v splošni medicini na 46. mestu
- v ambulantno-specialističnem zdravljenju na 57. mestu
- v hospitalnem zdravljenju na 22. mestu
- v porabi zdravil na 4. mestu
- v reševalnih prevozihi na 22. mestu
- v kopališkem zdravljenju na 9. mestu

5. Preverjanje domnev

Priznana in veljavna ocena v občini je delno potrjena; obolevnost v občini v glavnem ni pomembno različna od obolevnosti v regiji, razen pri:

- boleznih dihal pri predšolski mladini,
- astmi pri odraslih,
- cerebrovaskularnih boleznih,
- boleznih gibal,
- poškodbah in
- duševnih motnjah.

Prva domneva je tako le delno potrjena.

Domneva o večji porabi finančnih sredstev ne drži, saj v nobenem parametru ne dosegamo povprečja v republiki.

6. Razprava

Prikazana obolevnost ali število primerov bolezni nam pove število prvih obiskov v ambulantah. Prvi obisk pomeni prvi kontakt z zdravstveno službo zaradi uveljavljanja pravic iz zdravstvenega varstva zaradi bolezni, poškodbe, nege ali spremstva bolnika. Ponovni obisk pomeni ponovni kontakt zaradi enakega vzroka. Pogostnost iskanja zdravstvene pomoči nam pokaže tudi odnos prvih in ponovnih obiskov. Od leta 1980 beležimo v občini Krško rast ponovnih obiskov in od leta 1982 je število ponovnih obiskov v občini večje kot v republiki, kar pomeni, da občan v Krškem potrebuje več pomoči kot občan v SR Sloveniji.

Število ponovnih pregledov v letu 1986 in 1987

Občina	1986	1987
Brežice	2,2	1,7
Celje	1,6	2,9
Sevnica	1,8	2,9
Kranj	1,8	2,1
Škofja Loka	1,8	1,9
Ljubljana — Center	4,9	5,0
Črnomelj	2,2	3,6
KRŠKO	3,2	3,6
Metlika	2,8	2,5
Novo mesto	3,3	3,6
Trebnje	2,5	2,7
SRS	2,3	2,4

Več ponovnih obiskov zahtevajo predvsem kronične bolezni s svojim značilnim potekom, ko se menjavajo obdobja mirovanja in izbruhov bolezni.

Po porabi finančnih sredstev zaostajamo za povprečjem v republiki za 1 odstotek, po zbranih sredstvih pa za 9. Lestvica porabe je prikazana v analizi in je dovolj instruktivna. Razlike v porabi imajo svoj odraz v razvitosti posameznih služb in v patologiji.

Gledano v celoti se občan občine Krško v svoji patologiji približuje razvitemu svetu in njegove potrebe se povečujejo. Zato večkrat išče pomoč in bi sočasno potreboval temu primerno zdravstveno službo, ki pa je v tem času zanesljivo nima.

BELEŽKE:

6.1. Bolezni dihal

Obolevnost zaradi bolezni dihal je najpogostejša v vseh ambulantah pri vseh starostnih skupinah. Med akutnimi boleznimi dihal so najbolj pogosta prehladna obolenja, ki jih povzročajo virusi; med kroničnimi boleznimi pa sta najpogostejša astma in kronični bronhitis.

Frekvenca obolevnosti dihal je največja v pozni jeseni, pozimi in v zgodnji pomladi.

Slabe ekološke razmere, pa tudi dedna obremenjenost pogojujejo večje število bolezni dihal, še posebej kroničnih.

Iz analize je razvidno, da v skupnem številu bolezni dihal ni razlik med občino in regijo, statistično pomembna je razlika pri predšolski mladini in astmi pri odraslih.

6.2. Bolezni obtočil

Bolezni obtočil so bolezni moderne, razvite in bogate družbe. V ZDA in zahodni Evropi, kjer so jih spoznali in so spremenili način življenja, so te bolezni začele upadati. V vzhodni Evropi, na Japonskem in pri nas pa so bolezni obtočil še vedno v porastu.

Obolevnost zaradi bolezni obtočil je v občini Krško večja kot v regiji, vendar ta razlika zaenkrat ni statistično pomembna, čeprav je blizu te meje.

Bolezni obtočil smo razdelili na zvišan krvni pritisk, ishemično bolezen srca in cerebrovaskularne bolezni. Statistično pomembno razliko smo ugotovili le pri cerebrovaskularnih boleznih.

Bolezni obtočil zahtevajo dolgotrajno zdravljenje, pogoste obiske pri zdravniku in uporabo dragih metod, ki jih razvija srčna kirurgija in so dostopne vedno večjemu številu prebivalcev.

6.3. Bolezni gibal

To je skupina vnetno-revmatskih in degenerativnih bolezni. Ene in druge s starostjo naraščajo. Zahtevajo drago in dolgotrajno zdravljenje, ki bolezni ne pozdravi, ampak jih le omili in upočasni njihov razvoj. Obolevnost zaradi bolezni gibal je v občini Krško statistično pomembno večja kot v regiji, kar je prav gotovo tudi vzrok večje porabe za kopalniško zdravljenje.

6.4. Poškodbe in zastrupitve

Obolevnost zaradi poškodb in zastrupitev je v naši občini statistično pomembno višja kot v regiji. To skupino smo razdelili na prometne nezgode, ostale nezgode in samomore. Pomembne razlike so pri ostalih nezgodah, pri prometnih nezgodah pa moramo poudariti delež nezgod pri uporabi kmetijske mehanizacije, ne samo prometnih, in število le-teh se bliža pomembni razliki glede na regijo.

6.5. Bolezni rodil

Bolezni rodil so prikazane pri ženskah v fertileni dobi, t.j. v starosti med 15. in 45. letom.

Po letu 1985 opažamo padec obolevnosti zaradi bolezni rodil. Če bi ta padec opazovali tudi v regiji, bi lahko to označili kot izboljšanje zdravja pri tej populaciji. Ocenjujemo, da je ta padec posledica slabše razvite službe v občini, zaradi česar ženske iščejo pomoč drugje.

Splavi so prikazani kot spontani, legalni (medicinsko indicirani) in ostali. Število splavov niha, z izjemo v letu 1985, ko je bilo število spontanih splavov veliko, ne poznamo pa vzrokov in zaenkrat domnevamo, da so morda posledica visokega števila akutnih bolezni dihal v tem letu.

Tabela 14

Pogostost bolezni gibal, ugotovljenih v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	3.984	14,4	11.586	7,8
1980	3.621	12,4	11.227	7,7
1981	3.231	11,6	10.578	7,4
1982	2.915	10,3	10.175	7,3
1983	2.427	8,5	10.851	8,4
1984	2.453	8,6	11.246	8,7
1985	3.822	13,4	10.864	7,0
1986	3.549	12,3	10.591	7,2
1987	3.639	12,6	10.363	7,0

$$\bar{x} = 11,62$$

$$s = 2,08$$

$$\bar{x} = 7,61$$

$$s = 0,60$$

$$z = 5,57; \quad p > 0,01$$

Tabela 15

Poškodbe in zastrupitve

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	5.409	19,6	18.238	13,1
1980	4.578	16,4	17.175	12,8
1981	4.156	14,6	18.408	14,5
1982	4.539	16,0	18.074	13,6
1983	3.976	13,9	18.650	14,7
1984	3.852	13,5	17.183	13,3
1985	5.243	18,4	15.434	10,0
1986	4.126	14,3	15.690	11,3
1987	4.878	16,9	16.674	11,5

$$\bar{x} = 15,6$$

$$s = 2,10$$

$$\bar{x} = 12,76$$

$$s = 1,55$$

$$z = 3,68; \quad p > 0,01$$

Tabela 16

Pogostnost samomorov

leto	Krško		Regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	2	0,0072	12	0,01
1980	2	0,0072	8	0,41
1981	6	0,021	10	0,01
1982	6	0,021	10	0,01
1983	2	0,007	13	0,01
1984	0	0	7	0,006
1985	1	0,003	40	0,03
1986	0	0	11	0,01
1987	0	0	1	0,0009

$$\bar{x} = 0,0074$$

$$s = 0,083$$

$$\bar{x} = 0,095$$

$$s = 0,16$$

$$z = 1,86; \quad p > 0,05$$

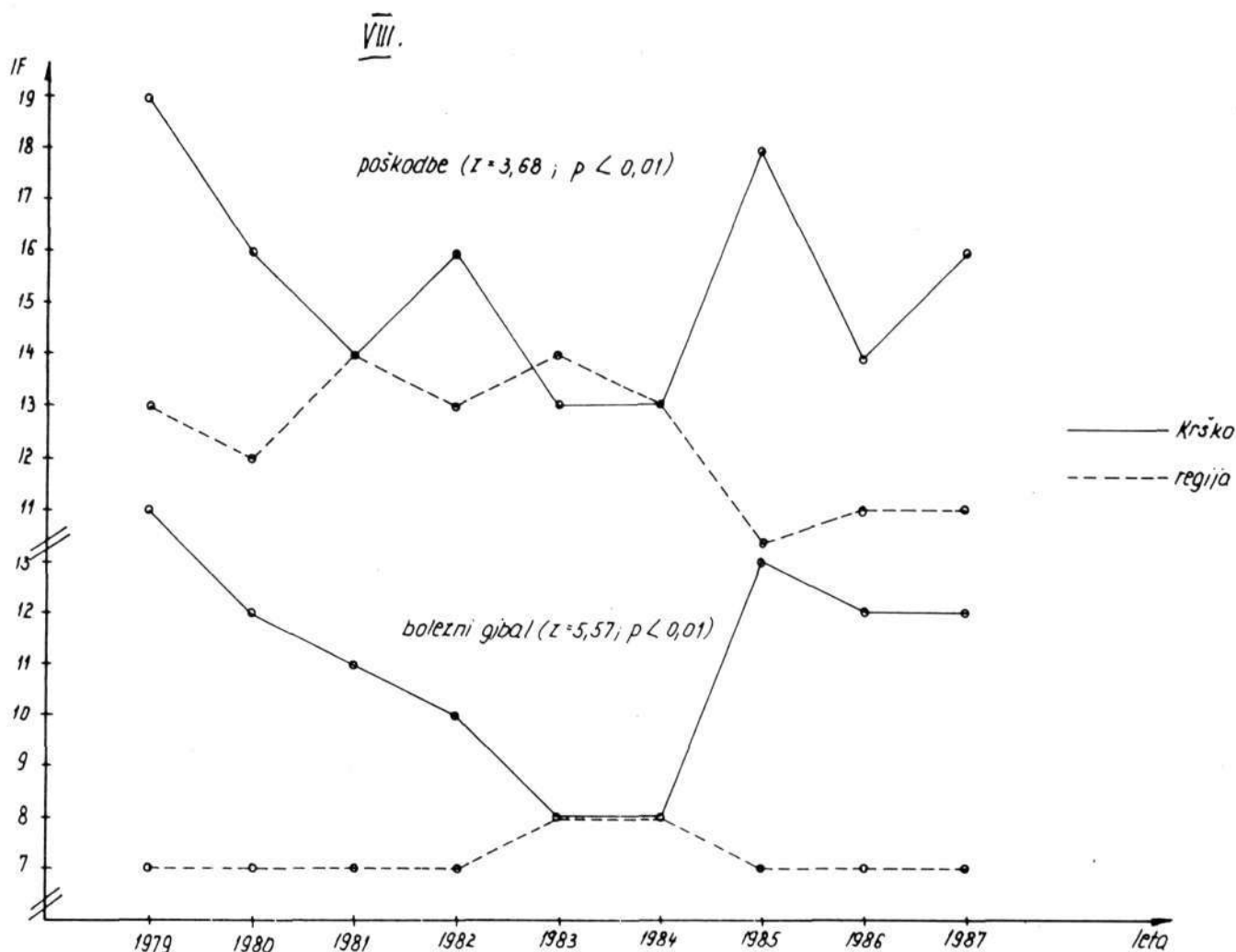

Tabela 17
Pogostostprometnih nezgod

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	246	0,89	298	0,5
1980	114	0,41	359	0,36
1981	203	0,73	373	0,37
1982	243	0,85	284	0,28
1983	177	0,60	172	0,17
1984	114	0,40	156	0,15
1985	106	0,37	113	0,11
1986	186	0,64	92	0,09
1987	132	0,45	153	0,10

$\bar{x} = 0,59$
 $s = 0,20$

$\bar{x} = 0,24$
 $s = 0,15$
 $z = 1,94$; $p > 0,05$

Tabela 18
Pogostost ostalih nesreč in nezgod

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	3.271	11,8	10.518	10,8
1980	2.676	9,5	10.478	10,6
1981	1.680	6,0	11.654	11,8
1982	1.662	5,8	11.005	11,0
1983	1.454	5,1	11.025	11,0
1984	980	3,4	10.025	10,5
1985	804	2,8	9.409	9,2
1986	950	3,3	10.638	9,7
1987	1.193	4,1	10.638	10,4

$\bar{x} = 5,76$
 $s = 3,04$

$\bar{x} = 10,56$
 $s = 0,76$
 $z = 2,91$; $p > 0,01$

Tabela 19

Pogostnost bolezni rodil pri ženskah v starosti nad 15 let, ugotovljenih v ginekoloških ambulantah

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	6.029	56,7	24.291	38,3
1980	5.635	52,5	14.018	37,3
1981	4.736	42,8	15.522	39,7
1982	4.932	44,2	15.786	40,1
1983	4.621	41,2	20.036	50,7
1984	4.747	42,3	24.538	61,9
1985	5.255	46,8	21.407	53,1
1986	4.698	41,6	22.284	55,4
1987	4.997	43,2	21.528	40,6

$$\bar{x} = 45,7$$

$$s = 5,41$$

$$\bar{x} = 46,34$$

$$s = 9,02$$

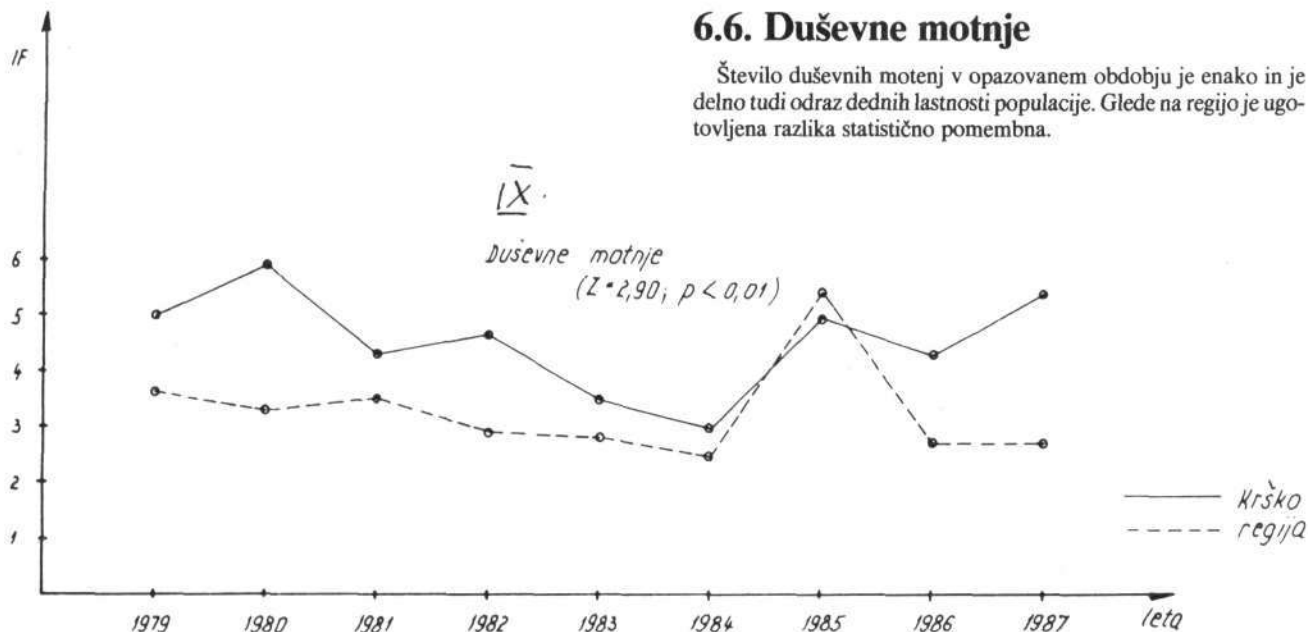
Tabela 20

Pogostnost bolezni rodil, ugotovljenih v ginekoloških ordinacijah pri ženskah, starih od 15 in 45 let

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	kot na	92,8	kot na	60,9
1980	tabeli 19	85,9	tabeli 19	59,2
1981		72,7		64,1
1982		74,5		64,5
1983		69,5		81,5
1984		71,2		97,9
1985		78,9		89,1
1986		70,0		89,1
1987		59,3		86,4

$$\bar{x} = 74,97$$

$$\bar{x} = 76,55$$

6.6. Duševne motnje

Število duševnih motenj v opazovanem obdobju je enako in je delno tudi odraz dednih lastnosti populacije. Glede na regijo je ugotovljena razlika statistično pomembna.

Tabela 21
Število splavov

leto	spontani splavi	legalni splavi	ostalo
1979	8	51	1
1980	2	16	6
1981	8	45	13
1982	6	54	4
1983	0	99	0
1984	0	89	0
1985	49	83	0
1986	2	30	1
1987	1	72	1

Tabela 22

Pogostnost duševnih motenj, ugotovljenih pri pregledih v ambulantah splošne medicine

leto	Krško		regija	
	število	pogostost (IF)	število	pogostost
1979	1.378	5,0	4.890	3,6
1980	1.671	5,9	4.959	3,3
1981	1.222	4,3	4.679	3,5
1982	1.352	4,7	4.277	2,9
1983	1.012	3,5	3.860	2,8
1984	871	3,0	3.430	2,5
1985	1.423	5,0	7.828	5,4
1986	1.235	4,3	4.516	3,2
1987	1.573	5,4	4.869	3,2

$$\bar{x} = 4,57$$

$$s = 0,91$$

$$\bar{x} = 3,38$$

$$s = 0,83$$

$$z = 2,90; \quad p > 0,01$$

Tabela 23

Število novotvorb v občini Krško glede na lokalizacijo in leto odkritja

lokalizacija	leto 1979	leto 1980	leto 1981	leto 1982	leto 1983	leto 1984
želodec	13	11	10	15	7	9
danka	8	5	5	7	4	1
bronhi	3	12	12	13	12	16
koža	4	5	4	3	2	4
dojka	5	6	6	9	4	6
cerviks	2	4	0	2	1	5
maternica	0	3	1	5	1	5
jajčnik	0	4	1	1	1	4
prostata	5	3	5	4	8	4
skupaj	72	76	78	95	71	71
%	0,26	0,27	0,28	0,39	0,24	0,24

$\bar{x} = 0,28;$

$s = 0,06$

Tabela 24

Število novotvorb v regiji glede na lokalizacijo in leto odkritja

lokalizacija	leto 1979	leto 1980	leto 1981	leto 1982	leto 1983	leto 1984
želodec	48	39	38	19	21	33
danka	11	26	28	20	22	21
bronhi	26	27	35	30	36	38
koža	7	11	9	9	9	38
dojka	30	21	19	20	25	24
cerviks	9	6	9	5	4	3
maternica	12	6	2	8	3	10
jajčnik	2	5	2	3	6	2
prostata	12	8	9	14	5	12
skupaj	235	248	217	218	244	264
%	0,24	0,25	0,22	0,21	0,24	0,26

$\bar{x} = 0,24; z = 0,50; s = 0,02; p > 0,05$

Tabela 25

Najpogostejši vzroki umrljivosti v občini Krško

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985		
1. bolezni obtočil	56,01	64,42	50,99	56,68	59,45	63,36	58,08	$z = 1,96;$	$p > 0,05$
2. tumorji	14,24	13,60	15,01	15,08	13,60	11,10	11,58	$z = 1,13;$	$p > 0,05$
3. poškodbe, zastrupitve	12,66	10,57	12,47	5,23	7,30	8,01	9,88	$z = 0,32;$	$p > 0,05$
4. bolezni dihal	6,65	4,23	4,82	6,15	10,33	6,46	8,68	$z = 1,84;$	$p > 0,05$
5. bolezni prebavil	4,11	4,83	6,80	6,15	4,79	3,88	5,09	$z = 1,06;$	$p > 0,05$

Tabela 26

Najpogostejši vzroki umrljivosti v regiji

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1. bolezni obtočil	53,54	57,35	54,73	56,71	59,82	59,72	59,04
2. tumorji	14,58	14,62	15,74	14,46	13,49	14,03	12,74
3. poškodbe, zastrupitve	10,94	9,24	9,61	9,04	7,33	8,14	9,26
4. bolezni dihal	9,81	8,33	7,52	7,93	8,67	8,33	7,67
5. bolezni prebavil	5,20	4,47	5,58	6,23	5,19	6,64	5,79

7. Ugotovitve

7.1. Pričujoča analiza podatkov je bila nujna in nam je vpogled v oceno zdravstvenega stanja prebivalcev v občini.

Statistični podatki so zajeli prebivalce, ki so iskali pomoč, niso pa zajeli tistih, ki iz različnih vzrokov pomoči niso iskali in bi je bili morda potrebni.

7.2. Pri določenih skupinah bolezni smo ugotovili pomembno večjo obolevnost, enako pri umrljivosti.

7.3. Finančni pokazatelji kažejo, da nismo razsipni, kot nam očitajo, in porabimo na zavarovanca manj denarja kot v republiki.

7.4. Pomembno večje število bolezni otrok v regiji lahko interpretiramo z nerazvitostjo naše službe, ki ni na razpolago več kot 7 ur dnevno, otroci pa zbolevali ves dan in starši iščejo pomoč drugje.

7.5. Podobno je pri varstvu žena, ker zaradi insuficience naše službe ženske iščejo pomoč drugje.

7.6. Obolevnost zaradi kroničnih bolezni opravičuje večjo porabo zdravil in kopališkega zdravljenja.

8. Predlogi

8.1. V okviru osnovne zdravstvene dejavnosti je potrebno okrepiti naslednje dejavnosti:

- nujno medicinsko pomoč,
- varstvo žena,
- varstvo otrok,
- fizioterapijo,
- vse oblike preventivne dejavnosti.

8.2. Razvijati moramo dispanzerske metode dela, da bomo aktivno delovali v vseh dejavnostih.

8.3. Ustanoviti bi bilo treba registre kroničnih bolnikov po načelih strokovne doktrine.

8.4. Potrebno bi bilo nadaljnje spremljanje parametrov, ki smo jih analizirali v tem poročilu.

9. Zaključek

Analiza je pokazala naslednje:

1. Zdravstveno stanje prebivalcev je v občini Krško slabše kot v regiji.
2. Poraba finančnih sredstev je manjša, kot je veljavna ocena.
3. Razvitost zdravstvene službe ne ustreza potrebam prebivalcev občine.
4. Sodelovanje vseh na vseh ravneh družbe v občini je pogoj za izboljšanje stanja.

Analizo sta pripravila:

*Gabrijela Pleško-Gorenc, dr. med., spec. MDPŠ
Rudolf Ladika, dr. med., spec. spl. med.*

Krško, marec 1989

Razmišljanje ob koncu

Analiza nam podaja sliko zdravstvenega stanja in vsakega izmed nas sili k določenemu premišljevanju. Mene osebno kot prvo teži dilema, ali smo kot zdravstvena služba odgovorili na vsa vprašanja, ki jih pred nas postavljajo občani. Ti si želijo dobro in učinkovito zdravstveno službo, mi pa, da bi lahko delali neobremenjeni z vsakodnevnimi potrebami in bi lahko ves razpoložljivi čas posvetili Vam. Zdravje je odvisno od dednih lastnosti, ki smo jih pridobili od naših staršev, od vpliva ekonomskega stanja, kulture in izobrazbe, razvitosti zdravstvene službe in političnega sistema.

Dednih lastnosti ne moremo spreminjati v kratkih obdobjih, da bi tako spremenili naše zdravje. Lahko pa jih spodbujamo k izboljševanju z našo kulturo in izobrazbo. Gotovo je, da k temu veliko prispeva ekonomsko stanje posameznika, ki v sklopu s svojo izobrazbo in kulturo spreminja način življenja. Dokaz za to so razvita Evropa in Združene države Amerike, kjer bolezni srca in ožilja upadajo. Zdravstvena služba je odvisna od političnega sistema in ekonomskega stanja v družbi. Dostopna mora biti tako geografsko kot finančno. Mora biti na visoki strokovni ravni in primerno opremljena. To je odvisno od politike oziroma od tega, koliko je družba pripravljena in zmožna vlagati v to službo. Sklepi te skupščine so se nanašali na razvoj zdravstvene službe in je bila postavljena zahteva za takšen teritorialni in strokovni razvoj, ki bi zadovoljeval potrebe občanov te občine. Ugotovim lahko, da so dokaj dobri pogoji za delo na Sentovem, boljši v Kostanjevici in nemogoči v Krškem. Zdravstvena služba dela na zgornji meji svoje zmožnosti in manjši izpad onemogoča normalno delo. Kljub vsem težavam imamo 5 zdravnikov na specializaciji. Pričakovane gradnje novega zdravstvenega doma in sredstva, ki so sedaj izločena, so onemogočili potrebno posodobitev. Upali smo in še vedno upamo, da bo prepotrebna izgradnja in modernizacija končno stekla, čeprav vsak dan bolj megleno vidim nov zdravstveni dom. Namestitev novih kadrov ovira upočasnjeno reševanje stanovanjskih zadev. Pred nami je težko obdobje in marsikaj zamujenega ter veliko neuresničenih obljub, ki danes jemljejo voljo do dela. Osebno se zavedam, da danes tako majhno število zdravstvenih delavcev nosi veliko breme vsakodnevnih potreb in da napori, ki jih nosijo zdravstveni delavci, imajo svoje meje.

S tem sem samo želel spomniti delegate in vse ostale na neizpolnjeni dolg do problemov zdravstvenih delavcev predvsem v Krškem. Zaposleni v naši ustanovi bomo še naprej, kolikor bo to mogoče, odgovarjali na vaše zahteve v skladu s časom in možnostmi, ki so nam na razpolago.

dokument. O njem že razpravljamo. Kaj pa je pripravil naš partner Gospodarska zbornica ali pa vlada? O tem ne vemo ničesar. Nam bodo tudi v tem dokumentu namenili le drobtinice? Tega jim enostavno ne smemo dovoliti!

Program dela sindikalne organizacije

Zelo me je strah, da bo zvezna vlada uspešna s svojim predlogom zakona o stavkah. Določila osnutka tega zakona nam z vsemi možnimi omejitvami jemljejo iz rok tudi to orožje, ki smo ga pravno uredili z našimi stavkovnimi pravili.

V programskem dokumentu smo zapisali, da smo stanovska organizacija. Da! Nismo politična organizacija, pač pa močna politična sila, ki svobodno deluje po svojih pravilih. Zato vas opozarjam, da tam, kjer pravil še niste sprejeli, to storite čimprej. Seveda, če hočete delati ali delovati po programu, ki ga od vas in nas zahteva naše članstvo.

Sindikalne pravice bomo uveljavljali s kolektivnimi pogodbami, s pogajanjem in tudi s stavko. Tak uveljavljani način dela pa bo moral temeljiti na znanju, na poznavanju stroke, in z razumevanjem drugih. To bomo uveljavljali skozi sindikalno organiziranost.

1. Temeljno delo bo v sindikatu podjetja ali njegovem delu, v sindikatu ustanove ali uprave.

2. Strokovni del bomo uresničevali v pa-nožnih povezavah po regijah in v republiških odborih dejavnosti.

3. Teritorialni skupni interes bomo uresničevali v občinski organizaciji, ki mora postati servis za regijske odbore dejavnosti, za Svo-bodne sindikate Slovenije in za sindikate podjetij.

Kljub tej vlogi pa ne bomo opustili tistih aktivnosti za delavce na področju naše občine, ki so bile uspešne in v službi boljšega, zdravega, varnega in prijetnega življenja.

Izdvojil bom le Šolo zdravega življenja, ki je posebna strokovno organizirana oblika zdravstvene rekreacije naših članov, delavcev in njihovih družin. Rezultati, ki nam jih je posredovala dr. Jelka Pleško-Gorenc, zdravnica specialistka medicine dela, športa in prometa, so prav presenetljivo dobri. Pokazali so bistveno zmanjšan obisk udeležencev pri zdravniku, zmanjšano odsotnost z dela zaradi bolezni in bistvene zdravstvene učinke. Prepričani smo, da bodo doseženi rezultati vzpodbudili sponzorje, da bodo to akcijo še podprli.

Ne morem in ne smem mimo letošnjih volitev. Sindikati nismo neposredni udeleženci v boju za mandate. Smo pa še kako pozorni do sestave skupščin, ki nam bodo krojile življenje prihodnja 4 leta, zato nam ne sme biti vseeno, kdo bo sedel v zboru združenega dela. Gospodarska zbornica je

priporočila, naj bodo delegati podjetij pretežno direktorji. Se vam ne zdi, da bodo imeli dovolj dela in vpliva pa tudi odgovornosti že v podjetjih? Zato naj ostajajo njihove moči tam in v združenjih. V skupščinah pa naj bodo sposobni ljudje iz podjetij, ki bodo prav tako strokovno razpravljali in odločali v imenu svoje baze. Ti bodo zanesljivo lažje opravljali nadzorno funkcijo nad oblastjo.

Zato smo vse sindikaliste pri nosilcih volilnih enot prosili, naj iz vrst sindikalnih aktivstov ali sodelavcev najdejo kandidate, ki bodo v skupščinah zastopali naše programe. Mi pa jih bomo javno podprli. Volilni boj pač! Mi smo ga sprejeli.

Predsednik: Jože Černoša

Na seji skupščine občinske organizacije sindikatov so izvolili 25 članov občinskega sveta ZSS, predsednika OS ZSS, nadzorni odbor, delegata za 12. kongres ZSS in delegata za 11. kongres ZSJ.

Na 1. seji je novi občinski svet so izvolil 11-člansko predsedstvo, dva podpredsednika in sekretarja OS. Naj vam predstavimo na novo izvoljeno vodstvo:

Predsedstvo: Jože Černoša (OS ZSS), Jože Horvat (Žito—Imperial), Aleksandra Libenšek (»Videm«), Ivan Lubšina (Nuklearna elektrarna), Ivanka Novoselič (SDK, Silvo Potočnik (SOP—Oprema), Andrej Romih (OŠ dr. M. Rostoharja), Irena Strgar (Labod—Libna), Marjan Špes (»Videm«), Marjan Urbanč (OS ZSS), Franc Volčanšek (Pionir — gradb. operativna). Za predsednika je bil izvoljen JOŽE ČERNOŠA, podpredsednika OS ZSS sta Aleksandra Libenšek in Franc Volčanšek, sekretar Marjan Urbanč, delegat na 12. kongresu ZSS bo Jože Černoša, delegat na 11. kongresu ZSJ pa Marjan Špes.

Šola zdravega življenja

Tudi letos smo že pričeli s pripravami na izvedbo Šole zdravega življenja. V dveh letih smo zabeležili v tej obliki programiranega zdravstvenega oddiha preko tristo udeležencev, zanimanje pa še kar narašča. Zelo vidni so rezultati, ki se kažejo v izboljšanju zdravstvenega stanja udeležencev, manjši porabi zdravih, boljšem počutju in ne nazadnje tudi v zmanjšanju bolniških izostankov. Program nenehno izpopolnjujemo, že lani je bila kvaliteta na dokaj visoki ravni, pričeli pa smo še z dodatnim usposabljanjem organizatorjev v zimskem času, ki še vedno poteka.

In kako potekajo letošnje priprave?

Predvidevamo štiri termine — dva v spomladanskem času in dva jesenska, s po 50—60 udeleženci. Iskušnje nam kažejo, da

je delo v večjih skupinah težje in manj uspešno. Točni datumi terminov še niso dogovorjeni. Kot do sedaj bo poskrbljeno za organizatorje, prevoz, prehrano in zdravniški nadzor.

• • •

Šola zdravega življenja v Nerezinah je imela v rednih terminih vselej dobro udeležbo in njeno delo je ravno tako dobilo dobre ocene. Zato ne preseneča pobuda delavcev iz nekaterih krških kolektivov, da bi na podoben način organizirali tudi počitnice med prvomajskimi prazniki.

Organizatorji rekreacije so to pobudo podprli in Stane Iskra, ki ima na skrbi usklajevanje in načrtovanje zdravstvene rekreacije, je sporočil, da Šola zdravega življenja med prvomajskimi prazniki BO. Na voljo bosta dva programa: 6-dnevni v času od 27. 4. do 2. 5. in 9-dnevni v času od 27. 4. do 6. 5.

Tokrat bo dejavnost Šole zdravega življenja organizirana za delavce iz »Vidma«, SOP-a in Nuklearne elektrarne, pridružili pa se bodo lahko tudi vsi tisti, ki bodo v tem času že sicer v Nerezinah.

• • •

Počitniške hišice si udeleženci praviloma priskrbijo sami v svojih podjetjih, izjemoma jih zagotavljamo tudi mi. Prijave bomo začeli zbirati v začetku aprila, podrobneje pa vas bomo o tem seznanili naknadno, preko sindikatov podjetij ter preko sredstev javnega obveščanja.

Največjo pomoč pri izvedbi Šole zdravega življenja so nam do sedaj nudili Nuklearna elektrarna Krško, Podjetje »Videm« in SOP — Oprema Krško, poleg vseh drugih, ki so tako ali drugače pripomogli k uspešni izvedbi te akcije. Tu je potrebno posebej omeniti še vodjo organizatorjev Staneta Iskro in dr. Jelko Pleško-Gorenc, ki sta prispevala ogromno truda in svojega prostega časa, da je vse potekalo nemoteno, v zadovoljstvo vseh udeležencev.

Tudi v prihodnje pričakujemo pomoč omenjenih, pa tudi drugih podjetij in posameznikov, saj se v Šolo zdravega življenja vključujejo delavci iz skoraj vseh podjetij.

Nove vrste zahtevkov in razširitev pristojnosti za javno pravobranilstvo

Javno pravobranilstvo v Celju kot samostojni organ družbenopolitične skupnosti s pravosodno funkcijo deluje za območje 11 občin — treh iz posavske in osmih iz celjske regije. O njegovem delu, ki ga določajo Zakon o javnem pravobranilstvu in drugi republiški zakoni, poroča javna pravobranilka Nada Fink.

Delo pravobranilstva je bilo lani tako po obsegu kot tudi po vsebini zadev približno enako kot leta 1988 oziroma v preteklih letih. Vendar sč se znotraj tega v preteklem letu pojavile nekatere nove ali pa na določenih področjih številnejše zadeve in zahtevki občanov. Mednje gotovo sodi vse večje število zahtevkov za ureditev mej med družbenimi in zasebnimi zemljišči, postopki pa so zamudni in dragi. Zaradi potrebe po čistem in zdravem okolju občani vse pogostejše zahtevajo prenehanje obratovanja objektov, ki na kakršen koli način škodljivo vplivajo na okolje, ali pa postavitev naprav, ki bi te vplive preprečevale. Narašča tudi število odškodninskih zahtevkov zaradi škode, ki naj bi nastajala z razvojem in modernizacijo prometnih površin, povečanjem težkega transporta po cestah ipd. Za sedaj še ne tako številni, a ne nepomembni so zahtevki za odškodnino za zemljišča, ki so bila bivšim lastnikom odvzeta z agrarno reformo. Dejstvo je, da jim odškodnina resnično ni bila plačana, res je pa tudi, da občine, ki jim sodišča nalagajo obveznost plačila, od odvzete zemlje niso imele nobenih koristi, saj s to zemljo gospodarja že od agrarne reforme naprej gospodarijo kmetijske organizacije, te pa se uspešno izogibajo plačilu.

Javna pravobranilka v poročilu opozarja na povečanje obsega pristojnosti in s tem tudi dela, ki ga bo s sabo prinesel prenos pristojnosti SIS na občine. To namreč pomeni, da bo javno pravobranilstvo odslej moralo zastopati občine tudi v vseh tistih premoženjskopравnih zadevah, ki so jih prej opravljale SIS s pomočjo odvetnikov, in razumljivo je, da vsega dela ne bo mogoče opraviti z enakim številom delavcev in denarnimi sredstvi, ki so sedaj na razpolago.

To je treba poudariti še toliko bolj, ker so se s finančnimi težavami ubadali že preteklo leto in bi po oceni pravobranil-

stva to vprašanje morali sistemsko urediti. Delo, ki je letos na novo postalo pristojnost javnega pravobranilstva, je v vsaki SIS opravljal najmanj po en delavec s pomočjo odvetnikov, to delo je bilo plačano in tudi stroški poslovanja so morali biti pokriti, zato izgovora, da ni denarja, ne bi smelo biti, meni javna pravobranilka Nada Fink.

Iz skupščinskega gradiva

Priložnostni zaslužki naj bi bili bolj obdavčeni

Odbor udeleženk dogovora o usklajevanju davčne politike je pripravil osnutek aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986—1990 in v njem predlaga, da se spremenijo stopnje davka iz gospodarskih in poklicnih dejavnosti po odbitku, razponi davčnih osnov za davek na promet nepremičnin in višina neobdavčenega zneska dobitkov od iger na srečo.

Glede na to, da se od nadurnega in celo od rednega dela plačujejo višje obveznosti (do 35 odstotkov ali tudi več) kot od priložnostnih dohodkov, je predlagano povečanje sedanjih stopenj davka po odbitku iz gospodarskih in poklicnih dejavnosti v povprečju za 30 odstotkov, dejansko pa od 13 do 52 odstotkov.

Dobitki od iger na srečo bi bili po novem predlogu obdavčeni, če bi bili višji od 1.000 din, kar predstavlja okoli 34 odstotkov povprečnega čistega osebnega dohodka delavcev, zaposlenih v gospodarstvu SR Slovenije.

Za obdavčevanje v prometu z nepremičninami odbor predlaga za leto 1990 nove razpone davčnih lestvic. Te naj bi bile za nezazidana stavbna zemljišča in druga zemljišča zasnovane tako, da bi bila zemljišča najnižje kategorije obdavčena po stopnji, določeni za začetni razpon davčnih osnov, kvalitetnejša zemljišča pa po stopnjah, določenih za višje razpone osnov. V približno enakih razmerjih naj bi se povečali razponi osnov tudi pri davčni lestvici za gradbene objekte, po kateri se obdavčuje razlika med prometno in gradbeno vrednostjo kvadratnega metra površine.

Na podlagi predlogov za spremembe stopenj obdavčevanja priložnostnih zaslužkov je občinska uprava za družbene prihodke pripravila osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov, o katerem bo skupščina odločala v primeru, če bo predhodno sprejela osnutek aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike.

Iz skupščinskega gradiva

Izletnik Krško in planinsko društvo Bohor — 25 let sodelovanja

Zanimive so naše planinske kronike, kjer je zapisano, kod vse so nas vozili Izletnikovi avtobusi. V daljnem letu 1966 smo se prvič zapeljali z dvema posebnima avtobusoma do vznožja Nanosa. Na Vrhiškem klancu se je enemu izmed avtobusov polomil diferencial. V dolini smo dobili drug avtobus in nadaljevali pot. V prekrasnem vremenu in ob čudovitem razgledu smo se povzpeli na vrh Nanosa.

Prej smo se vozili na naše izlete s senovskim »lokalcem« do Brestanice in nato nadaljevali pot z vlakom. No, posebni avtobus je pa le čisto nekaj drugega in lahko se podamo na dosti bolj zahtevne ture. Čeprav smo avtobus včasih naročili zadnji trenutek, smo ga vedno dobili in vozniki so se potrudili, da so nas pripeljali čim dlje pod vznožje gora, dostikrat pa so se z nami povzpeli tudi na vrhove. Ne moremo mimo imen tovarišev Petrišiča in Tota ter voznikov Jožeta Požuna, Ludvika Krampla, Milerja, Zupančiča, bratov Preskar in še mnogih. Vsi so nam res dosti pomagali, da so bili naši planinski izleti prijetni in uspešni.

Zadnje čase je pa sploh zelo v redu. Zavrtime telefon, oglasi se prijazen glas tovarišice Erike in brez problemov se dogovorimo za avtobus, ceno kilometra, način plačila, in ko izvemo še ime voznika, se že veselimo prijetne vožnje.

Lani nas je na Golico peljal Maks Čepin. Ko smo planinci nekje na sredi poti do koč pod Golico že vsi preznajeni sopihali, sta nas — preoblečena v kavbojke — kot raketa prehitela voznik Maks in njegov kolega... Najbolj pa smo planinci navajeni na Zdravko Božičnika, ki je vedno dobre volje, pripravljen narediti vsako uslugo in se prilagoditi željam potnikov. Še na kratko o tem, koliko lepega smo doživeli planinci na obeh izletih preko Bosne in Črne Gore. Predvsem nam je še vsem v neizbrisnem spominu, kako nas je Zdravko mirno in varno vozil po ozkih in vijugastih cestah Črne gore. Nepozabna je bila vožnja skozi 59 predorov preko Pivske planine in ob modrozelenem Pivskem jezeru. Ogledali smo si dva prečudovita samostana — Pivskega in Moračo, kanjona Morače in Tare, preživeli serpentine na Lovčen in vožnjo preko Kotora ob morju mimo Dubrovnika, turški samostan v skali pri izviru Bune, sotesko Vrbasa... Ob vsem tem pa so bili naši glavni planinski cilji — vzpon na najvišje vrhove Bosne (Maglič) in Črne gore (Bobotov in Savin Kuk) ter splavarjenje po reki Tari.

Zanimivo je, da se naša dosedanja kronika avtobusnih izletov tako, kot se prične, tudi

zaključiti z izletom na Nanos. Vendar pa smo tokrat imeli smolo v vremenom. Pri povratku se je zadnji del poti ulila ploha, da smo bili kljub pelerinam, dežnikom in vetrovkam vsi do kože premočeni. V Razdrtem nas je čakal Zdravko z odprtimi vrati avtobusa. Zgornje dele oblačil smo še nekako zamenjali z rezervnimi kosi iz nahrbtnikov, mokre hlače pa so v avtobusu počasi izparevale, na stropu avtobusa so se zgoščevale vodne kapljice in spet počasi kapljale nazaj na nas. Kar predstavljajte si, kakšen avtobus je Zdravko zvečer pripeljal domov in koliko je imel dela, da ga je spravil v red, vendar nam tega ni niti najmanj očitil.

Iz naše bogate kronike smo omenili samo nekaj izletov. Planinci želimo voznikom Izletnika Krško srečno vožnjo, sebi pa, da bi nas še velikokrat zapeljali do vznožja gora. Za vse dosedanje vožnje pa iskrena zahvala!

A.M.

za PD »Bohor« Senovo

Društvo za pomoč duševno prizadetim Krško

Delo društva v letu 1988/89

Na občnem zboru, ki je bil 23. 11. 1988, smo si zadali naloge za naslednje leto in sedaj je prav, da pogledamo, kaj smo v tem letu naredili.

Ob pričakovanju novega leta smo najprej obdarili z darilnimi boni in novoletnimi čestitkami vse odrasle zmerno prizadete osebe v krški občini. Za denar smo zaprosili vse DO in obrtnike in večina nam je tudi finančno pomagala.

Spomladi smo organizirali ogled Zavoda za usposabljanje prizadetih otrok v Črni in srečanje s člani tamkajšnjega Društva za pomoč duševno prizadetim. Na ogled smo šli strokovni delavci, ki delamo z otroki z mot-

njami v razvoju, in starši teh otrok. Za prevoz z avtobusom pa bi se radi zahvalili NE Krško.

Avgusta je potekala že tretja »Šola za starše z razvojno motenimi otroki«. Prva šola je potekala v Nerezinah, ostali dve pa na Kopah na Pohorju. V prvo šolo so bili vključeni le predšolski otroci z motnjami v razvoju. Ker je staršem takšna oblika dela z njihovim otrokom ustrezala, so se nekateri odločili, da se udeležijo te šole tudi sedaj, ko so njihovi otroci že v šoli s prilagojenim programom. Tako spontano nastaja skupina za samopomoč med starši prizadetih otrok, ki lahko drug drugemu najboljše pomagajo s svojimi izkušnjami in človeškim čutom v premagovanju vsakdanjih težav z otrokom, ki je drugačen od vrstnikov.

Pri organizaciji te šole nam prav tako pomagajo DO, zato bi se radi zahvalili — Elektrodistribuciji Krško, tovarni Videm ter SOP Krško, ki nam ljubeznivo odstopijo svoje počitniške kapacitete na Kopah, in VVZ Krško oz. ravnateljici, ki nam pomaga pri organizaciji te šole.

V krški občini je ustrezno poskrbljeno za otroke, ki obiskujejo osnovno šolo s prilagojenim programom ali pa oddelek za usposabljanje v tej šoli. Prav tako imamo Delavnice pod posebnimi pogoji, ki so ravnokar praznovale deseto obletnico svojega uspešnega delovanja.

K skrbi za otroke z motnjami v razvoju pa naj bi v prvi vrsti spadalo čim zgodnejše odkrivanje teh otrok in njihova ustrežna obravnava, saj je predšolsko obdobje tisto, ki je odločilno za nadaljni razvoj otroka. To pa hkrati pomeni, da zamujenega, zanemarjenega ali neustreznega dela in vzgoje v tem obdobju ne moremo nikoli več nadomestiti.

V otroškem dispanzerju poteka teamsko delo s pediatrom, psihologom, fizioterapevtom, logopedom in specialnim pedagogom. Do sedaj je bilo težišče dela usmerjeno na čim bolj zgodnjo vključitev v VVZ in obravnavo pri specialnem pedagogu. Ker pa so otroci z motnjami v razvoju skoraj enako-

merno porazdeljeni po celi krški občini, je bilo možno delo opravljati le tako, da je spec. pedagog hodil od enega vrtca do drugega. Za strokovno delo z otroki z motnjami v razvoju pa je najbolj pomembno stalno, vsakodnevno delo.

VVZ Krško si je vsa ta leta prizadeval za strokovno delo s temi otroki in starši. Tako nam je letos tudi uspelo odpreti razvojni oddelek, v katerega so sedaj vključeni otroci iz Krškega, Kostanjevice in Podbočja, ostali pa so še otroci iz Koprivnice, Senovega in Brezovice. Potrebovali bi torej še en razvojni oddelek (prostor je že adaptiran) z ustrežno opremo, strokovnim delavcem, in prevoz za vse te otroke iz cele občine.

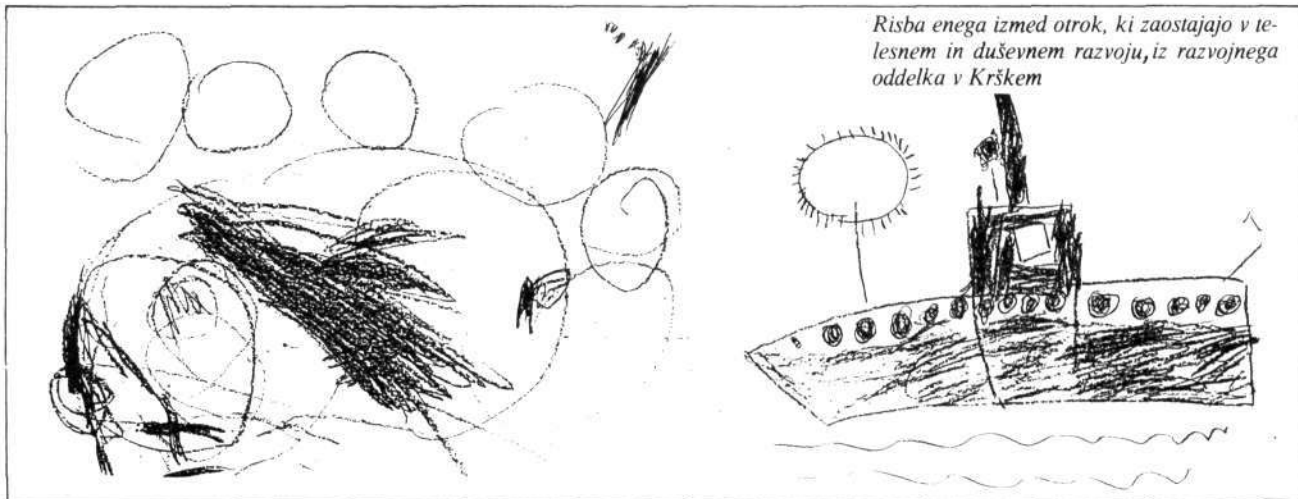
Starši so dali pobudo, da se organizirajo koncerti z namenom, da se denar porabi v zgoraj omenjene namene. Na povabilo za to humano akcijo se je odzvalo toliko izvajalcev slovenske popularne glasbe, da smo se organizatorji odločili za tri koncerte. Prvi koncert bo 1. marca v športni dvorani OŠ Leskovec. Izvajalci bodo skupina Don Juan, katera pa še zlasti vabi na koncert otroke, saj bi radi tudi za njih in skupaj z njimi pripravili zabaven večer.

Naslednja dva koncerta bosta prav tako v športni dvorani, in sicer 23. marca, eden popoldan in drugi zvečer. Izvajalci bodo: Pop Design, Don Mentoni blues band, Romeo, Memories, Poljska malca, Majda Arh, Simona Weiss, Sandra Dimnik, Nace Junkar, Anka in Tina Horvat, Božidar Wolfand-Wolf, Stane Vidmar, Zlatko Dobrič.

Za pokrovitelje smo zaprosili naše DO — tovarno Videm, NEK in SOP, kot soorganizator pa sodeluje tudi studio »D«, ki bo povezoval in animator prireditve.

Seveda potrebujemo za našo prireditev, ki smo jo naslovili: IZGUBILI SO SONCE, ODPRIMO JIM SVOJA SRCA, še veliko ljudi, ki so nam pripravljeni pomagati, in zato so vsi, ki čutijo z nami, lepo vabljeni in dobrodošli.

Predsednik Društva:
Zdenka Zalokar-Divjak

Risba enega izmed otrok, ki zaostajajo v telesnem in duševnem razvoju, iz razvojnega oddelka v Krškem

Telesna aktivnost in zdravje

Krepimo, kar je zdravo, in odpravimo nezdravo

Napredek in daljša življenjska doba prinašata razvoj degenerativnih obolenj. Velik del tega je posledica premajhne fizične aktivnosti. Iz anatomije človekovega telesa je razvidno, da je človekovo telo sestavljeno iz mase mišic. Če ta človekov največji organ, ki je zgodovinsko bil vseskozi aktiven, pustimo mirovati in ga ne aktiviramo za delo, je to velika napaka, ki pripelje do neravnovesja cellega organizma. To pomeni, da smo pozabili na drugo polovico našega telesa.

Večina ljudi je prepričana, da ne potrebuje nobene dodatne oblike gibalne rekreacije, ker jim delo omogoča dovolj napora in zdravju potrebnega gibanja. Res je, da se delo v fiziološkem smislu skoraj ne razlikuje od načrtovane telesne aktivnosti, ker prav tako kot pri gibalni rekreaciji izkorišča napor mišic in porablja energijo. Razlikujeta se le v tem, da je večina del v povezavi z nefiziološkimi, prisilnimi držami in z dvigovanjem oziroma prenašanjem bremen.

Znano je, da kljub vsem spoznanjem in svarilom o škodljivosti telesne neaktivnosti kot enem važnejših dejavnikov nezdravega načina življenja ljudje veliko bolj skrbijo za svoj avto kot za svoje telo, do katerega so presenetljivo brezbrizni.

Tudi opozorila strokovnjakov, da narašča število kroničnih nenalezljivih bolezni (bolezni srca in ožilja, dihal, prebavil, gibal itd.) nas ne zdramijo.

In kdaj začeti?

Že uvodoma sem omenil, da so mišice človekov največji organ. Ta pa lahko ohrani svojo sposobnost, če mora opravljati naloge, za katere je namenjen. Znano je, da se v četrtem desetletju prične pojavljati atrofija (sušenje) mišičnega tkiva. V mišicah nastanejo strukturne spremembe, katerih posledica je zmanjšanje njihove mase. Kot posledica atrofije mišičevja se zmanjšujejo procesi presnavljanja in oksidacije. Če želimo procese prezgodnjega staranja odložiti oziroma zmanjšati, je potrebno vzdrževanje optimalne mišične moči. Z leti se zmanjša tudi prožnost vezivnega in mišičnega tkiva, začno se degenerativni procesi sklepnih hrustancev, zmanjša se tudi gibljivost sklepov. Še posebej je treba omeniti prožnost prsnega koša.

Vse skupaj še ni razlog za paniko, je pa razlog za razmišljanje in takojšnjo odločitev za drugačen, bolj zdrav način življenja.

Dr. K. Cooper pravi, da se življenje ne začne pri štiridesetih, da pa tudi ni res, da se takrat konča.

Zato bi svetoval, da začnete z aktivnostjo takoj, ne glede na vreme, in to počnete vsak dan redno, kot umivanje zob. Začnite z gim-

nastičnimi vajami, ki so vsakomur dostopne, in za to aktivnost ne potrebujete posebnih naprav niti športne opreme. Čeprav je vsak človek obdarjen s sposobnostjo tisočeri različnih gibov, jih od tega uporablja komaj nekaj sto. Bolje gibati pa pomeni bolje živeti.

Gimnastične vaje delamo z namenom, da bomo mišicam in vezem vrnilo večjo gibljivost.

Prav posebno je treba skrbeti za gibljivost v ramenih, kolčnih sklepih in hrbtenici. Razgibana raba vseh sklepov, tudi hrbtenice in rebrnih stikov, vaje prsnega koša pomenijo učinkovito sredstvo za ohranjanje zdravih sklepov.

Preventivno-korektivna gimnastika je del

programa Šole zdravega življenja in se vanj lahko vključi vsak, ki si želi »postati in ostati zdrav«.

Urniki URE GIMNASTIKE:

— vsak ponedeljek od 18. do 19. ure za moške

— vsak torek od 18. do 19. ure za aktivne udeležence Šole zdravega življenja

— vsako sredo od 18. do 19. ure za ženske

Aktivnosti za vse skupine so v telovadnici Dijaškega doma Krško. Vanje se lahko na kateri koli dan od omenjenih vključi tudi cela družina.

Organizator rekreacije:
Stane Iskra

Planinsko društvo Videm

Bogata bera v prvem letu

17. marca lani je bilo na pobudo sindikata podjetja VIDEM ustanovljeno Planinsko društvo Videm, ki šteje tačas 366 planincev in planink iz kolektiva največjega posavskega podjetja oz. njihovih družinskih članov. 16. februarja letos so se številni člani zbrali na letnem srečanju mladega planinskega društva v mali dvorani DKDE Kardelja Krško. Pogovorili so se o uspešni prvi sezoni ter zastavili bogat načrt za novo.

Ob letnem »obračunu« se lahko Vidmovi planinci pohvalijo tudi s prvo številko lastnega glasila »Odmevi s hribov«, v kateri so zbrani opisi plodov njihove pestre dejavnosti in načrti za novo sezono:

Uvodni zapis predsednika Vinka Novaka govori med drugim o tem, da so opravili več izletov, kot so jih načrtovali. Iz seznama tur je razvidno, da je bilo na 34 izletih — predvsem širom po Sloveniji — 890 planincev, od tega več kot polovica planinskega naraščaja. Vodniki izletov so bili Marija in Vinko

Novak, Bojan Božičnik, Lojze Štih, Zvonka Matič, na Triglav pa tudi dipl. ing. Jože Raušl.

PD Videm posveča veliko skrbi usposabljanju svojih članov. V bližnji prihodnosti bodo strokovne kvalifikacije pridobili trije planinski in en mladinski vodnik ter dva markacista.

Da pa se ne prepuščajo le izletniškim radostim in užitkom v vabljenem gorskem sve-

tu, govorijo njihove »udarniške ure« pri obnovi koč na Bohorju, kjer so odkopali zajetje, očistili in popravili rezervoar, spojili vodo-vod s kočjo, usposobili obstoječo kanalizacijo, uredili centralno kurjavo v pritličju in prvem nadstropju, napeljali toplo vodo v starem delu, zabetonirali ploščo v novem delu, sezidali požarni zid in zabetonirali jaške.

Planinsko društvo Videm: Golica, 18. maja 1989

V glasilu so med drugimi nanizani »odmevi«: o lanski Kresni noči na Libni, ki jo načrtujejo letos 23. junija, ko bo tam hkrati tudi tradicionalno srečanje zasavskih planincev (Sonja Kostevc), o vzponu na Triglav (J. R.), o tečaju za mladinske vodnike na Vršiču (Bojan Božičnik), o vtisih z Levstikove poti od Litije do Čateža (Bojan Božičnik), o koči na Bohorju, ki jo vzorno oskrbujeta zakonca Marc, o vtisih z izleta planinskega podmladka (Marija Novak), zapisi najmlajših o pohodih na Lisco (Dejan Žnideršič), Kum (Tina Cerle), Kal in Mrzlico (Nina Mavsar) in Triglav (Sebastian Abram), pogovor s Francijem Piršem, ki je bil prvi vpisan na seznam članov ob rojstvu PD Videm (Sonja Kostevc), planinski koledar 1990 in društveni plan izletov, o sodelovanju s planinci iz Titovega Drvarja, kjer je sicer Vidmova organizacijska enota Papir Titov Drvar. V glasilu so objavljena vsa gradiva o opravljenem delu in načrtih za naprej in še nekatere druge zanimivosti. Skratka, gre za glasilo, ki ga bodo ob planincih z veseljem prebirali tudi drugi, ki jim bo prišlo pod roko.

Planinskemu društvu Videm želimo vnaprej tako »strumne korake«, da bo ob letu takle zapis govoril spet o tako plodovitem delu, kot so ga postorili v rojstnem letu.

NiK

Za ali proti evropskemu delovnemu času?

Približuje se leto 1992, imamo zakon o podjetjih, politični pluralizem, dinar je postal konvertibilen. Razglabljamo o tem, kako bi izboljšali produktivnost, povečali življenjski standard, proizvajali kakovostne izdelke, se sprostili v prostem času, skratka, radi bi živel veselo in zadovoljno. Z občinsko upravo in s pristojnimi osebami v podjetjih občine Krško smo se pogovarjali, če že razmišljajo o uvedbi evropskega delovnega časa, kako bi to vplivalo na delovni uspeh, kaj o tem menijo delavci, kako bi rešili problem otroškega varstva.

Tone Podgoršek, sekretar občinskega sekretariata za notranje zadeve: »Če bo evropski delovni čas uveden v podjetja, bodo temu morale slediti tudi vse ostale institucije, vrtci in šole. Vendar, če ne bomo spremenili drugih stvari: miselnosti, odgovornosti, čuta pripadnosti, ne bomo dosegli tistega, kar pričakujemo od evropskega delovnega časa. Pri nas je v sredah, ko delamo do 17. ure, med 15. in 17. uro, izven delovnega časa podjetij, izredno malo strank. Ljudje svoje zadeve v glavnem urejajo med delovnim časom. V našem sistemu imamo socialno varstvo vsi, ne glede na kakovost dela, hitro pa se najde tudi rešitev, če pride do obtožbe zaradi nekakovostnega dela. Evropski delovni čas ustreza predvsem središčem kot so Ljubljana in Maribor, ki imajo koncentrirana sredstva. V obrobni krajih pa imajo ljudje manjše in večje kmetije, vrtove, vinograde, sadovnjake, ki jim predstavljajo tudi vir sredstev za preživljanje. Na evropski delovni čas bi morali iti tisti deli podjetij, ki imajo stike s partnerji

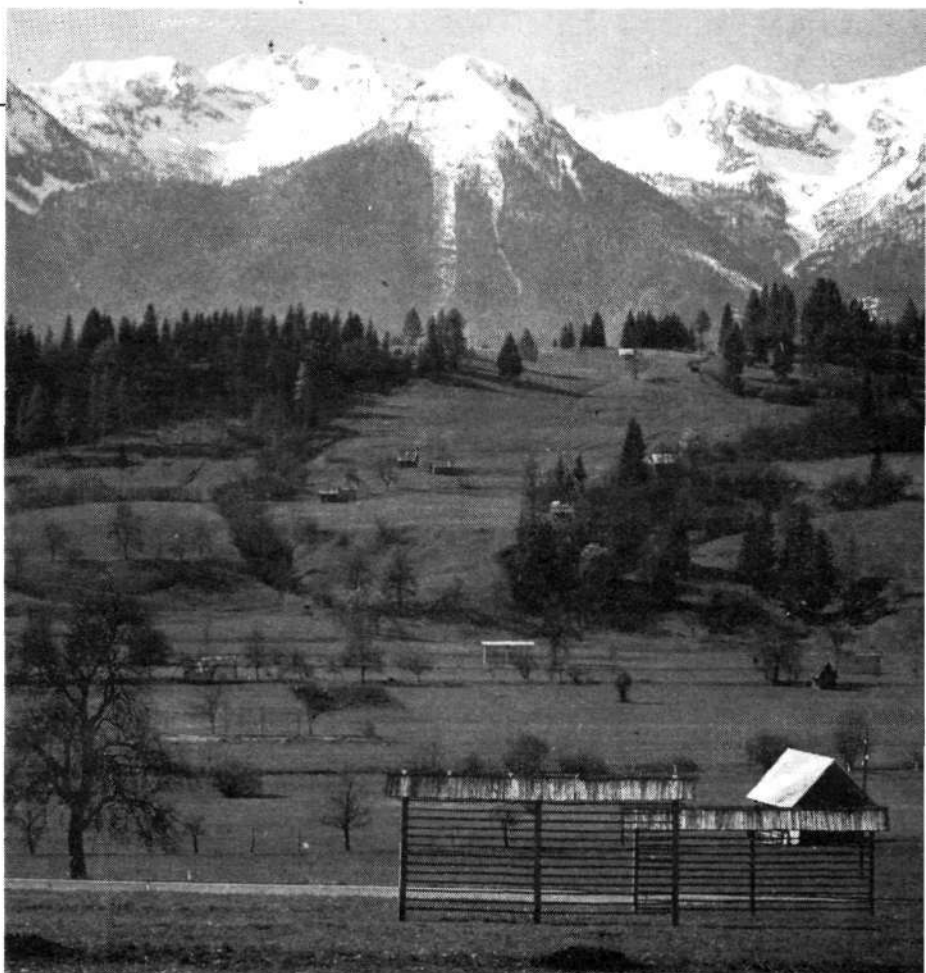
iz zahodne Evrope. V določenih vejah v ZRN pa ta delovni čas celo opuščajo.«

Franc Pipan, vodja kadrovske službe Videm Krško: »Da bomo učinkoviti, moramo organizacijo dela in izrabo delovnega časa prilagoditi evropski izkušnji. Človekova sposobnost za delo niha skozi celi dan in evropski delovni čas temelji na preučevanju človekovega bioritma. V tem času je delavec najbolj produktiven in se lahko v celoti posveti svojemu delu v službi. Pri nas smo najprej preštudirali strokovno literaturo, nato pa anketirali delavce komercialne in skupnih služb, ki bi začeli delati po novem delovnem času. Anketa je pokazala, da je več kot 40 odstotkov delavcev naklonjenih evropskemu delovnemu času, okoli 6 odstotkov je neopredeljenih in okoli 50 odstotkov ima pomisleke oziroma nasprotuje. Razlogi, ki so jih delavci navedli proti uvedbi, so predvsem neprilagojenosti družbenih dejavnosti v naši družbeni skupnosti. Sodobna podjetniška

kultura je prišla do spoznanja, da mora biti človek v središču pozornosti, zato mora družbena skupnost storiti marsikaj, da delavcem olajša razreševanje njihovih problemov. Čimveč stisk in nerazrešenih eksistencialnih problemov ima delavec, tem manj je učinkovit in od njega ne moremo pričakovati velike zagnanosti in delovnih rezultatov. Na uspešnost uvedbe evropskega delovnega časa vplivajo: vsak posameznik, ki bo moral delati, vodstvo podjetja in širša družbena skupnost, kar bi izboljšalo rezultate dela in povečalo plače. Delavci v proizvodnji bodo pri nas delali tako kot doslej, evropski delovni čas pride v poštev le za skupne službe in komercialno. Doslej po novem delovnem času delajo delavci komercialne, ker smo se morali prilagoditi delovnemu času naših partnerjev v tujini.«

Ivan Kozole, direktor Agrokombinata Krško: »Naše delo je v veliki meri odvisno od vremena. Z evropskim delovnim časom bomo verjetno začeli že v letnem sezonskem času, kar bo absolutno izboljšalo delovni uspeh. Delavci imajo do tega določen odpor, vendar se bodo morali prilagoditi.«

Bojana Grilec, tajništvo Laboda Krško: »V strokovnih službah imamo delovni čas od 7. do 15. ure, delo v proizvodnji pa je dvozmensko. Na evropski delovni čas bomo prešli, če bo pobuda v okviru delovne organizacije, drugače ne. Problem je zaradi varstva otrok. Mislim pa, da se produktivnost ne bo povečala.«

Murat Dedič, direktor Kovinarske Krško: »Za zainteresirani smo za evropski delovni čas, vendar se o tem podrobneje še nismo pogovarjali. Uspešnost dela bi se povečala v toliko, kolikor naši delavci ne bodo delali tudi popoldne, izven delovnega časa.«

Roman Sotler, direktor Kostaka Krško: »Smo specifična delovna organizacija, ki lahko le delno preide na evropski delovni čas. Delavci storitvenih dejavnosti morajo svoj delovni čas prilagajati vremenskim razmeram, v upravi pa se še nismo podrobneje pogovarjali o novem delovnem času.«

Nada Venovič, vodja poslovalnice Kom-pas Krško: »Sedaj delamo do 15. ure in ljudje do nas sploh ne morejo priti. Zato smo za evropski delovni čas, ker predvidevamo, da bo tudi delovni uspeh boljši.«

Jadranka Gabrič, tajnica IGM Sava Krško: »Trenutno še ne razmišljamo o evropskem delovnem času, v upoštevek bi prišel le za 30 ljudi, ki delajo v skupnih službah. Delo v proizvodnji je dvozmensko, tu ne bi mogli nič spremeniti.«

Tilka Palčič, vodja Drevesnice Rimš pri Leskovcu: »Pri nas opravljamo v glavnem fizična dela v naravi. Poleti se skušamo izogniti hudi vročini, pozimi pa mrazu. Nismo še razpravljali o evropskem delovnem času in zanj tudi nismo zainteresirani.«

Zdenka Prevejšek, tajnica Centra za socialno delo: »Imamo drseč delovni čas, od 6. do 14. ure ter od 8. do 16. ure. O evropskem delovnem času se še nismo pogovarjali. Zaradi otroškega varstva bi bilo to težko.«

Janez Kaplan, vodja Državne založbe, Krško: »Odperto imamo do 15. ure, predvsem zaradi šolarjev, po tej uri pa je v starem delu Krškega mir, zato z evropskim delovnim časom ne bi izboljšali delovnega uspeha. Zaposleni smo iz oddaljenih krajev in nam vmesna ura za odmor ne bi ustrezala.«

Ivan Lah, vodja Carinske izpostave Krško: »Zadovoljni smo z delovnim časom od 7. do 15. ure. Nekoč smo že delali od 8. do 16. ure, vendar se ni obneslo. Imeli smo same probleme zaradi drugih delovnih organizacij, šolstva ter vrtcev. Dobro bi morali premisliti, preden bi začeli z evropskim delovnim časom. Produktivnost pa tako ni odvisna od delovnega časa, ampak predvsem od organizacije.«

Rudi Kadivnik, vodja servisov Zastava avto servisa Krško: »Evropski delovni čas nam ustreza, saj je med našimi strankami 60 odstotkov Zagrebčanov, ki bi k nam prihajali po službi. Tako bi povečali delovni uspeh. Vendar so mnenja delavcev deljena.«

Janko Špiler, vodja kadrovske službe NEK: »Pri nas imamo gibljiv delovni čas, 24 ur na dan. Proizvodnja teče toliko časa, kolikor zahteva delovni proces. Administracija dela od 7. do 15. ure. Drugače pa smo vezani na prevoze, šolstvo, zdravstvo.«

Zlatko Kušević, direktor Pionirja Krško: »Delo prilagajamo vremenskim razmeram, poleti delamo cele dneve, pozimi pa manj časa. Skupne službe morajo biti prilagojene operativnim delom. Mislim, da v naši stroki evropski delovni čas ne pride v upoštevek.«

Jana Čepin, vodja delovne enote skupnega pomena, Rudnik Senovo: »Proizvodnja je organizirana v štirih izmenah, tako da tu evropskega delovnega časa ne moremo upoštevati. V režiji pa čakamo na reorganizacijo. Ta delovni čas bi nam ustrežal, če bi bilo urejeno otroško varstvo, celodnevne šole, če bi bile trgovine odprte dlje kot do 19. ure. Mislim, da bi se ob vsem tem izboljšal tudi delovni uspeh.«

Štefan Šunta, direktor Elektro DES Krško: »Po novem smo poslovna enota in moramo ravnati po navodilih. Evropski delovni čas v proizvodnji ne pride v poštev, ker večinoma delamo na prostem. Poleti zaradi vročine od 5. do 13. ure, pozimi pa od 7. do 15. ure. Delo režije pa bi lahko prilagodili na evropski delovni čas.«

Miroslav Žiberna, sodelavec za pravne zadeve SOP Krško: »Postopoma smo začeli uvajati delovni čas od 7. do 15. ure, za naprej pa bomo počakali novo delovno zakonodajo. Delavci so deljenega mnenja o evropskem delovnem času, veliko jih ima zemljo in bi radi popoldan izkoristili tudi za delo doma. Zaradi zunanjih partnerjev bi bil ta delovni čas zelo ugoden. Dobro bi bilo skrajšati delovni teden, saj so delovne sobote neproduktivne in povzročajo več stroškov kot koristi, takrat tudi veliko ljudi jemlje dopust.«

Alenka Koritnik, direktorica Lekarne Krško: »Z odlokom bomo posredno vezani na evropski delovni čas. O tem še nismo dosti razmišljali, verjetno bomo med 7. in 9. uro vpeljali dežurstvo.«

Dr. Rudolf Ladika, pomočnik direktorja Zdravstvenega doma Krško: »Na evropski delovni čas bi bilo treba najprej prilagoditi celotno infrastrukturo, naš delovni čas pa se bo temu prilagajal. Dežurstva pa tako imamo tudi sedaj.«

Ida Merhar, vodja Knjižnice Krško: »Knjižnica bi morala biti odprta takrat, ko imajo ljudje prosti čas. Verjetno bomo morali delati v več izmenah in zaposliti več ljudi, da se bomo prilagodili evropskemu delovnemu času. Za študente imamo sedaj odprto v petkih do 19. ure.«

Peter Markovič, direktor Hotela Sremitič Krško: »Hotel je odprt takrat, ko imamo goste, to je 24 ur na dan, tako da evropski delovni čas pri nas ne bo nič spremenil, razen v skupnih službah, kjer je zaposlenih 9 ljudi. Drugače pa smo vsi odvisni od javnih prevozov in organizacije otroškega varstva.«

Slavko Dimič, pomočnik direktorja Ljubljanske banke Krško: »Naše delo je vezano na sistem in širšo družbeno skupnost, ki se ji bomo morali prilagoditi. Banka mora nuditi storitve za združen delo in za delavce, ko imajo prosti čas, ne glede na delovni čas podjetij.«

Herman Pregl, vodja poslovne enote PTT Krško: »Pošta se bo evropskemu delovnemu času prilagodila, ko bo na to prešla večina pošt. Vsaka pošta mora ob koncu delovnega časa odpraviti vse pošiljke in denar, zato mora biti delo pošt po vsej Sloveniji usklajeno. Za sedaj imamo v okviru republike glede na velikost posamezne pošte sporazum o delovnem času pošt. Na deljeni delovni čas bomo prešli, ko bodo razmere terjale spremembe, o tem pa se bomo odločali na nivoju republike.«

Toni Šulc, predsednik komiteja za družbene dejavnosti: »Z združenim delom

smo se že pogovarjali o uvedbi evropskega delovnega časa. Vrtci so že prilagojeni, šole pa bi za najmlajše uvedle podaljšano bivanje. Vendar bi morali v združenem delu delovni čas uskladiti, drugače se bodo vrtci in šole zelo težko prilagajali.«

Urek Polonca, ravnateljica vzgojnoizobraževalnega zavoda Krško: »Naše osnovno stališče je, da vrtec ne sme biti ovira za uvedbo evropskega delovnega časa, morali se bomo prilagoditi. Vendar se do danes k nam ni obrnilo niti eno podjetje, da bi izvedli, katera in koliko podjetij se je odločilo za novi delovni čas in kaj to pomeni, saj si ga vsak predstavlja po svoje. Rabimo konkretne podatke o številu otrok, ki bi potrebovali varstvo. Potem so tu še stroški, organizacija prevoza, pa tudi otroci se bodo težko prilagajali drugemu okolju. Podjetja bi se pri prehajanju na evropski delovni čas morala obrniti najprej na nas.«

Antonija Glas, pomočnica ravnateljice OŠ Krško: »Ko bodo podjetja izrazila potrebo po varstvu otrok, se bomo temu prilagodili. Uvedli bi več oddelkov podaljšane bivanja, ker nimamo dovolj prostorov za celodnevno šolo. Drugo leto bomo verjetno uvedli dvozmenski pouk.«

Olga Košir, ravnateljica OŠ Senovo: »Doslej nam še nihče ni omenil, da podjetja prehajajo na evropski delovni čas. Pri nas imamo oddelke podaljšane bivanja, ki ni poln, lahko bi sprejeli še 10 otrok. Tudi delovni čas vrtca bomo prilagodili po potrebi, to pa pomeni podaljšan delovni čas in določene stroške.«

Marinka Barič, trgovina Beko: »Sedaj delamo od 7. do 19. ure. Da bi se prilagodili evropskemu delovnemu času, bi trgovina morala biti odprta dlje časa. To nam ne ustreza, saj bomo tako od doma celi dan, delovni uspeh pa ne bo nič boljši kot do sedaj.«

Manca Pešič, Agrarija Brežice, poslovna Krško: »Tu sva zaposleni 2 delavki, ki si razdeliva delo dopoldan in popoldan. Trgovina je odprta od 7. do 19. ure, o uvedbi evropskega delovnega časa pa še ne razmišljamo. Mislim pa, da se ne bo nič bistveno spremenilo.«

Janko Ogorevc, Birostroj Krško: »O evropskem delovnem času še ne razmišljamo. Zaposleni smo trije delavci, ki moramo ravnati po direktivi Birostroja Celje. Novi delovni čas bi nam ustrežal, če bi nanj prešle tudi ostale delovne organizacije, šole in vrtci. Produktivnost bi bila večja.«

Andreja Žibret

Tetanus - smrtno nevarna bolezen

Tetanus ali mrtvični krč je težka nalezljiva bolezen ljudi in nekaterih živalskih vrst, povzroča pa jo strup, ki ga izloča povzročitelj *Clostridium tetani*. Izraža se s krči prečno progastega mišičja. Smrt nastopi zaradi otežčenega dihanja.

Bolezen je bila znana že v stari Grčiji, vendar je bil njen povzročitelj odkrit šele l. 1884. Iznajdba seruma - protistrupa proti tetanusu l. 1890 je omogočila zdravljenje bolezni. 1925. leta pa je odkritje učinkovitega cepiva omogočilo množično in učinkovito preprečevanje bolezni.

Povzročitelj mrtvičnega krča je paličasta bakterija *Clostridium tetani*, ki ima v neugodnih okoliščinah za svojo rast obliko troša. Glavno nahajališče so tla, kamor troši prihajajo z blatom domačih živali (hlevskim gnojem). Pri zunanjih poškodbah lahko tros pride v rano in se v zmečkaninah, kjer je oskrba s kisikom slaba, spremeni v vegetativno formo paličaste bakterije, ki izloča strup. Bakterija v obliki troša lahko dalj časa preživi v rani in v ugodnih okoliščinah, kot sta ponovna poškodba in pomanjkanje kisika, spremeni obliko in začne izločati strup.

Strup potuje po živčnih končičih in po krvi do centralnega živčnega sistema, tam draži gibalne celice in povzroča krče progastih mišic. Dolžina potovanja je odvisna od razdalje med mestom poškodbe in centralnim živčnim sistemom. Na strup, ki doseže centralni živčni sistem, protistrup več ne more

delovati. Od poškodbe do nastopa bolezni lahko poteče od najmanj dveh dni do več tednov ali mesecev. Včasih bolnik na prvotno poškodbo že pozabi.

Znaki bolezni so zvišana temperatura in krči prečno progastih mišic, najprej na obrazu - bolnik ima prisiljen izraz obraza, kot da se smeji (risus sardonius - facies tetanica). Potem se krči razširijo na mišice vratu, mišice ob hrbtenici in ostalo mišičevje. Bolnik je ves čas pri zavesti, močno se poti in umre zaradi krča dihalnih mišic ali mišic grla.

Posebni obliki tetanusa sta tetanus novorojencev in ginekološki tetanus. Prvi nastane pri prerezovalju popkovine z nečistim priborom. Razvije se v 7 do 14 dneh po porodu. Prvi znaki so krči mišic na obrazu in nezmožnost hranjenja otroka. Ginekološki tetanus pa nastane pri nestrokovni izvedbi splava. Čas do nastopa bolezni je kratek in klinična slika je težka.

Smrtnost pri tetanusu znaša 40 do 50 odstotkov.

Zdravljenje bolezni poteka na za to usposobljenih oddelkih. Preprečevanje temelji na pravilni oskrbi rane in cepljenju s protistrupom - antiserumom, istočasno pa, če poškodovana oseba še ni bila cepljena ali je od cepljenja minilo že več kot deset let, poškodovanca tudi cepimo, da v njegovem organizmu vzpodbudimo izdelavo lastnih protiteles.

Vsekakor je boljše preprečiti kot pa zdraviti, še tem bolj zato, ker je zdravljenje zahtevno in uspeh ni vedno zadovoljiv. Zato izvajamo aktivno zdravstveno zaščito proti tetanusu. Odkritje protistrupa proti tetanusu (Behring in Kitasato, 1890) na osnovi živalskih protiteles ter danes na osnovi človeškega hiperimunega seruma omogoča učinkovito zaščito takoj po poškodbi, dokler telo ne izdelava lastnih protiteles. Odkritje cepiva (Ramon, 1925) omogoča učinkovito zaščito tako, da telo prisilimo k izdelavi lastnih protiteles, ki v primeru okužbe s tetanusom izničijo delovanje strupa.

Z učinkovitim cepljenjem je bila zmanjšana pojavnost bolezni in temu primerno tudi umrljivost med zavezniškimi vojakmi v II. svetovni vojni in pozneje pri ameriških vojaki v Koreji.

Leta 1950 je v SR Sloveniji postalo obvezno cepljenje proti tetanusu za otroke in mladino do 19. leta ter poškodovance. Danes ugotavljamo, da se je število obolelih zmanjšalo in da obolevajo predvsem starejši ljudje (stari nad 50 let) in novorojenci. Zato je Svetovna zdravstvena organizacija izdala priporočilo, naša zakonodaja pa uzakonila (Ur. list SFRJ, 51/84, in Ur. list SFRJ, 42/85), da so poleg že

Cepljenje proti tetanusu

Krški zdravstveni dom bo letos uresničil že v letu 1988 napovedano akcijo sistematičnega cepljenja prebivalstva proti tetanusu. Zato opozarjamo vse občane, naj se odzovejo uradnemu vabilu, ki ga bodo prejeli. Naj jih pri tem ne vodi samo zagroženost kazen, ki je zapisana na hrbtni strani obrazca, ampak tudi skrb za lastno zdravje!

navedenih obveznikov obvezniki tudi vsi tisti, starejši od 40 let, ki niso bili zadostno ali pa nikoli cepljeni. Nalogo za izvedbo te akcije so prevzeli zavodi za socialno medicino in higieno in so jo v Sloveniji začeli uresničevati že v preteklih letih.

V naši občini je v soglasju z Zavodom za socialno medicino in higieno v Novem mestu nosilec te akcije Zdravstveni dom. Cepljenje bo potekalo v sodelovanju z aktivisti občinske konference SZDL, izvajali pa ga bomo na podlagi razporeda in vabil. Cepilna mesta bo-

do v prostorih Zdravstvenega doma in krajevnih skupnosti. Poleg zdravniških ekip bo sodelovala tudi patronažna služba Zdravstvenega doma Krško.

Učinkovitost cepljenja dosežemo s trikratnim cepljenjem: prvemu cepljenju sledi prva ponovitev po 30 dneh in nato druga ponovitev po 6 mesecih. Dokazana učinkovitost cepljenja je 10 let. Osebi, ki je potrebna cepljenja po 10 letih po izvedenem pravilnem cepljenju, zadostuje samo spodbujevalna doza cepiva. Tetanus novorojencev preprečujemo s cepljenjem nosečnic.

Ne glede na to, da je cepljenje proti tetanusu zakonska obveznost in da je zakonodajalec predpisal kazenske sankcije proti osebam, ki se pozivu na cepljenje ne bi odzvale, menim, da je največja kazenska sankcija smrtni davek in trpljenje bolnika, ki ves potek bolezni doživlja pri polni zavesti in s prepričanjem, da je bilo možno bolezen učinkovito preprečiti.

Ker pri cepljenju obstajajo določene kontraindikacije (prepovedi), bo zdravnik, ki bo vodil cepljenje, pregledal obveznike in izločil tiste, ki se jih ne sme cepiti.

Pozivam vse, da jih skrb za lastno zdravje, ne pa kazenska prisila, privede na cepljenje.

Dr. Rudolf Ladika
ZD Krško

Delegati zahtevajo konkretne programe za sanacijo okolja

Zbor združenega dela SO Krško je na zadnji lanskoletni seji obravnaval vse zadeve, ki so bile predlagane v dnevnem redu zasedanja, ter še naslednje, ki so bile vključene naknadno: predlog odloka o ureditvi nekaterih vprašanj s področja obrti, osnutek odloka o pristojnosti in sestavi občinske skupščine ter osnutek odloka o določitvi volilnih enot za volitve delegatov v zbor SO Krško.

Vsa predložena gradiva so delegati sprejeli, nekatera z dopolnitvami oziroma omejitvami. Tako so poleg ekološkega poročila in njegove dopolnitve sprejeli še sklep, da morajo nosilci ekološke sanacije in ustrezni strokovni organi pripraviti in uskladiti programe za izvajanje nalog za sanacijo do konca letošnjega februarja, izvršni svet pa mora programe marca letos predložiti v razpravo skupščini.

Pri obravnavi predloga odloka o prispevnih stopnjah za financiranje skupnih družbenih potreb v občini Krško za čas od 1. 1. do 31. 12. 1990 so imeli delegati veliko pripomb, večinoma zaradi višin prispevnih stopenj pa še zaradi nepopolne obveščenosti o tem, katere naloge bivših SIS so sploh še ostale v pristojnosti občin. Zaradi vsega tega de-

legati odloka niso sprejeli za celo predlagano obdobje, pač pa s popravkom, da bo veljal le za prvo tromesečje, to je do 31. marca 1990.

Decembra so se v skupščini začele tudi priprave na letošnje volitve, in to s sprejetjem osnutka odloka o volilnih enotah. Takrat je bila sprejeta varianta, po kateri bi se število delegatskih mest v vseh zbora izenačilo na 26 in bi se skupno število delegatov zmanjšalo za 24 mandatov. (Januarja so delegati obravnavali predlog imenovanega odloka in se dokončno odločili, da bodo imeli skupščinski zbora po 27 delegatskih mest — glej NG 1, 12. 1. 1990: Volitve '90).

Iz zapisnika ZZD

Vprašanja in pobude delegacij

Delegacija državnih organov je na izvršni svet in predsedstvo SO naslovila zahtevo za razrešitev prostorskega problema in problema opremljenosti enote sodišča v Krškem.

Delegacija podjetja »Videm« je postavila več vprašanj: kaj je s sredstvi, ki so jih »Videm« in druge organizacije prispevali za gradnjo zdravstvenega doma, in zakaj se gradnja še ni začela; zakaj še ne gradimo bencinske črpalke pri nakupovalnem centru; zakaj ekološke table še vedno ni in kdo je za to odgovor-

ren. Zahtevala je tudi informacijo o krški tovarni stekla.

Mirko Arh je v imenu delegacije »Vidma« predlagal, da naj bi vsaka delegacija dobila po en izvod analize o zdravstvenem stanju prebivalcev naše občine.

Pristojni organi in službe posredujejo naslednja pojasnila:

1. Izvršni svet si je prizadeval, da bi pomagal razrešiti problematiko enote sodišča v Krškem, vendar mu pomanjkanje denarja onemogoča, da bi se ta prizadevanja tudi uresničila. Prav zato je IS sprejel sklep, da ne sklene samoupravnega sporazuma za adaptacijo stavbe na CKŽ 12, kamor naj bi se preselilo sodišče in tako rešilo svojo prostorsko stisko. Delno je problem ublažil tako, da je sodišče dobilo nekdanje prostore občinskega sodnika za prekrške. Kaj več pa za sedaj ni bilo mogoče storiti in tudi za opremo, ki bi jo sodišče potrebovalo, izvršni svet ni mogel zagotoviti sredstev.

Odgovor je treba iskati tudi v veljavni zakonodaji. S spremembami in dopolnitvami zakonov o rednih sodiščih, javnem tožilstvu in sodiščih združenega dela se je namreč obveznost zagotavljanja sredstev za temeljne pravosodne organe od proračunov občin prenesla na proračun republike. Sredstva, ki so se do tedaj v proračunu občine zbirala za financiranje pravosodnih organov (posebni prometni davek od alkoholnih pijač), so bila prenesena v proračun republike, s tem pa v celoti tudi financiranje teh dejavnosti.

2. Po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za investicije v SIS družbenih dejavnosti v občini Krško za obdobje 1986—1990 po stopnji 1,5% iz ostanka čistega dohodka se je po zaključnih računih 1985, 1986 in 1987 zbralo 171.148.782 din. Denar je bil porabljen za:

— pridobitev prostorov Centra za socialno delo (Kostakova stavba) 80.000.000 din

— recenzijo načrtov za zdravstveni dom (1987) 1.156.000 din

— nabavo instrumentov za zdravstveni dom (1988) 30.081.302 din

— nabavo instrumentov za zdravstveni dom (1989) 59.911.480 din

Skupaj je bilo porabljenih 171.148.782 din.

Ker kljub raznim posredovanjem, osebnim stikom in prizadevanju članov gradbenega odbora za izgradnjo zdravstvenega doma z lekarno in pridobitev prostorov za Center za socialno delo vsi podpisniki samoupravnega sporazuma niso hoteli ali niso mogli izločiti sredstev, je bil tak način zbiranja denarja opuščen.

Med tem časom tudi ni uspel referendum za zbiranje denarja s samopriskupkom, tako da je ostal edini vir sredstev v skladu stavbnih zemljišč, ki naj bi financiral nadomestno gradnjo ZD. Sklad je že prispeval denar za projekte, spremembo namembnosti zemljišča, investicijski program in inženiring, izvaja pa se tudi komunalno opremljanje zemljišča po ZN Spodnji Grič II, in v to je bilo že do sedaj vloženih 30 milijard nominalnih sredstev.

Vrednost investicije ZD brez komunalnega opremljanja zemljišča je ocenjena na 630 milijard (9 milijonov DEM), za kar sklad stavbnih zemljišč ne vidi virov in zato se tudi fizična izgradnja ni mogla začeti.

3. Priprave za gradnjo bencinske črpalke pri nakupovalnem centru so, tako sporoča Petrol Ljubljana, zastale zaradi zapleta pri prenosu pravice do uporabe zemljišča od Zveznega vojaškega letališča v Beogradu. Končno dokumentacija v zvezi s pridobitvijo zemljišča je Petrol dobil od SO Krško 12. januarja letos. Lokacijsko odločbo naj bi komite za varstvo okolja in urejanje prostora izdal v začetku februarja 1990. Projektna dokumentacija je v izdelavi. Vsa soglasja in dovoljenja pričakujejo do aprila in predvidevajo, da se bo gradnja po izdaji gradbenega dovoljenja maja letos lahko začela.

4. Pojasnila o ekološki tabli objavljamo v tej številki na drugem mestu v posebnem članku Savaprojekta Krško.

5. V nadaljnjih aktivnostih za ustanovitev tovarne z dejavnostjo predelave stekla je delovna organizacija SOP Krško pokazala interes, da bi se predvideni program proizvodnje realiziral v okviru njene bivše TOZD Storitve. V dogovoru z direktorjem Janezom Roškerjem smo nadaljnje aktivnosti za ustanovitev tovarne opustili in SOP-u prepustili program.

Kolikor nam je znano, do realizacije tega ni prišlo, saj SOP ni nadaljeval z oblikovanjem končnega programa te proizvodnje. Tako je ustanavljanje tovarne ostalo na nulti točki. (Predsednik IS Igor Dobrovnik)

Dodatek k članku Priložnostni zaslužki naj bi bili bolj obdavčeni (str. 14)

Prav tako je od sprejetja osnutka aneksa odvisna tudi odločitev o osnutku odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davku na promet nepremičnin. Vanj sta vključeni zgoraj opisani lestvici davčnih osnov in uprava za družbene prihodke pravi zanju, da sta za občane ugodnejši od dosedanjih, ker bi se po obeh obremenitve znižale.

Iz skupščinskega gradiva

Komasacija na območju Krško polje I naj bi vendarle bila

Skupščina bo tokrat ponovno obravnavala predlog odločbe o uvedbi komasacijskega postopka na komasacijskem območju Krško polje I v k.o. Senuše in k.o. Veliki Podlog.

Za to območje je SO Krško že sprejela odločbo o uvedbi komasacijskega postopka, in sicer 31. marca lani. Zoper odločbo so se pritožili lastniki zemljišč, ki naj bi bila zajeta v komasacijo. Svoje pritožbe so utemeljili s trditvijo, da so nekatere od parcel sadovnjaki in stavbna zemljišča, ne pa kmetijska zemljišča ter jih zato ni možno vključiti v komasacijo. Skupna ugotovitev v vseh pritožbah je tudi bila, da sporne parcele niso zajete v družbenem planu občine, če pa bi že bile, to ne bi bilo smiselno, saj stavbnih zemljišč in sadovnjakov ni mogoče nameniti za komasacijo.

Zaradi teh navedb tožnikov je Vrhovno sodišče SRS avgusta lani odpravilo tisti del odločbe o uvedbi komasacijskega postopka, ki se nanaša na sporna zemljišča.

V ponovnem postopku je bilo ugotovljeno, da so vse parcele, predvidene za komasacijo, v celoti kmetijska zemljišča. Tudi trditev, da v srednjeročnem občinskem planu niso predvidena za melioracijske in komasacijske postopke, ni utemeljena, saj so tako v tekstualnem kot tudi v kartografskem delu družbenega plana nekatere od spornih parcel navedene kot mejne, druge pa ležijo znotraj kompleksa, opisanega v planu.

Uvedba komasacijskega postopka je v skladu z vsemi ustreznimi predpisi, zato predlagatelj meni, da ni ovire, da bi odločba postala veljavna.

Iz skupščinskega gradiva

Novoletni živžav v Brestanici

Zares je živžava konec, a v naših očeh in ušesih še vedno blesti lepota novoletnih dni. Vsa ta pravljичnost in vabljivost se je odvijala po zaslugi novoletnega pripravljalnega odbora, osnovne šole, DPM Brestanica, Elektrarne, KS in nekaterih posameznikov.

Na odru v osnovni šoli so učenci izvajali novoletni program, obogaten pa je bil s celovečernimi in risanimi filmi — namenjen predvsem otrokom. Učenci so svoj nastop ponovili tudi v krškem Delavskem domu.

Novoletni sejem, fantazijsko okrašen, je dvakrat obiskal dedek Mraz in se sprehodil med obiskovalci. Ti so se zadrževali ob vrsti stojnic, polnih najrazličnejših dobrot, pri nekaterih pa je bilo možno tudi nabaviti kako priložnostno darilo. Vsi mladi obiskovalci sejma, ki jih je bilo največ, so se lahko brezplačno pogreli s toplim čajem — darilom DPM. Njihove članice so najmlajšim podarile petdeset doma izdelanih mehkih igračk, sicer pa so se vsi skupaj potrudili, da so kar se da obogatili darilne pakete.

Omenimo še člane skupine Krompirček, ki je ves izkupiček podarila DPM za njegovo nadaljnje delo.

Odbor DPM Brestanica

Pripis uredništva!

Zavedamo se, da brestaniški novici o novoletnem dogajanju, objavljeni februarja nista več novici. Žal pa je za to kriva periodika Našega glasa, ki je pač samo skupna delegatska informacija in je tej nalogi podrejena njegova vsebina in periodika izhajanja. Kljub vsemu smo se odločili, da objavimo kratki besedili o delu prizadevnih Brestaničanov. K temu nas je navedla že njihova podjetnost, ker pa smo prepričani, da je te podjetnosti tudi kje drugje dovolj, jim štejemo v izjemnost tudi to, da so nam o svojem delu pisali. To se, žal, ne zgodi pogosto. Pogostejše ko se bodo taka pisma znašla na naši mizi, večja je verjetnost, da bomo tudi pri Našem glasu lahko sproti sledili vašim akcijam, spoštovani občani. Zato ti dve objavljeni novici — vam v spodbudo!

Tudi upokojenci so radi veseli

Društvo upokojencev Brestanica zelo prizadevno deluje v korist in razvedrilo svojih članov. Po uspešno organiziranih vsakomesečnih izletih in martinovanju so za lanskega zaključek leta pripravili še veselo družabno srečanje.

Prostor — ogreano dvorano — jim je dala brezplačno na razpolago Termoelektrarna Brestanica. Okrasili so jo novoletnemu času primerno in že zgodaj popoldne so upokojenci začeli prihajati. Prigrizek so prinesli s seboj, za pijačo je poskrbel odbor. Mlad harmonikar se je med razigranimi upokojenci dobro počutil in veselo razpoloženje je ob petju in plesu naraščalo do viška: razdelitve dobrotov srečelova.

V imenu upokojencev se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so darovali prispevke za srečelov — posameznikom, obrtnikom, delovnim in trgovskim organizacijam. Čisti dobiček je namenjen nadaljnjemu delovanju društva.

Odbor DU Brestanica

Priprave za melioracije na Krškem polju

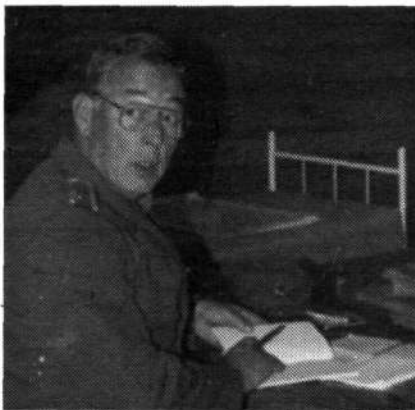
Občinski komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora je pripravil predlog odloka o uvedbi melioracijskega postopka na melioracijskem območju Krško polje II. Melioracije so načrtovane za zemljišča v delu k.o. Senuše, k. o. Veliki Podlog in k.o. Drnovo.

Celotno območje — opredeljeno je v Družbenem planu občine Krško za obdobje 1986—1990 — obsega 768 ha zemljišč, ki ležijo predvsem južno od ceste Ljubljana—Zagreb in vzhodno od ceste Drnovo—Veliki Podlog, ob vaseh Drnovo, Jelše, Gorica, Brezje, Mrtvice in Vihre, vse do meje z občino Brežice.

Za investitorja melioracije je v predlogu odloka predviden M—Agrokombinat. Na zemljiščih, ki bi bila zajeta v postopek, bi se izvajala le agromelioracijska dela: gnojenje z mineralnimi gnojili, oranje, planiranje ter rušenje starih posestnih mej, sanacija manjših gramoznih jam, rušenje starih poti in urejanje novih. Na celotnem območju je predvidena tudi komasacija kmetijskih zemljišč.

Za izvedbo omenjenih del so zagotovljena nepovratna sredstva odbora za melioracije pri Republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in to 90 odstotkov, preostalih 10 odstotkov pa naj bi bila sredstva lastnikov zemljišč, za katere bi v njihovem imenu najel kredit investitor melioracije.

Iz skupščinskega gradiva

Popravek

Pri objavi dobitnikov odlikovanj in priznanj ob lanskem 22. decembru, dnevu JLA, nam je ponagajal uredniški škrat. S seznama je namreč izpadel rezervni major Štefan Šunta, ki je prejel plaketo ZRVS Jugoslavije. Za napako se opravičujemo!

Uredništvo

Energetika v Evropi 1992

Nadaljevanje iz 13. lanske številke

3. UVOZ IN IZVOZ ELEKTRIČNE ENERGIJE

Trgovanje z električno energijo je tesno povezano s prenosnim omrežjem in prenosnimi linijami, ki povezujejo elektrarne s porabniki. V Evropi danes deluje več interkonekcij, ki omogočajo prenos električne energije preko državnih meja. Za Jugoslavijo je še zlasti pomembna interkonekcija UCP-TE, katere članice so Avstrija, Belgija, Francija, ZRN, Italija, Luksemburg, Španija, Nizozemska, Švica, Danska, Grčija, Portugalska in Jugoslavija. Povezanost energetskih sistemov z interkonekcijami omogoča, da se električna energija, kljub temu da gre za specifičen tržni izdelek, plasira preko državnih meja. Izmenjave, ki potekajo med državami, imajo tako komercialni značaj kakor tudi značaj naravne menjave, katere namen je, da se zagotovi večja varnost delovanja nacionalnih energetskih sistemov.

V zadnjih letih znaša izmenjava med članicami EGS okrog 6 odstotkov. Največ električne energije uvaža Italija, in sicer iz francoskih jedrskih elektrarn; tako je leta 1987 uvozila skupaj 24.706 GWh, kar je predstavljalo dobrih 12 odstotkov celotne domače porabe. Največji izvoznik pa je Francija, ki plasira svojo poceni električno energijo v Italijo, ZRN in druge države. Tako je leta 1987 Francija izvozila 38.400 GWh, kar je predstavljalo ca 9 odstotkov proizvodnje. Če pogledamo saldo uvoza in izvoza električne energije za celotno EGS, potem ugotovimo, da skupnosti primanjkuje električne energije,

zato jo mora uvažati tudi izven skupnosti (preglednica 3).

Jugoslavija v zadnjih letih uvaža okoli 2.000 GWh, predvsem iz Italije, Bolgarije, Grčije, Romunije in Albanije. Uvoz znaša ca 4 odstotke celotne porabe. Električno energijo izvažamo največ v Italijo, Švico, Grčijo in Albanijo, izvoz pa predstavlja okrog 5 odstotkov domače proizvodnje. Zaradi medsebojne naravne izmenjave in havarijske pomoči se pojavljajo države hkrati v uvozu in izvozu. Jugoslavija ima v letih 1985, 1986 in 1987 manjši primanjkljaj, v letih 1984 in 1988 pa presežek v izmenjavi.

4. CENA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Cena električne energije je v prvi vrsti odvisna od cen primarnih virov (energetskih goriv) in strukture proizvodnje. Po različnih analizah, ki so bile opravljene, je sklepati, da so cene primarnih goriv v Jugoslaviji, še zlasti pa v Sloveniji, precej višje od cen na svetovnem ali evropskem tržišču. Po ugotovitvah Rudarskega inštituta Beograd1) so cene slovenskih premogov od 60 do 100 odstotkov višje od povprečne cene rjavih premogov oziroma lignita v Jugoslaviji. Kljub temu pa to ni bila polna lastna cena, saj slovenski premogovniki v zadnjih letih zaključujejo poslovanje z izgubo. Na svetovnem trgu so

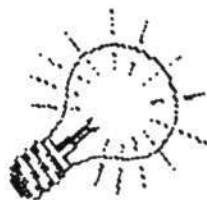
Preglednica 3:

Zunanjetrgovinska bilanca uvoza in izvoza električne energije držav EGS v letih 1983—1987

Leto	1983	1984	1985	1986	1987
Država					
Belgija	317	-310	46	213	2.118
Danska	-4.207	-4.884	-460	-82	-2.414
Francija	13.414	24.766	23.400	25.200	29.700
Grčija	-1.883	-2.561	-739	-1.286	-615
Italija	-11.082	-20.890	-23.669	-22.114	—
Irska	0	0	0	0	0
Luksemburg	-3.305	-3.453	-3.523	-3.481	-3.563
Nizozemska	-4.644	-3.484	-5.126	-3.481	—
Portugalska	-1.316	-711	-2.246	-1.885	-3.025
Španija	102	-2.315	1.080	1.256	1.533
V. Britanija	0	0	0	-4.255	-11.635
ZR Nemčija	-10.395	-4.118	-2.500	-2.131	-1.796
EGS skupaj	-22.999	-17.960	-13.737	-13.742	-10.303*

— vir ne navaja podatka *brez Italije in Nizozemske

VIR: Annual Bulletin of Electric Energy Statistics for Europe, United Nations, New York, 1987 in 1988

Popravek k 1. delu

V prvem delu besedila Energetika v Evropi 1992, ki je bil objavljen v Našem glasu 26. decembra lani, sta dva napačna podatka v prvem in drugem odstavku točke 2 z naslovom Proizvodnja in poraba električne energije. Pravilno je:

1. Struktura proizvodnje je po posameznih državah različna, tako v ZRN, Veliki Britaniji in Italiji proizvedejo preko 70% električne energije v termoelektrarnah, Francija pa samo 10% v termoelektrarnah, v jedrskih elektrarnah pa celo preko 70%.

2. V Sloveniji pa iz termoelektrarn ca 45%, iz hidroelektrarn ca 35% in iz jedrske elektrarne ca 20% električne energije.

cene premoga kalorične vrednosti 5.900 kcal/kg FOB od 34 do 39 \$ za tono, cena prevoza do evropske luke pa se giblje od 10 do 14 \$ za tono. Premog predstavlja okrog 70 odstotkov stroškov kWh iz termoelektrarn, zato je jasno, da so racionalizacije pri ostalih stroških manj učinkovite.

Tudi pri ostalih energetskih gorivih so cene v Jugoslaviji višje od cen na svetovnem trgu, vendar predstavlja delež električne energije, proizvedene v termoelektrarnah na premog, več kot 50 odstotkov, zato ima cena premoga tudi sorazmerni vpliv na ceno proizvedene kWh. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je večina držav v Evropi poskušala ali še poskuša ta industrijski sektor zaščititi pred konkurenco ter mu z različnimi subvencijami omogočiti preživetje. Najznačilnejša država z visokimi subvencijami premogovništvu je ZR Nemčija (preglednica 4).

Preglednica 4:

Povprečna cena energetskih goriv v polletju 1988 v ZR Nemčiji

Cena v DEM/tono ekvivalenta premogu	
Gorivo	
Uvoženi premog	79
Tekoča goriva (mazut)	125
Plin	190
Domači premog	265

VIR: V DEW, Frankfurt, 1988

Pri ugotavljanju cene električne energije za porabnike smo soočeni z vrsto omejitev, ki zamegljujejo realno primerjavo in transparentnost cen. Vendarle pa so nekatere ugotovitve neporne. Naša cena električne energije je v povprečju leta 1987 znašala 11,31

pf/kWh, v letu 1988 pa 8,40 pf/kWh; ta cena ni pokrivala vseh stroškov in bi po ocenah morala biti 15 pf/kWh (vse cene so na pragu prenosa). To pomeni, da so porabniki plačevali precej manj, kot pa so sami proizvodni stroški, kar v veliki meri omogoča neracionalno rabo energije. Iz preglednic 5 in 6 je mogoče razbrati, da je kljub večinskemu mnenju, da je naša energija draga, v resnici relativno cenena. Tudi na pripombo, da so naši osebni dohodki nekajkrat manjši kot v državah, za katere dajemo primerjavo, je mogoče dvojno odgovoriti, in sicer z vidika porabnika in z vidika proizvajalca. Za našega porabnika predstavlja strošek električne energije neprimerno več kot pa v razvitih državah, za proizvajalce pa osebni dohodki v stroških kWh predstavljajo le 8 odstotkov.

Ostalih stroškovnih konkurenčnih prednosti naša energetika, žal, nima.

Preglednica 5:

Cene električne energije na pragu prenosa za industrijo

Let	Cene s taksami din/kWh		Indeks
	OECD	SFRJ	
1985	16,75	6,62	253,0
1986	27,79	16,35	170,0
1987	89,81	51,21	175,4
1988	351,09	121,36	289,3
April 1989	576,57	321,53	179,3

VIR: Ocene i prognoze kretanja cena i analiza pariteta cena električne energije, ZIT, Beograd, 1989

Ugotovitve različnih študij kažejo, da bo električna energija v prihodnje še dražja, saj ne razpolagamo niti z bogatimi nahajališči primarnih virov energije niti s poceni proizvodnjo, v drugih državah pa je električna energija že danes precej dražja, tako da poceni uvoza ne bo mogoče zagotoviti. V veliki meri pa lahko pričakujemo povišane stroške proizvodnje zaradi varovanja okolja, saj je proizvodnja električne energije ekološko zelo agresivna, odprava škodljivih posledic na okolje pa izredno draga.

Preglednica 6:

Primerjalni pregled cen električne energije v posameznih državah za gospodinjstva

Država	Cene na dan 1. 7. 1988	
	PENCE/kWh	PFENIG/kWh
Japonska	10,74	33,47
Italija	9,49	29,57
ZRN	9,41	29,32
Koreja	9,14	28,48
Belgija	9,09	28,32
Danska	8,35	26,02
Avstrija	8,34	25,99
Španija	8,16	25,43
Francija	7,40	23,06
Irska	7,40	23,06
ZDA	7,32	22,81
Portugalska	6,94	21,63
V. Britanija	6,81	21,22
Nizozemska	6,30	19,63
Grčija	6,23	19,63
Avstralija	5,15	16,05
Finska	4,59	14,30
Švedska	4,16	12,96
J. Afrika	3,68	11,47
Kanada	3,44	10,72

— Cena vključno z lokalnimi taksami in VAT za odjemalce na standardnem odjemu 3.300 kWh letno.

— Preračun britanskega funta v DEM po srednjem tečaju z dne 1. 7. 1988.

VIR: The Electricity Council, London, 1988

Te ugotovitve pa narekujejo pravočasno preobrazbo slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva na energetsko manj intenzivne proizvodne programe ter pripravo programov za varčnejšo in racionalnejšo rabo električne energije na vseh področjih uporabe.

Drago Fabijan

1) Godišnjak o radu rudnika uglja 1987, Rudarski institut Beograd, 1989

nadaljevanje prihodnjic

Še ena faza obnove krškega mestnega jedra se bliža koncu. Upajmo, da bo to križišče zagotovilo nemoten in varen pretok prometa motornih vozil, pešcev in omogočilo kupcem dostop do tukajšnjih prodajaln. (Foto: Matjaž Kostrevec)

Žirija za podeljevanje priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda pri občinski konferenci Socialistične zveze — SZDL Krško na podlagi pravilnika o podeljevanju priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda za občino Krško

RAZPISUJE

podelitev priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda za leto 1990

1. Priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda je namenjeno tistim posameznikom in organizacijam, ki so s svojim delom prispevali k dosežkom trajnejšega pomena, še zlasti:

— pri udeležanju vloge Socialistične zveze, naslednice Osvobodilne fronte slovenskega naroda kot demokratične, za vse ljudi in njihove interese odprte organizacije, zlasti pri uveljavljanju vsenarodne širine Osvobodilne fronte, njenih demokratičnih moralnih načel in izročil;

— pri ustvarjanju pogojev za uveljavitev ljudi kot nosilcev odločanja na vseh ravneh in področjih družbenega življenja in dela ter možnosti vplivanja na pomembne družbene odločitve ter pri uveljavljanju in preverjanju uresničevanja demokratično sprejetih odločitev;

— pri uveljavljanju pluralističnih pogledov, zamisli in dejavnosti za družbeni razvoj za preudarno izkoriščanje naravnih danosti in ustvarjalnih možnosti, ob upoštevanju varovanja okolja in v prizadevanjih za višjo življenjsko raven vseh ljudi;

— za prispevek pri udeležanju nalog Socialistične zveze za hitrejši gospodarski, družbeni in kulturni razvoj ter pri uveljavljanju vsebin in oblik vzajemnosti, solidarnosti in humanih odnosov med ljudmi.

2. Predloge lahko oblikujejo krajevne organizacije Socialistične zveze, podjetja in druge delovne skupnosti, vodstva političnih organizacij v občini, družbene organizacije in društva ter občani.

3. Pisne predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo je potrebno uskladiti v krajevni organizaciji Socialistične zveze — SZDL, od koder je predlagani kandidat oziroma organizacija. Žirija bo upoštevala le tako usklajene predloge, ki bodo prispeli **najkasneje do 2. aprila 1990** na Občinsko konferenco Socialistične zveze — SZDL Krško.

Žirija za podeljevanje priznanj OF pri OK SZ — SZDL Krško

Dobrodelni koncert v Leskovcu

Društvo za pomoč duševno prizadetim Krško vabi na prvega iz vrste dobrodelnih koncertov, ki bo

v četrtek, 1. marca 1990 v športni dvorani OŠ Leskovec ob 18. uri

Nastopila bo skupina Don Juan in zlasti pristrčno vabilo za udeležbo je namenjeno otrokom. Z njimi in za njih bi namreč nastopajoči radi pripravili zabaven večer. Izkupiček od prireditve je namenjen uresničitvi dela programa pomoči prizadetim občanom.

Pridite, ne bo vam žal!

Občni zbor Planinskega društva »Bohor« Senovo

bo v petek, 23. februarja 1990 ob 18. uri

v sindikalni dvorani Termoelektarne Brestanica.

Ne bo samo delovno, ampak tudi veselo in slovesno: peli nam bodo Boštanj-ski fantje.

Delavska univerza in knjižnica Krško

Razpis izobraževalnih oblik

Izobraževanje za pridobitev izobrazbe — šolsko leto 1990/91

Višja upravna šola — 1. letnik; pogoj: končana štiriletna srednja šola.

Ekonomski tehnik — 1. letnik; pogoj: končana osnovna šola.

Komercialni tehnik — 3. letnik; pogoj: končana trgovska šola.

Trgovska poslovodska šola — nadaljevalni program; pogoj: končana trgovska šola in dve leti delovnih izkušenj.

Gostinski tehnik — nadaljevalni program; pogoj: končana poklicna gostinska šola (kuhar, natakar).

Osnovna šola — oddelki za odrasle — 6., 7., in 8. razred.

Prijave za zgoraj navedene izobraževalne oblike oddajte čim prej.

Tečaji

Tečaji tujih jezikov — angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina in ruščina.

Tečaji računalništva — uvodni in nadaljevalni: WORDSTAR, PC PIS, DOS, d BASE III., d BASE IV., CLIPPER, LOTUS 1-2-3, AVTOCAD, SUPERPROJEKT...

Tečaj slovenskega jezika — za neslovensko govoreče; za delavce v javnih službah...

Izpopolnjevalni tečaj za tajnice.

Tečaj angleškega jezika na računalniku.

Tečaj za delovanje v proizvodnji sodobnega podjetja

Vsebina:

1. organizacija dela v sodobnem podjetju
2. motiviranje za dobro delo
3. sprejem in uvajanje novih delavcev in spremljanje njihovega dela
4. patološke oblike vodenja in reševanja konfliktov

Tečaj varstva pri delu — obnovitveni in osnovni, nevarne snovi.

Higienski minimum — obnovitveni in osnovni.

Tečaj za voznike viličarja.

Tečaji za upravljanje težke in lahke gradbene mehanizacije.

Strojepisni tečaj.

Tečaj šivanja in krojenja.

Tečaj za voznike motornih čolnov.

Prijave oddajte čim prej! Vse podrobnejše informacije dobite osebno na Delavski univerzi Krško, Cesta krških žrtev 15, ali po telefonu, številka 31—152.

**Direktor DUK Krško
Monika Novšak**

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

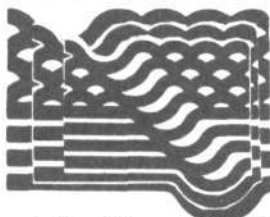
občina krško

Poštšina plačana v gotovini

Št. 4 · Letnik XI · 1. marec 1990

Skupščina občine Krško

Komisija za odlikovanja in občinska priznanja

objavlja na podlagi 15. in 16. člena pravilnika o izvajanju odloka o občinskih priznanjih

r a z p i s

za podelitev priznanj občine Krško za leto 1990

1. Občinska skupščina podeljuje posameznikom, samoupravnim organizacijam in skupnostim ter njihovim organom, skupinam in drugim organizacijam ter enotam oboroženih sil SFRJ naslednja občinska priznanja:

a) **VELIKI ZNAK OBČINE KRŠKO** — za življenjsko delo in za izredne dosežke na področju družbenega in ekonomskega razvoja občine;

b) **ZNAK OBČINE KRŠKO** — za dosežene uspehe pri delu ali za dejanja, ki v občini zaslužijo splošno priznanje ali imajo poseben pomen za družbeni in gospodarski razvoj občine;

c) **PRIZNANJE OBČINE KRŠKO** — v primerih, ko niso izpolnjeni pogoji za podelitev znaka občine, družbeno priznanje pa je utemeljeno.

2. Predlog lahko dajo: občinska skupščina in njeni organi ter delovna telesa, družbenopolitične organizacije, organizacije združenega dela, krajevne in interesne skupnosti, enote NOV Jugoslavije in oboroženih sil SFRJ ter druge samoupravne organizacije in skupnosti. Pobudo lahko dajo tem organom, organizacijam in skupnostim tudi delovni ljudje in občani.

3. V predlogu mora biti navedena vrsta priznanja, za katero se kandidat predlaga, podatki o njem in obrazložitev, iz česar je moč nesporno ugotoviti utemeljenost predloga.

4. Predloge je treba poslati Komisiji za odlikovanja in občinska priznanja skupščine občine Krško najkasneje do 31. marca 1990.

Bliža se 8. marec, dan žena delavk, kot si ga je zamislila Klara Zetkin in ga je na njen predlog leta 1910 v Kopenhavnu proglasila Mednarodna konferenca žensk. Očitno se je tudi ta praznik kompromitiral in baje obstaja utemeljen sum, da so ga ravno žene delavke! Na konvenciji Slovenske kmečke zveze so zato sprejeli predlog, naj ta dan nadomesti 25. marec. To je tradicionalni — tudi mednarodni — t. i. materinski dan. Tudi prav! Pa se spomnimo, kako so se okrog 8. marca moški člani družin in delovnih kolektivov skrivnostno zbirali, pripravljali »presenečenja«, čakali v vrstah za (oderuško drage) rože, prihajali okrogli domov. Da, tudi nekatere ženske so ta »svoj« praznik jemale zares in si ga privoščile. In? Nič! Praznik je leto za letom bil in minil. Ljudje pa so se pred njim in po njem obnašali do »svojih« žensk doma in v službi enako. Tisti, ki so bili tako vzgojeni, so se lepo, drugi pa grdo ali celo surovo.

Kaj pa bo sedaj, če bo dan žena nadomestil dan mater?

Čemu — kakšnemu cilju ga bomo posvetili? Materam mučenicam, tihim, pridnim, skrbnim ženskam, ki zmorejo dva »šišta« in se ne pritožujejo?! Časi so namreč taki, da bodo kmalu zreli za reprizo Cankarjevega pisanja o materi s Klanca siromakov.

Ga bomo posvetili boju proti splavu? Upajmo, da ne, ker ne bo pravega uspeha. Prepričan sem, da gre pri tem v prvi vrsti za moralno vprašanje in šele zelo daleč za tem

za vsa ostala. Normalne ženske, ki je prisiljena k temu dejanju, gotovo ne more doleteti nobena hujša kazen, kot ji jo lahko naloži njena vest. Po drugi plati pa — roko na srce: za nekatere otroke bi bilo itak bolje, da bi se nikoli ne rodili nekaterim materam (ali staršem).

Bomo preko materinskega praznika skušali vplivati na povečano nataliteto Slovencev? Tudi ta bo bosa!

Ko bodo ljudje vsaj za silo prepričani, da bo njihov otrok kolikor toliko srečno preživel svoj vek in da jih ne bo preklinjal, ker so ga rodili v ta in takšen svet, se bodo tudi za otroke lažje odločali. Zato se bo morala bitka za ohranitev slovenskega rodu pričeti drugje: pri urejanju družbe, zagotavljanju dela in preko tega dohodka za dostojno preživetje, vredno človeka...

Če je to tisto, kar pomeni predlog »zamenjave« kompromitiranega 8. marca s 25. marcem, potem sem ZA. Ne bo me motilo niti to, da bodo nekateri (vsaj v začetku) izkoristili in uspešno zapili kar oba dneva — za vsak slučaj!

Ocena varnostnih razmer v letu 1989:

Vpliv Zagreba in prometnic na varnostne razmere v Posavju

»Lani so bile varnostne razmere na območju, ki ga pokriva UNZ Krško, glede na dogajanja v ostalih območjih relativno ugodne,« ocenjuje načelnik UNZ Krško, Rajmund Veber. Ni bilo hujših pretresov in problemov, ki bi varnostne razmere bistveno poslabševali. Gotovo se število kaznivih dejanj povečuje v skladu s padcem standarda in z gospodarskimi težavami, a vseeno ostaja vse skupaj v mejah določene zakonitosti in ne spremlja ostalih težav v skrajno poslabšanje.

Izražanja nezadovoljstva je bilo manj v združenem delu kot pa v krajevnih skupnostih. Tu je bilo namreč največ težav in sporov v zvezi z napeljevanjem telefonskega omrežja in očitno ne ravno smotrnega priključevanja telefonov.

Prebivalce je močno vznemiril tudi napovedani miting resnice v Ljubljani, saj se zavajajo dejstva, da so na vходу v Slovenijo in da gredo tod mimo tudi glavne prometne poti. Zato je bil samoumeven občutek ogroženosti in vsestranska, široka podpora (materialna in moralna), ki so jo občani nudili delavcem UNZ v tolikšni meri kot že vrsto let ne.

Za 7 odstotkov se je lani (glede na leto pred tem) zmanjšalo tudi število prekrškov zoper javni red in mir. To zmanjševanje opazajo v krški UNZ že nekaj let. Iz javnih lokalov se incidenti selijo v zasebna stanovanja, čemur gotovo botruje tudi padec standarda.

Po drugi strani pa se je »iz anonimnosti« prebila ekološka problematika, kar je zaradi dejanske in potencialne onesnaženosti okolja tudi razumljivo. V ospredju je zanimanje za jedrsko elektrarno in odpor do nje pa do skladišča radioaktivnega odpada. V preteklih letih se ljudje do vsega tega niso izraziteje opredeljevali, po ekoloških shodih v Brežicah in seriji potresov pa je vznemirjenje naraslo. Za potrese ljudje namreč pogosto dolžijo krško elektrarno. Seveda so k vsemu temu — po mnenju R. Vebra — svoje pri-

Rajmund Veber, UNZ Krško: »Prometna gneča v krškem mestnem jedru je problem zase. Primanjkuje parkirnih prostorov in vozniki puščajo vozila marsikdaj tudi tam, kjer to ni dovoljeno. Vsak stremi le za tem, da se pripelje čim bližje »svojim« vratom. Zato ostaja veliko parkirišče na prostoru nekdanjega SOP-a večinoma neizkoriščeno. Doslej smo takim kršiteljem nekako gledali skozi prste, ker smo skušali razumeti, da imajo pač premalo prostora. Odslej bo drugače! Ko bo namreč končano še parkirišče pred Postajo milice oziroma Agrokombinatom, bomo prisiljeni ukrepati strogo po predpisih. Drugače namreč očitno ne bo reda!«

spevali še neobjektivni zapisi novinarjev, objavljeni v jugoslovanskem tisku (NIN), in akcije v sosednih državah.

V preteklem letu se je povečalo tudi število delovnih nezgod s hujšimi posledicami. Lani je tako izgubilo življenje 8 oseb (leta 1988 le 1). Večinoma gre za nezgode s kmetijskimi stroji (traktorji), ki jim botrujeta neupoštevanje varnostnih predpisov in malomarnost.

So pa relativno ugodne razmere na področju kriminalitete. Število kaznivih dejanj se je v primerjavi s predlanskim letom zmanjšalo za 5 odstotkov. Krška UNZ je lani na celotnem območju svojega delovanja obravnavala 1214 takih dejanj. Od tega so jih uspešno razrešili 737 (61 odstotkov), kar pomeni raziskanost, ki je precej večja od republiškega povprečja. Med delikti so na prvem mestu premoženjski — tatvine in velike tatvine. Vseh tovrstnih dejanj je bilo lani 993, kar je 16 več kot v letu 1988. Najpogostejše so bile t.i. velike tatvine, lani ovrednotene z nad 150.— din, medtem ko so letos dvignili njihovo vrednost na 500,00 konvertibilnih

Prometna varnost in akcija »— 10 %«

Na območju delovanja krške UNZ ugotavljajo, da so lani prometno-varnostne razmere nekako uspeli obdržati v mejah zaželenega in z akcijo »— 10 %« načrtovanega izboljšanja.

Lani je bilo 254 primerov nezgod s smrtnim izidom ali s telesnimi poškodbami, medtem ko jih je bilo leto pred tem 283. Opaziti pa je, da so v naši regiji postale hujše posledice prometnih nezgod. Lani je v njih umrlo 57 ljudi, leta 1988 pa 46. Narasel je tudi delež težko poškodovanih udeležencev prometnih nezgod (od predlanskih 168 na 189 v letu 1989).

Poleg subjektivnih vzrokov navaja letno poročilo UNZ Krško tudi izredno gostoto prometa na obeh magistralnih cestah (Bregana — Jesenice in Drnovo — Sevnica — Rače). Njihovi delavci so pri tem izredno povečali število ukrepov — predvsem preventivno-varnostnih akcij. Opravili so 287 izrednih tehničnih ukrepov (prepoved nadaljevanja vožnje, izločitev iz prometa, odvzem voznškega in prometnega dovoljenja, ugotavljanje alkoholiziranosti, pisna opozorila, odreditev izrednega tehničnega pregleda vozila...). Skratka, preventivnih ukrepov je veliko, posledice nezgod pa so vseeno hude.

V primerjavi s predlanskim letom se je število nezgod lani povečalo na območju Sevnice za 4 odstotke, Krškega za 2 odstotka, v Brežicah pa je za 20 odstotkov upadlo. Nesreč s smrtnim izidom je bilo lani v Sevnici 5, v Krškem 17 (1988 — 9!) in v Brežicah 15.

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, Telefon: (0608) 31-768 — Grafična priprava DIC, tozđ Grafika, Novo mesto. — Tisk: Tiskarna Novo mesto — Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informacije št.: 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila, pojasnila ali strokovna gradiva, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi besedili podpisani. — Poština plačana pri pošti Novo mesto.

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE: Izdaja: Indok center skupščine občine Krško — Naklada: 2100 izvodov — Odgovorni

Porast števila smrtnih žrtev nesreč na območju krške občine je skoraj stoodstoten. Otroci in mladoletniki so bili udeleženi v 69 prometnih nezgodah, kar predstavlja 10-odstotno rast glede na predlansko leto. Od tega so bili v 9 primerih tudi smrtne žrtve, medtem ko so bili leto pred tem »le« v 6 primerih. Največ smrtnih žrtev prometnih nezgod je v starosti med 4 in 14 letom!

Upoštevati je treba tudi, da je več kot polovica tistih, ki so podlegli poškodbam v prometnih nesrečah, z drugih območij (transit na avtocesti), in da je med njimi tudi več povzročiteljev nezgod kakor med domačini. Sicer pa med povzročitelji daleč pred drugimi kategorijami izstopajo vozniki osebnih avtomobilov.

druga (zagrebška, ki so jo že prijeli) pa je uspešno odtujila preko 80 golfov. Na našem območju je 40-krat vlomil v vikende tudi posameznik — povratnik, doma z Bizeljskega. Skupno so krški kriminalisti raziskali 95 od 203 prijavljenih vlomov in prepričani so, da je to velik uspeh, če upoštevamo, da je naše območje prehodno in da smo v bistvu predmestje Zagreba.

Posavje je tudi v slovenskem vrhu po številu samomorov. Lani jih je bilo v naši regiji 29 (predlani 34!), vzroki zanje pa so bili alkoholizem, bolezni in družinski spori. Število samomorov namreč skozi leta sicer niha, se pa drži nekega stalnega povprečja.

Še v nečem smo na neslavnem prvem mestu v republiki ravno Posavci: v nagnjenosti k orožju. Menda je naša regija v vrhu po legalni posesti orožja, njegova nezakonita posest in nošenje pa sta naravnost naša bolezen in lani se je število tovrstnih prekrškov še povečalo. Organi pregona so zasegli 53 kosov orožja (leto prej 40) in 2.317 različnih nabojev (leta 1988 le 399). V šestih primerih so podali tudi ovadbo temeljnemu javnemu tožilstvu zaradi uporabe orožja pri kaznivih dejanjih, medtem ko predlani ni bilo niti enega takega primera.

NAŠ GLAS
NAŠ GLAS
SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Konvencija ZKS — SDP Krško:

Na volitvah moramo dobiti priložnost, sicer bodo naš dober program uresničevali drugi!

*Janez Rošker, predsednik OK ZKS-SDP
(Foto: Ljubo Potočnik)*

»Ali ima ZKS — stranka demokratične preno-ve zaradi svoje tradicije prednost ali pa ima samo hipoteko, o tem bi sedaj težko govorili,« je med drugim dejal v svoji uvodni besedi Janez Rošker, predsednik krške ZKS na strankini konvenciji 27. februarja. Smo pa vsekakor organizacija, **ki ima določene rezultate**. Ocenjujejo pa naj jih drugi! **Naše vodilo je: biti ustvarjalna sila**. Upam si tudi trditi, da vsi dosedanja rezultati niso tako sivi, kot si jih prizadevajo prikazati naši konkurenti. Opozicija pač nima tradicije in zato nima rezultatov, že jutri pa bo tudi pri njih začelo nastajati oboje — tradicija — rezulta-

ti, pa naj bodo slabi ali dobri!

Naš program je okviren, daje veliko možnosti našim nosilcem, da se spopadejo z nalogami, ki jih bomo postavili pred njih. Pri snovanju programa smo izhajali iz projekta »Evropa zdaj!« in ga prilagodili našim razmeram. Za uresničitev zapisanega smo pripravljeni tudi odgovarjati pred ljudmi. Vsekakor je pa program časovno odprt in naloge so vse uresničljive.

Tako kot zadnje čase vse v našem okolju se je tudi tu razprava sukala okrog načrtovanja gospodarskega in ekološkega dela programa krške občinske ZKS ter okrog izgradnje infrastrukturnih objektov. Nekaj razpravalcev se je zavzelo za temeljitejšo razčlenbo gospodarskega dela nalog, saj moramo družbi zagotoviti zdravo, močno gospodarstvo, ki bo sodobno, odprto v svet, dovzetno za tehnološke posodobitve in konkurenčno sposobno. Preko njega bomo šele prišli do možnosti za delitev, za ustanavljanje novih delovnih mest, gradnjo objektov družbenega standarda...

Tudi do tega si udeleženci niso bili edini, kako temeljito naj razčlenijo ekološki del programa; ali naj v njem popišejo vse tozadevne naloge, ki jih mora občina razrešiti, ali samo najpomembnejše. In če — kateri so najpomembnejši?! Farma na Pristavi, Tovarna Videm, Jedrska elektrarna...? Vsak izmed problemov je sicer končno našel svoje mesto, a spotoma se je izluščilo tudi stališče: stroka naj za vsakega poišče rešitev, določi stopnjo njegove nevarnosti in če je potrebno, naj se ljudje na referendumu opredelijo do nadaljnjega ukrepanja. Seveda je bilo, tako kot vedno, najbolj kočljivo vprašanje krške elektrarne, zahteve po njenem takojšnjem

*Od leve: Miloš Medved, Silvo Gorenc, Ciril Boškovič, Franc Pipan, Branka Kastelic.
(Foto: Ljubo Potočnik)*

zaprtju ali vsaj začasni zaustavitvi in vse ostalo, kar je v zvezi z njo. Krški člani ZKS so izjavili, da je odnos vseh, ki živimo v tem prostoru, do JE specifičen, da je ne smatrajo za onesnaževalca okolja, da pa je treba zelo temeljito opredeliti njeno nevarnost — svoj odnos do nje. Vse to mora biti brez političnih pritiskov, skozi stališča stroke — preko parlamenta, ki naj se izreče. Zato je — z njihovega stališča — tudi resolucija Zelenih Slovenije, ki jih vodi dr. Plut, povsem nespremljiva.

Tudi nov zdravstveni dom je ponovno oživel pred delegati, z njim pa kopica očitkov: lahko bi že stal, če bi se pravočasno opredelili za njegovo gradnjo in ne za druge, manj nujne načrte; sedanji objekt je po vseh merilih nevzdržen — ga bo treba nadomestiti, po vseh pokazateljih bi morali že zdavnaj imeti drugačno zdravstvo, pa nas (med drugim) onemogoča — izčrpa vzdrževanje lokalnih objektov, ki so sicer bili grajeni s samopriskevki... Po drugi strani so seveda argumenti, ki terjajo nujno gradnjo novega, vsebinsko boljšega objekta: slabi pogoji dela, stališča inšpekcijskih služb, patologija prebivalcev, agresivno okolje... **Vse to govori v prid temeljitemu zavzemanju delegatov iz vrst ZKS za čimprejšnjo graditev objekta, za postavitve osnovnega zdravstva na raven sodobne tehnologije, ki nas obkroža!**

ZKS — stranka demokratične prenovе delegira na volitve v republiški družbenopolitični zbor skupno delegate iz Posavja in Zasavja. Na torkovi konvenciji v Krškem smo izvedeli njihova imena: Franc Pipan (dipl. pravnik) — Tovarna Videm, Borut Mokrovič (dipl. ing. str.) — Terme Čatež, Breda Miovič (dipl. ekonomist) — Jutranjka Sevnica ter Miloš Prosenc in Slavko Sušicki iz zasavskih občin. Vsak izmed teh delegatov bo (če bodo izvoljeni) zastavljal svoj del programa in skrbel za njegovo uresničitev. Franc Pipan je izmed nalog, ki si jih je zastavil, predstavil tele:

1. sprememba poslovnih skladov v sklade vlagateljev,
2. reforma političnega sistema in natančnejša opredelitev strankarskega sistema,
3. iskanje oblik razbremenjevanja gospodarstva,
4. razreševanje ekološke problematike — renta

Zaradi obtožb, da se je na konvenciji brežiške ZKS — SDP opredelil za takojšnje zaprtje JE Krško, se je čutil dolžnega, da svojo izjavo ponovi: »Pridružujem se težnjam po referendumu o usodi JE Krško, čeprav se zavedam, da je tudi tu možna zloraba. Odločitev referendumu bom spoštoval, sicer pa podpiram program »Evropa zdaj!« v točkah, kjer ta govori o uporabi jedrske energije. Bi se pa ravnal v skladu z rezultati glasovanja volilcev tudi, če to ne bi bilo v skladu s stališči moje stranke. Zavedam se namreč, da je JE Krško resen problem, ki pri mnogih občanib zbujala nelagodje.«

(Foto: Ljubo Potočnik)

Ciril Baškovič, izvršni sekretar ZKS—SDP, je zbranim predstavil nujne naloge, ki čakajo stranko že v času do poletja.

Gre za reorganizacijo — kadrovske spremembe. Stranka bo sodelovala pri delu z vsemi, ki bodo to hoteli, razen — seveda — s skrajno usmerjenimi skupinami. Delali bodo za uresničitev programa, ki je dober — stvarjen. Zaradi položaja gospodarstva bodo težave velike in verjetno bo treba sklepati vsaj majhne koalicije. Pri tem pa se mora izkazati za uspešno načelo posamično najmočnejših ljudi. Razen nekaj organizacijskih podrobnosti se je lotil tudi očitkov, ki letijo na rovaš ZKS—SDP. Tako je na očitke o **obremenjenosti s preteklostjo** ponovil izjavo lanskega decembrskega kongresa (ZKS), da je preteklost treba odpreti, strokovno neoporečno oceniti, popraviti krivice tam, kjer je to še možno, in skušati preprečiti revanšizem. Ta nas lahko potegne v preveliko razcepitev Slovenije — zaradi prešibkosti si tudi Evropa lahko potem izbijemo iz glave. Kar zadeva **jugoslovanske razmere — odnose** z ZKJ, je stališče ZKS—SDP jasno. Jugoslavijo je treba modernizirati, če pa to ne uspe, je

treba vsaj preprečiti, da bi kdorkoli pri nas dosegel sprožitve procesov, kakršni so na jugovzhodu države. Slovenija mora braniti predvsem pravico do lastne poti. Od zahtev po asimetrični federaciji bo treba preiti k uresnitvi konfederativnosti statusa Slovenije. Pri tem je treba upoštevati, da je slovenska družba mešana, da je 15% njenega prebivalstva neavtohtonega — da moramo storiti vse, da ne pride do poslabšanja odnosov tu. Na očitke o **neiskrenosti ZKS—SDP, ki da je znatno zamenjala barvo dlake — ne kože**, je skušal Baškovič opozoriti na to, da programi pač ne morejo biti do nespoznavnosti različni. Resno in strokovno pisan program pač sloni na analizi stanja — če to opraviš resno in pošteno, se programi različnih strank morajo ujemati. Zakaj, končno, ne bi v tej podobnosti videli prednosti v možnem sodelovanju?! Spremembo ZKS v SDP je pač povzročil pritisk lastnega članstva in do spoznanja o potrebnih prenovah ima pravico vsak, še zlasti če ga kriza zapelje v to. Seveda je sprememba delno pospešila tudi opozicija s svojimi pritiski, novi kadri v ZKS—SDP pa so porok, da sprememba ne bo le navidezna.

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Povzetki
delegatskih
gradiv

Predlog razširitve dnevnega reda za

SKLIC SEJ ZBOROV SO KRŠKO

Poleg točk, objavljenih v 3. številki Našega glasa, bodo na dnevnem redu zasedanja zborov SO Krško (1. marca 1990) še naslednje:

- osnutek sprememb in dopolnitev družbenega plana občine Krško za obdobje 1986—2000 in srednjeročnega plana občine Krško za obdobje 1986—1990 /ZZD,ZKS,DPZ (**Predlagane spremembe družbenih planov**), str. 5
- informacija o strokovnih predlogih za prostorsko rešitev romskega vprašanja v občini Krško in predlog odločitve o varianti rešitve /ZZD,ZKS,DPZ (**Kako razrešiti romsko vprašanje**), str. 6
- predlog odloka o določitvi odstotka od povprečne gradbene cene m² stanovanjske hiše, ki služi za določitev koristi za razlašeno stavbno zemljišče, in o določitvi vrednosti elementov za izračun valorizirane vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja v občini Krško /ZZD,ZKS (**Elementi za izračun koristi ob razlastitvah**), str. 7
- odločba o ugotovitvi splošnega interesa gradnje daljnovoda 2 x 110 kV Brestanica—Krško—Hudo /ZZD,ZKS (**Daljnovod Brestanica—Krško—Hudo**), str. 7
- predlog sklepa o prenehanju obstoja javnega dobra /ZZD,ZKS, str. 5

Poleg navedenih so v tej številki povzeta tudi naslednja gradiva:

- odločba o uvedbi komasacijskega postopka na komasacijskem območju Krško polje II /ZZD,ZKS (**Komasacije na Krškem polju II**), str. 6
- predlog za dopolnitev osnutka aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986—1990 /ZZD,ZKS,DPZ (**Nove lestvice za premoženjske davke**), str. 6
- predlog za dopolnitev osnutka odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov /ZZD,ZKS (**Nove lestvice za premoženjske davke**), str. 6
- predlog sklepa o razrešitvi in imenovanju namestnika tajnika občinske volilne komisije /ZZD,ZKS,DPZ (**Predlog za razrešitev in imenovanje**), str. 5

Predlog za razrešitev in imenovanje

Komisija za volitve in imenovanja predlaga skupščinskemu delegatom, da Gabrijela Metelka razrešijo funkcije namestnika tajnika občinske volilne komisije, namesto njega pa imenujejo Andreja Božiča, pravnika, zaposlenega v upravnih organih občine Krško.

Gabrijel Metelko je sprejel kandidatu-ro, zato mu po zakonu o volitvah v skupščine preneha funkcija v volilnem organu.

Iz skupščinskega gradiva

Predlog sklepa o prenehanju obstoja javnega dobra

Izvršni svet predlaga skupščini, da sprejme sklep o prenehanju obstoja javnega dobra na dveh parcelah struge potoka v k.o. Dovško. Vodna gospodarska skupnost je opravila regulacijo potoka tako, da je prenehala potreba po obstoju javnega dobra na teh parcelah, zato strokovna služba predlaga, da se pravica do uporabe vpiše v korist občine Krško.

Iz skupščinskega gradiva

Predlagane spremembe družbenih planov

Komite za družbeno planiranje in izvršni svet predlagata, da se dolgoročni in srednjeročni družbeni plan spremeni-ta in dopolnita z opredelitvami, ki se na-našajo na:

- ureditev turistično-rekreacijskega kompleksa »Obrh in grajsko območje« v KS Kostanjevica in na
- posege za izboljšanje kmetijskih zemljišč na območjih nekaterih ureditvenih načrtov.

Zaradi načrtovane ureditve turistično-rekreacijskega kompleksa »Obrh in grajsko območje« v Kostanjevici naj bi se iz obeh planov črtala hidromelioracija na območju Studena—Obrh, na novo pa bi se vanju v vsa ustrezna poglavja vnesla določila o turistično-rekreacijskem centru.

Za uresničitev tega načrta bi bilo treba urediti zemljišče s površino 93 ha. Na njem bi zgradili igrišče za golf s spremljajočimi objekti kot objekt visokega turističnega razreda. Ta naj bi poleg možnosti za vrhunski šport na tem območju nudil tudi priložnost za oživitve samostana s programi turističnega značaja, parkovna ureditev območja pa še dodatno športno-rekreacijsko ponudbo. Iz razvoja golfa v Kostanjevici izhajajo možnosti za razvoj drugih spremljajočih dejavnosti, pravijo načrtovalci. Več o tem lahko preberete v 1. letošnji številki Našega glasa na str. 6—7.

Drugi del predloga za dopolnitev planov je nastal na podlagi zahteve Vrhovnega sodišča SRS, da je treba za ureditvene načrte navesti, da se na njihovih območjih poleg hidro- in agromelioracij izvajajo tudi komasacije. Dopolnitev o komasacijah se vnese za območja UN Viderščica 4, Močnik 6, Stari grad 7, Studena—Obrh 11, Brege — hipodrom 13, Krško polje 15, Pijavško 20, Območje Krke 26, Kalce—Naklo 27, Senuše 27 A, Račna II—27c, Lokavec 27 e.

Iz skupščinskega gradiva

Kako razrešiti romsko vprašanje

Izvršni svet je o problematiki reševanja prostorskega vprašanja Romov razpravljal na svojih sejah 21. 9. 1989 in 16. 2. 1990. Pri tem je sprejel naslednjo ugotovitev, stališče in predlog:

V predloženi informaciji o dosedanjih strokovnih predlogih za prostorsko rešitev romskega vprašanja v občini Krško so prikazane 3 variante rešitev, žal pa nobena od njih pri obravnavi v krajevnih skupnostih ni dobila podpore.

1. varianta

Leta 1984 sta Skupnost socialnega skrbstva in Center za socialno delo Krško pri Savaprojektu naročila izdelavo zazidalnega načrta za romsko naselje Rimš. Osnutek načrta je bil izdelan še isto leto, sprejet pa ne in zato tudi ne uresničen.

2. varianta

Po predlogu iz leta 1987 naj bi se obstoječe lokacije Romov v naseljih Rimš, Loke in Drnovo uredile, komunalno opremile in povečale za prebivalce iz Kerinovega grma. Ta predlog je ponovno upošteval osnutek zazidalnega načrta za naselje Rimš, razmestil družine iz Kerinovega grma na ostale tri lokacije ter prikazal oddaljenost teh lokacij od šole, trgovin, vzgojnovarstvenih zavodov in od komunalnih naprav.

3. varianta

OK SZDL Krško je predlagala postopno izgradnjo romskega naselja na povsem novi lokaciji pri Žadovinku. Zanj so bile leta 1988 izdelane strokovne podlage (samo prostorski vidik) kot osnova za razgovor s krajani, ki so ob enem vsebovale tudi opozorilo, da bi bila za realizacijo tega predloga potrebna sprememba občinskih planskih dokumentov. Iz informacije Savaprojekta Krško

Ker se rešitev tega problema nenehno odmika in povzroča precejšnje težave pri izvajanju agromelioracijskih in komasacijskih del na nekaterih območjih, kjer so naseljeni Romi, je izvršni svet po temeljiti proučitvi možnih variant izbral 2. varianto, to je selitev Romov na lokacije Rimš, Drnovo in Loke. To so obstoječe lokacije Romov, ki naj bi se uredile, komunalno opremile in poveča-

le za prebivalce iz Kerinovega grma.

Pri razselitvi Romov iz Kerinovega grma so upoštevane družinske povezanosti z Romi na navedenih treh lokacijah.

Izvršni svet predlaga zborom skupščine občine, da podprejo 2. varianto poselitve Romov, kar bo strokovnim službam podlaga za izdelavo prostorskih izvedbenih aktov (ZN).

Predsednik IS:
Igor Dobrovnik

Komasacije na Krškem polju II

Na območju Krško polje II (deli katastrskih občin Veliki Podlog, Drnovo in Senuše) so poleg melioracij predvideni tudi komasacijski postopki.

Odločba, ki jo bodo prejeli lastniki parcel, ki naj bi bile zajete v postopek, vsebuje: opredelitev območja z mejami in parcelnimi številkami, pristojnosti in naloge občinskega komiteja za družbeno planiranje razvoj gospodarstva in urejanje prostora v tem postopku, pravice in obveznosti komasacijskih udeležencev (lastnikov parcel), načela o razdelitvi zemljišč iz komasacijskega sklada in obrazložitev s pravnim poukom.

Iz skupščinskega gradiva

Nove lestvice za premoženjske davke

Osnutek aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986—1990, ki je bil predstavljen že med delegatskimi gradivi v prejšnji številki Našega glasa, je bil od takrat še dopolnjen. Občinska uprava za družbene prihodke je zato dopolnila tudi osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov. Dopolnitve zajemajo nove davčne lestvice za davek od dohodkov od premoženja in premoženjskih pravic ter za davek od premoženja.

Dosedanje lestvice so bile sicer nazadnje valorizirane decembra lani, vendar na podlagi rasti cen v letu 1988 glede na leto 1987. Ker v tej valorizaciji ni bila upoštevana visoka inflacija iz leta 1989, to pomeni, da bi bila po sedaj veljavnih lestvicah večina zavezancev obdavčena po najvišjih stopnjah, po predlaganih novih lestvicah pa bo obdavčitev realna.

Iz skupščinskega gradiva

Pust — krivih ust

Spoštovani bralci — lepo vas prosimo, da nas ne obtožite nobenih slabih misli. Pust je le pust in v današnjih razmerah je treba izkoristiti vsako priliko, da ljudem izrabimo nasmeh.

Starši so se potrudili in našemili otroke, vi boste pa tudi lažje pregledali Naš glas, če bo malo vedrejši! (Foto: Ljubo Potočnik)

Daljinovod Brestanica—Krško —Hudo

Za daljinovod 2 x 110 kV Brestanica—Krško—Hudo (Novo mesto) sta lokacijski dokumentaciji leta 1984 izdelala Savaprojekt Krško in Zavod za družbeno planiranje Novo mesto. Na podlagi opredelitev v družbenih planih obih občin in dolgoročnega plana graditve objektov elektrogospodarstva in premogovništva, izdelanih projektov in soglasja Kmetijske zemljiške skupnosti Krško je bilo izdano lokacijsko dovoljenje z dopolnitvami.

Daljinovod je od Brestanice do Krškega že zgrajen, tu pa je delo obstalo, ker investitor ni pridobil vseh soglasij od lastnikov parcel v k.o. Leskovec. Poskus rešitve tega vprašanja je bila ustna obravnava (oktobra lani in februarja letos), ki so se je udeležili prizadeti lastniki parcel in predstavniki Savskih elektrarn, vendar sporazum ni bil dosežen.

Savske elektrarne so zato zaprosile, da se v občini Krško ugotovi, da je gradnja tega daljinovoda v splošnem interesu — tudi zato, ker bi njegovo obratovanje zaenkrat rešilo kritično elektroenergetsko stanje Dolenjske in preko nje tudi Bele krajine.

Odločba o ugotovitvi splošnega interesa za gradnjo daljinovoda — če jo bo skupščina sprejela — bo podlaga za razlastitev in prenos spornih parcel v družbeno lastnino.

Iz skupščinskega gradiva

Foto: Silvo Mavsar

Elementi za izračun koristi ob razlastitvah

Komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora predlaga sprejem odloka o določitvi odstotka od povprečne gradbene cene m² stanovanjske hiše, ki služi za določitev koristi za razlašeno stavbno zemljišče, in o določitvi vrednosti elementov za izračun valorizirane vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja v občini Krško.

Izračun po cenah na dan 31. 12. 1989 je pokazal, da je povprečna gradbena cena za m² stanovanjske površine znašala 8.282,80 din. Od te cene se v letu 1990 izračunava korist za razlašeno stavbno zemljišče po odstotkih od 0,6 do 1,1 glede na tipizacijo naselij, ki se od preteklega leta ni spremenila. (Mnenje, da bi Leskovec morali uvrstiti v isto kategorijo kot Krško, ni moglo biti upoštevano, ker to ne bi bilo v skladu z opredelitvami v dolgoročnem družbenem planu, postopka za spremembo plana pa doslej ni še nihče predlagal.)

Stroški za komunalno urejanje zemljišča kot element za izračun valorizirane vrednosti znašajo 40 odstotkov povprečne gradbene cene za individualno komunalno potrošnjo in 60 odstotkov za kolektivno.

Koristi za razlašena stavbna zemljišča in razlašene objekte se bodo med letom valorizirale v skladu z indeksi za obračun razlik v ceni gradbenih storitev Splošnega združenja gradbeništva in IGM Slovenije.

Iz skupščinskega gradiva

Prvo srečanje delavcev v kulturi

Kar 300 članov ljubiteljskih kulturnih skupin in delavcev krških delovnih organizacij s področja kulture se je v petek, 23. februarja, zbralo v krškem kulturnem domu na prvem srečanju delavcev v kulturi.

Čeprav je bila prireditev v prvi vrsti namenjena druženju, medsebojnemu spoznavanju in izmenjavi izkušenj, so posamezne sekcije desetih kulturnih društev naše občine pripravile tudi krajše utrinke iz svojega repertoarja. Tako so nastopili štirje pevski zbori, en pihalni orkester, instrumentalni kvintet, folklorna skupina, člani dramske in recitatorske skupine ter dve vokalni solistki. Zanimive so bile tudi kratke predstavitev trenutnega stanja in načrtov posameznih skupin in društev. K dobremu razpoloženju in uspešni izvedbi zamišljenega programa tega prvega srečanja naših kulturnikov je precej prispeval tudi ustrezno pripravljen ambient, za katerega so poskrbeli delavci kulturnega doma.

Prvi vtisi udeležencev kažejo, da smo kulturni delavci potrebovali takšno srečanje, kljub temu da se pogosto srečujemo na številnih odrih in dvoranah naših krajev. Predvsem pa se ja ta večer rodilo mnogo novih idej, ki bodo obogatile tako naša prihodnja srečanja kot dejavnost v okviru Zveze kulturnih organizacij Krško, ki je bila organizator prireditve.

-opus-

Opus agencija
SEVNICA, KVEDROVA 28

Kdo smo socialisti?

»Slovenski socialisti smo dediči 200-letnega evropskega socialističnega gibanja, zato sodimo, da je naposled prišel čas, ko lahko storimo tisto, kar so naši somišljeniki v zahodni Evropi že storili.

Sprejemamo trg in politični pluralizem kot civilizacijski pridobitvi. S programom 'Z demokracijo in ustvarjalnostjo v bogatejše življenje' enakopravno sodelujemo in tekmuje z drugimi političnimi strankami. Za svobodo in človeško dostojanstvo nam gre. V ospredje postavljamo državljanove in narodove interese, zato si bomo prizadevali za skladen gospodarski razvoj, pravno in socialno državo, varovanje človekovih in državljanskih pravic in svobod, parlamentarno demokracijo ter v svet odprto Slovenijo in Jugoslavijo.

Slovenski socialisti se uvrščajo v družbo evropskih socialističnih in sredinsko levih strank, ki so po razpadu real-socializma in ločevalnih zidov ustvarile osnove za današnje združevanje Evrope, za jutrišnji razvoj celine.

Takole je zapisano v preambuli republiškega volilnega programa Socialistične zveze Slovenije, pod tem pa so našeta temeljna področja, ki jim namerava ta stranka nameniti še posebno pozornost v naslednjem obdobju. Vodilna gesla tega programa so:

1. naša dežela mora postati stabilen del razvite srednje Evrope,
2. za človeka vredno življenje,
3. zdravje — največja vrednota,
4. kultura — slovenska identiteta,
5. znanje — pogoj napredka,
6. neodvisna sodišča — temelj pravne države,
7. smo suveren narod.

SOCIALISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE
SLOVENSKA POT

Od leve: Dušan Semolič, Slavko Štribar (US SZS Posavje — sklicatelj) in dr. Peter Novak. (Foto: Miloš Kukovičič)

Pripisano je še: »Za naše programske opredelitve in konkretna ravnanja bo veljalo: Kdor vse obeta, ne izpolni ničesar, kdor se vsem priljuje, ni nikomur zvest. Podpis: slovenski socialist Ivan Cankar. Zato Slovenski socialisti obljublamo samo tisto, o čemer smo prepričani, da zmoremo!«

Nekako v tem duhu je navzočim tudi predstavil bistvo ideje socialistov Slovenije in njihovega predvolilnega programa Dušan Semolič, sekretar republiške konference SZ Slovenije na razgoru v krškem Delavskem domu, 23. februarja.

S predsednikom sveta za varstvo okolja, dr. Petrom Novakom, sta se prišla pogovarjati o »podobi in hotenjih Socialistične zveze Slovenije v luči potreb sedanjega časa«. Obiskovalcev se ni ravno trlo, a ni jih bilo niti malo. Vsekakor pa vse bolj prevladuje spoznanje, ki ga je izrekel tudi eden od gostov, češ da je minil čas polnih dvoran in navdušenja, da se bo treba pričeti pogovarjati z manjšimi skupinami ljudi, kjer sta pogovor in prepričevanje tudi mogoča ter (ne nazadnje) prijetna. Ob tem, da naj bodo programi postavljeni samo v mejah mogočih in dosegljivih ciljev, so udeleženci razgovora priznali tudi dejstvo, da je v vsaki lokalni skupnosti nekaj samo njihovih problemov, ki jih bo treba razrešiti in zato tudi vključiti v predvolilni program.

Seveda pa so povsod v ospredju generalni problemi, kot je npr. strah zaradi negotove eksistence, potreba po objektivni oceni zgodovine (tako krivic kot pozitivne tradicije). Na dan so prišla tudi spoznanja, da se bomo vsi skupaj morali še veliko učiti, da ne kaže nekritično prenašati od drugod kar vsega povprek, da naj človeku ostane vsaj družina mirno zatočišče, ne pa da jo spremenimo v strankarsko bojišče. Socialistični pogled še ni nujno dogmatski, saj so socialisti ljudje, ki so med seboj poštene, prijateljsko razpoloženi, zato so samoumevno demokrati. To tudi vključuje doslednost pri obnašanju v zasebnem in javnem življenju. Končno tudi osnovna misel, ki jo je postavil Kardelj v »Smereh razvoja«, ne more biti slaba, je bil odločen Peter Novak. Kdo pa želi, da bi bili odnosi v naši družbi takšni, kot so bili pred vojno? Pa smo blizu tega! »Poglejte,« je nadaljeval, »180 ljudi postavijo na cesto, pa zaradi tega ni nihče kriv. To se dogaja danes, ko že (nekoč zloglasne) multinacionalke uvajajo participacijo pri vodenju, vključujejo zaposlene v sistem delničarstva in jih stimulirajo k čim večji sprostivosti njihove ustvarjalnosti.« Zato naj ne bo Slovenec Slovencu Slovenec, je povzel P. Novak. Prepričan je, da bomo v štirih letih lahko videli Slovenijo drugače, ne glede na to, ali bo še v Jugoslaviji ali ne. Gosta večera, ki ga je organiziral MS SZ Posavja, sta izrazila prepričanje, da bo v nekaj mesecih treba na referendumu sprejeti stališče do konfederativnosti in do našega 8-odstotnega prispevka v zvezni proračun. **Obstajajo namreč tudi drugačne možnosti prispevanja, sta se zavzela. Tako bi morali npr. del zveznih ustanov razdeliti v republike in te bi jih pač morale vzdrževati. Saj bi samo vsak prevzel tisto področje, na katerem je že sedaj najmočnejši. Tako bi Slovenija lahko vzdrževala patentni urad, inštitute za uteži, plemenite kovine, razvoj... Končno smo v Sloveniji izšolali tudi celo vrsto strokovnjakov, ki so danes na vodilnih mestih v vseh republikah in ta vrsta pomoči je tudi še danes odprta vsem.**

Razpravljalci so se ustavljali tudi pri vlogi socialistične zveze v času po sprejetju Dolomitske izjave, po vojni in ko je bilo treba opraviti marsikatero neprijetno terensko tlako, niso mogli niti mimo podpore zahtevi ZSMS, naj Slovenska država začne funkcionirati kot država in naj končno prepreči odhajanje vseh svojih fantov na služenje vojaškega roka izven območja SR Slovenije ter na Kosovo. Prelitje krvi je namreč nepopravljivo dejanje, nasilje lahko rodi samo nasilje, državljansko vojno pa je sicer lahko začeti, a zelo težko ustaviti (D.Semolič).

Seveda je bil velik del razmišljanj namenjen ekološki problematiki in neizogibnemu vprašanju radioaktivnega odpadka, odlagališča zanj in varnosti obratovanja jedrske elektrarne. Po mnenju Petra Novaka je namreč Slovenija že zelena, pa ne zaradi ekoloških gibanj, ampak zaradi

Slavko Sušin iz Brežic: »Socializem v naši družini ima tradicijo in žal smo morali po sprejetju Dolomitske izjave na terenu opraviti marsikatero neprijetno delo.« (Foto: Miloš Kukovič)

vsega tistega, kar je že storila za svoje okolje. Krška elektrarna je model za razvoj serije tovrstnih t.i. malih elektrarn v svetu, ki naj bi jih Westinghouse razvil zato, da bi z njimi zlasti v majhnih državah premostili čas, dokler ne bo odkrit zanesljiv in učinkovit alternativni vir energije. Njena gradnja je bila neznosno draga ravno zaradi upoštevanja vseh varnostnih dejavnikov, ki naj bi preprečili kakršnekoli poškodbe ob potresih. Pohvalil je strokovnost in sposobnost posadke, ki vodi krško jedrsko elektrarno, in poudaril visoko stopnjo varnosti njenega obratovanja. Kar pa zadeva RAO, je ocenil, da ta itak ne bi mogel biti nikjer bolj strokovno in bolje varovan kot ravno v tem objektu. Če pa smo že vsi proti temu, da bi ta tovor sprejeli, se moramo Slovenci uvesti skupaj in domeniti, kaj naj storimo. Tudi zaprtje elektrarne leta 1992, ki ga propagirajo Zeleni, ne bo možno, če ne bomo pred tem postavili celotnega narodnogospodarskega računa pred javnost in vsakega Slovenca vprašali, ali je pripravljen prispevati potrebna sredstva. Upoštevati kaže, da je varnost obratovanja jedrske elektrarne mar tudi njeni posadki, saj ima ta v neposredni bližini tudi svoje družine. Zato je nevzdržno stanje, ko v Sloveniji nihče več nikomur ne verjame. Vsekakor so obiskovalci na razgovoru s svoje strani poudarili, da bodo raje glasovali za tisto stranko, ki bo imela temeljiteje razdelan program razreševanja te problematike. **Ljudi je pač življenje naredilo nezaupljive do politikov**, so si bili vsi edini, in marsikdo se je kljub vrsti zagotovil in prepričevanju vseeno raje odločil za to, da ostane pri svojem prvotnem stališču o zaprtju jedrske elektrarne.

Ob vseh teh problemih se je seveda marsikatero vprašanje, ki so se ga razpravljalci dotaknili, nehotе umaknilo v ozadje, čeprav so vsaj bežno razmišljali o vseh točkah, zapisanih v programu Socialistične zveze Slovenije.

Na predlog predstavnika Društva nekadilcev iz Sevnice so se udeleženci razgovora dotaknili tudi vprašanja mikroklima. V programu so vnesli opredelitev, da se bodo kot stranka borili za kulturo kajenja.

Literarni klub »Beno Zupančič«
ob desetletnici

Antologija poezije in kasete s Stanko Macur

Za spremljevalce dejavnosti krških literatov bo najbrž dobrodošla vest, da je te dni steklo delo za uresničitev enega od dveh projektov, ki ju nameravajo v klubu izpeljati ob desetletnici delovanja. Profesor Tine Šoško, slavist in pisatelj iz Brežic, je že prejel zajeten kup gradiva, iz katerega bo nastala nova knjiga poezije — izbor najboljših del domačih literatov, ki so sodelovali v klubu zadnjih deset let.

Tako naj bi v eni knjigi ponudili najzlahtnejše dosežke literarnega snovanja tega nad vse uspešnega, če ne že najbolj plodnega obdobja, in jih hkrati ohranili za daljši čas.

Za vsebinski del projekta tako ne bo zadrege, bolj pa člane literarnega kluba seveda skrbi finančna plat, za katero bodo poskušali najti rešitev s prošnjami sponzorjem in najbolj poklicanim naslovom v občinski kulturi.

Če ne bo večjih (finančnih) težav, bo knjiga izšla že junija, sicer pa na jesen letošnjega leta.

Še širši krog bralcev najbrž zanima kasete, ki jo v klubu načrtujejo že nekaj časa, desetletnica pa je vendarle takšna vzpodbuda, da bo moralo priti do njenega izida. Gre pravzaprav za drugo avdio kaseto, ki jo izdaja literarni klub. Prva je bila »Snežni valček« Tonija Sotoška, zdaj pa naj bi prišli na račun ljubitelji songov in drugih pesmi Stanke Macur, ki je zadnja leta s svojimi nastopi veliko prispevala k dobremu obisku in sprejemu literarnih prireditev pri občinstvu v Krškem in po drugih krajih. Dobitnica letošnjega najvišjega občinskega priznanja za delo v ljubiteljski kulturi se je skupaj z glasbenikom in aranžerjem Jankom Avsenakom že dogovorila za snemanje v novem novomeškem studiu. Iz posnetega gradiva bodo za stran A te kasete izbrali skladbe, za katere je Stanka prispevala tako glasbo kot besedila, na strani B pa bodo njene uglasbitve besedil ostalih članov krškega literarnega kluba.

Ni malo poznavalcev Stankinega ustvarjanja, ki so prepričani, da bi kar nekaj njenih skladb lahko postalo uspešnih tudi na širši slovenski glasbeni sceni.

(Foto: Ljubo Potočnik)

Ivan Kramberger:

Samo še malo časa imate, dragi moji Slovenci!

Tudi Krško je končno doživelo spektakel, kakršnega že dolgo ni bilo. Ivan Kramberger je v ponedeljek, 26. februarja, predstavil svoj predvolilni program množici na Trgu Matije Gubca, ki je bila po velikosti gotovo bližja trem kot dvema tisočema glava.

Ljudje so se gotovo zabavali, in zabave so (roko na srce) tudi potrebni. Nekaj jim pomeni to, da nekdo drug v njihovem imenu trosi šale, pripombe, ki jih večina ne bi nikoli mogla izustiti, zbada še nedavno zaščitene osebnosti in glasno prenaša šepetanja ulice. Panem et circenses! Vedo, da je vmes veliko neokusnega, kvantaškega (vsaj večina izmed njih), a v teh svinčenih časih, ki so v primerjavi s prihajajočim časom suhih krav morda celo še dobri, se prileže vse, kar sprošča. Tudi Hyde park, kot si ga je zamislil kandidat za predsednika predstevstva Slovenije, Ivan Kramberger.

Tega se gotovo zaveda tudi on, saj je med stavki in domisljicami včasih slišati njegov smeh, iz katerega bi lahko ugotovili marsikaj. Od tega, da se tudi sam zabava, kljub temu da ga tale predsedniška predvolilna kampanja velja ogromno časa, dela, energije, stroškov..., pa do tega, da zna biti res zagaman, kot včasih poudari. No ja, to si je želel, lahko si je privoščil in si tudi je. Tudi če na volitvah ne zmaga, mu bo ostal občutek, da je naredil nekaj (za slovenske razmere) velikega in da je skušal Slovencem ponuditi svoje usluge. Privlekel je na svetlo njihove kramarske duše in jih nekoliko razgalil, morda celo bolj, kot so se tega sami zavedeli, jim celo pokazal, da so — kljub slovesu pridnih, delavnih, resnih, zagnanih ljudi — še čisto po otroško firbčni, radoživi... Če je tako, imajo še nekaj možnosti, da se izveležejo iz lastne zatohlosti, da obudijo narodovo ustvarjalnost, zagnanost, odločnost, morda celo povečajo nataliteto. Pravim, da imajo možnost kot otroci zato, ker so otroci še neobremenjeni z izkušnjami, ki utesnjujejo, ker skozi igro prihajajo do novih odkritij, ker jim je igra užitek. Delo je breme, zato mora delo postati zopet igra, pa bo uspešno, učinkovito, odgovorno že zato, ker ga bomo opravljali z ljubeznijo.

Ob svojih stališčih kot predsedniški kandidat ponuja tudi svoje knjige: »Osem sem jih napisal v enem letu, to je toliko kot noben drug človek. Kako potem lahko rečejo, da sem nor!? Kramberger se rodi samo vsakih tisoč let! Kupite knjige, da boste pomagali bolnim in sirotam, denar od teh knjig je namenjen njim! Kdo je že kaj dal iz žepa za narod?! Kramberger daje!«

Tudi podpise zbira. Po občinskih uradih so mu nagajali, se pritožuje, in niso hoteli ljudem dajati obrazcev za overovitev podpisov s podporo. Zato jih vozi kar s seboj: obrazce in frankirane ovojnice z naslovom deli ljudem in ljudje jih v veliki meri jemljejo. Koliko jih potem pošlje overovljene podpise? Kramberger pravi, da mu manjka še nekaj nad tisoč podpisov, in roti: »Dragi Slovenci! Samo še nekaj dni časa imamo, da nabereimo pet tisoč podpisov. Pomagajte mi, da na volitvah zmagamo. Ko bo enkrat prepozno, vam bo zaman žal, da me niste podprli!« Med govorjenjem podpisuje knjige, pobira podpisane liste, poljublja zbrane otroke, se rokuje z ljudmi, ogovarja mamce, odgovarja na vprašanja in provokacije, reklamira prodajo svojih knjig in klobukov, zmerja komuniste in direktorja, ki mu ni hotel dati elektrike za ozvočenje, direktorja brežiške bolnišnice, ki je edini doslej odklonil njegovo finančno podporo, direktorje in vse ljudi na položajih nasploh, ponovno komuniste in »občinare«, grozi nuklearki, da jo bo ustavil, hvali »toti hotel tu zadaj, ki mu je dal vse, kar potrebuje, spije ponujeno coca colo... Smejijo se vsi, tudi sveži nekomunisti — brez zadrege!

Kaj ponuja v svojem programu? Delo, pravičnost, pomoč od zunaj, ki jo bo dobil pri Bushu, prerazdelitev nepravilno nabranega premoženja, ugodne razmere za rojevanje otrok, saj moramo tu začeti reševati vprašanje splava, šaflo vsem, ki doslej niso delali nič in so bili družbi samo za škodo... Da, cigane bo preselil v Ljubljano, nuklearko pa podrl, pribije. Mercedesu ni tokrat obljubil nikomur, vsaj po zvočniku ne, je pa zasebnemu videosnemalcu obljubil lastno televizijsko postajo. »Ti boš direktor, oni, ki pa so zdaj direktori, pa bodo nosili to težko kamero. Pa še kamen jim bomo obesili gor! Televizija me ne mara in me povsod bojkotira,« se pritoži. Mimo se po cesti vozijo avtobusi in tovornjaki. Vozniki vozijo počasi, spotoma prodajajo zijala, s hupanjem pozdravljajo. Zrak na Vidmu je nasičen z dimom iz bližnjih kurišč in smradom po »celulozni« kavi. Ivan tega ni opazil ali pa je potreboval fabriko za grožnjo vsem »ta porednim«, pa ji ni mogel napovedati boja zaradi onesnaževanja...

Tako tiho in skoraj neopazno, kot se je prikazal sredi čakajoče množice na trgu pred delavskim domom (preden je iz zvočnikov po slovenski himni zagrmel njegov glas), je tudi odšel. Mi bomo pa šele videli, ali je bil to resnični dogodek ali samo dogodek v mestu Gogi.

PROGRAM SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

Slovenska kmečka zveza si prizadeva:

1. za razvoj družinske kmetije kot najučinkovitejše in najracionalnejše oblike gospodarjenja v kmetijstvu, ki (hkrati) edina zagotavlja poseljenost in varovanje kulturne krajine;
2. za učinkovito varstvo obdelovalne zemlje;
3. za razvoj zadružništva — tako kmetijskega kot potrošniškega in drugega;
4. za pravično davčno politiko;
5. za vrnitev krivično odvzete lastnine;
6. za pravno varnost lastnine;
7. za oskrbo prebivalstva s kakovostnimi in zdravimi živili po ugodnih cenah ter stabiliziranje trga kmetijskih pridelkov;
8. za preprečevanje monopolov (gozdarskega, lovškega, trgovskega...) z ustreznimi zakonodajo;
9. za tržno gospodarstvo z ekološkimi in socialnimi korekturami;
10. za spoštovanje vsakega dela, tako fizičnega kot intelektualnega;
11. za skladen regionalni razvoj Slovenije;
12. za temeljito reorganizacijo sistema socialnega zavarovanja, tako da bo vsem državljanom zagotovljena socialna varnost;
13. za zagotovitev enakih pravic pri zdravstvenem varstvu za vse državljane;
14. za pomoč mladim družinam;
15. za spoprijemanje solidarnosti med kmečkimi in nekmečkimi ljudmi;
16. za ohranitev narodne kulture in poživitev kulturno-prosvetnega dela predvsem na podeželju;
17. za ideološko neobremenjeno šolstvo in za razvoj kmetijskega šolstva;
18. za dosledno spoštovanje človekovih pravic in temeljnih državljskih svoboščin;
19. za sodelovanje s Slovenci izven meja republike Slovenije;
20. za racionalizacijo in reorganizacijo državne in lokalne uprave in samouprave;
21. za služenje vojaškega roka v Sloveniji, skrajšanje vojaškega roka, vstetje vojaškega roka v delovno dobo ter skrajšanje stroškov za obrambo.

Z uresničevanjem teh ciljev bomo gradili moderno socialno in pravno državo, ki bo svojim državljanom zagotavljala svobodno, duhovno ter gmotno bogatejšo življenje.

Podružnica Slovenske kmečke zveze v Krškem se bo še posebej zavzemala:

1. da bodo kmetje imeli v eni najbogatejših občin tudi temu primerno kakovost življenja. Na družinskih kmetijah, kjer osnovna kmetijska dejavnost ne zagotavlja dostojnega, časa primernega življenja, je potrebno razvijati (tudi finančno podpirati) dopolnilne dejavnosti, kot so npr.:

- domače obrti,
- predelava lesa,
- predelava sadja in vrtnin,
- čebelarstvo,
- semenarska proizvodnja,
- pridelava zdravih zelišč,
- kmečki turizem,
- lastna prodaja mleka in mlečnih izdelkov,
- domača predelava mesa,
- gojenje rib,
- drevesničarstvo, trsničarstvo...

Vemo, da bo edino popolna kmetija kmetu zagotovila primerno življenje in le-ta ne bo pritiskal na delovna mesta, ne bo socialni problem in bo v ponos kraju.

2. da bodo kmetje imeli tako zadrugo (oziroma zadrugo), v kateri se bodo počutili domače in zaželeni. Zadruga ne sme imeti nobenih boljševidnih in socialističnih eksperimentalnih elementov. Razvijati in podpirati mora vse dejavnosti na kmetijah članov. Skratka, zagotoviti mora kmetu čim boljše plačilo in potrošniku kar najcenejšo hrano. Skrbi naj za ekonomsko plat zasebnega kmetijstva.

Za agrarne operacije (komasacije, melioracije...) naj prevzame investitorstvo občina in ne zadruga, ki s tem po nepotrebnem prihaja v konflikte z lastniki zemljišč. Večina lastnikov zemljišč pa tako niso člani zadruge in z njo tudi ne sodelujejo.

3. za skladen razvoj podeželja — tako da bodo razlike v kakovosti življenja med vasmi in urbanih središči manjše. V okviru tega je potrebno urediti ceste, postajališča za avtobuse, telefonijo, odlagališča smeti, zbiranje odpadkov kakor tudi stalna bivališča za Rome. V namen ureditve podeželja bo potrebno uporabiti tudi del denarja, s katerim se sedaj gradijo monolitna mestna jedra. Vasem oziroma vaškim skupnostim vrniti vsa njihova zemljišča (gmajne...). Zažive naj tradicionalne oblike družabnega življenja, ki so bile prekinjene (npr. sejmi).

4. za enakopravne pogoje šolanja vseh otrok ne glede na to, kje ti otroci živijo. Vsi plačujemo enake prispevke in samoprispevke, zato morajo biti zagotovljeni vsem enaki pogoji in enaka kvaliteta osnovnih in dodatnih oblik izobraževanja (glasbena šola, jezikovni tečaji...). Zdaj za to kmečki otroci nimajo možnosti, ker jih morajo starši voziti kilometre daleč ter jih ves čas čakati, če želijo svojim otrokom nuditi kaj več od rednega pouka. V osnovne šole naj se uvede pouk kmetijstva in poleg vseh ostalih dnevo (športnega, obrambnega...) naj uvedejo tudi kmečki dan, na katerem naj bi se otroci seznanjali z delom in življenjem na kmetijah.

5. da bo zdravstvenega varstva deležen sleherni državljan ne glede na svoje socialno poreklo. Strokovnjaki zdravstvene stroke (ne birokrati) naj pripravijo ustrezen program za svoje delo ter s tem pridejo pred parlament. Zdravnik mora dobiti tudi v naši družbi mesto, ki mu gre. Smo za uvedbo zasebne zdravniške prakse kakor tudi za priznavanje »družinskega zdravnika«.

6. za razvoj vseh vrst kulturnih dejavnosti predvsem na podeželju in v urbanih središčih; še posebej smo za obujanje že pozabljenih starih običajev.

7. za zdravo in prijazno okolje, ki je pravzaprav temelj zdravja in življenja. Zato smo za merjenje onesnaženosti zraka in voda ter za javno objavo rezultatov na ekološki tabli. Potrebno je voditi statistiko o zdravju in obolevnosti občanov.

O naših največjih ekoloških nevarnostih smo se opredelili:

Nuklearna predstavlja za nas popolno katastrofo, in to v stanju obratovanja ali mirovanja, zato se zavzemamo, da se uredi trajno odlagališče odpadkov vseh stopenj radioaktivnosti in s tem zagotovi večja varnost za okolje. Ko bodo podani pogoji za zmanjšano porabo električne energije, pa naj se NEK varno in po najmodernejših postopkih zapre.

Videm mora razvijati tehnologijo, ki ne bo onesnaževala zraka in vode in ne bo več posegala po novih zemljiščih.

Farmo prašičev na Pristavi je potrebno postopoma zapreti in enako proizvodnjo organizirati na kmetijah, kjer ne bo več kot 300 pitancev na enem mestu. Taka količina živali na enem mestu, kakršna je sedaj na farmi, je za okolje prenevarna.

Za življenje slabše kvalitete zaradi takega okolja morajo biti vsi prebivalci deležni olajšav in odškodnin. Še posebej naj to velja za kmete, ki so že sedaj na neki način najbolj prizadeti pri prodaji pridelkov zaradi psihološke propagande o radioaktivnosti na tem območju.

Pri posegih v prostor ne bomo več dovolili »političnih« in »za-sebnih« priorit, ampak bomo varovali plodno zemljo kot naše največje bogastvo.

Ravno tako je potrebno za vsako ceno varovati podtalnico na Krškem polju in tudi iskati nove rezerve vode.

Za embalažo od pesticidov je nujno najti primerno odlagališče oziroma organizirati načrtno zbiranje le-te.

8. za javno gozdarsko in kmetijsko svetovanje službo kakor tudi za uvedbo zasebne veterinarske prakse.

Torej! Kdor se bo odločil za naš program (ljudi imamo primerne, nepokvarjene in ne-kompromitirane), bo glasoval proti anarhiji in za zdrav ter pravičnejši jutri.

Liste kandidatov Slovenske kmečke zveze — podružnice Krško

Liste kandidatov za družbenopolitični zbor občinske skupščine

1. Češnovar	Franc Raka
2. Abram Janez	Kostanjevica
3. Vodopivec Branimir	Dolenja vas
4. Stigar Jože	Leskovec
5. Žarn Janez	Veliki Trn
6. Šoba Branko	Zdole
7. Gerjevič Anica	Dolenja vas
8. Bodor Ivo	Krško

9. Jordan Alojz	Kostanjevica — Dobrava
10. Cerjak Janez	Dolenja vas — Pesje
11. Sotošek Henrik	Brestanica — Gorica
12. Kodrič Anton	Podbočje — Šutna
13. Kuhar Jože	Podbočje — Mladje
14. Gorjup Franc	Koprivnica — Mrčna sela
15. Gorenc Franc	Mali Podlog
16. Abram Matko	Brestanica — Rožno
17. Resnik Franc	Senuše
18. Kožar Zlatko	Senovo
19. Maysar Martin	Gora
20. Pirž Rudi	Krško polje

Liste kandidatov za zbor združenega dela občinske skupščine

1. Razum Zlatko	Reštanj, Senovo
2. Oberč Franc	Brezje, Raka
3. Menič Jože	Mali Podlog, Leskovec

Liste kandidatov za zbor občin skupščine SR Slovenije

1. Češnovar Franc	Raka — Vrh

Liste kandidatov za družbenopolitični zbor SR Slovenije

1. Koršič Anton	Župeča vas, Cerklje
2. Preskar Anton	Krško
3. Zore Franc	Zagorje
4. Kelhar Marjan	Bizeljsko
5. Dr. Leskovšek Mirko	Ljubljana

Liste kandidatov za zbor združenega dela skupščine SR Slovenije

1. Žarn Janez	Nemška vas, Leskovec

(Foto: Ljubo Potočnik)

SOCIALDEMOKRATSKA ZVEZA SLOVENIJE

PROGRAM SOCIALDEMOKRATSKE STRANKE SLOVENIJE

1. PROGRAMSKA IZHODIŠČA

Programska izhodišča Socialdemokratske zveze Slovenije (SDZS) so utemeljena v povojni zgodovini slovenskega naroda in razumevanju njenega položaja znotraj evropskega prostora. Socialdemokratska zveza gradi na tradiciji evropske socialne demokracije. Sprejema smer in metode demokratičnega oblikovanja družbe, odklanja pa uporabo pojmov socializem in marksizem, ker sta oba v Sloveniji povezana z žrtvami in trpljenjem celotnega naroda.

Globoko se zavedamo, da nas iz že desetletne politične, gospodarske in moralne krize enostrankarski sistem, pa čeprav samoupravnih barv, nikakor ne more rešiti, saj se je izkazal za nedemokratičnega, zbirokratiziranega, neučinkovitega in s tem zgodovinsko preživetega.

Politične svoboščine, med katere sodi tudi pravica do političnega združevanja, so osnova vsake demokratične družbe. Nočemo biti zgolj pasivni opazovalci slovenske pomladi. SDZS je samostojna politična organizacija, ki deluje na osnovi sodobnega in učinkovitega političnega koncepta evropskih socialdemokratskih strank. Prizadevali si bomo za miren prehod v parlamentarno demokracijo, utemeljeno na etiki evropskega humanizma, socialni pravičnosti in človeškem dostojanstvu. SDZS opira svoje politično delovanje na prenovno slovenske družbe in države, na razsvetljenski program kot teoretično izhodišče.

DEMOS, združena opozicija Slovenije — Krško ima svojo pisarno v bivših prostorih Zavoda za zaposlovanje na Cesti krških žrtev št. 15 (vhod poleg PTT). Poiščete nas lahko vsak dan med 8. in 12. uro razen ob sredah, ko smo dosegljivi med 12. in 16. uro. Če želite, nas lahko pokličete tudi po telefonu na številko (0608) 31—945.

Poiščite nas, če vas zanima karkoli v zvezi z delovanjem političnih strank, vključenih v DEMOS: Socialdemokratske zveze, Krščanskih demokratov in Slovenske kmečke zveze.

2. CILJI SOCIALNE DEMOKRACIJE IN OSNOVNE VREDNOTE:

- suverena država slovenskega naroda;
- parlamentarni večstrankarski sistem;
- pravna država;
- učinkovit gospodarski sistem, temelječ na različni oblikah lastnine in tržnih zakonitostih;
- zaščita in varovanje temeljnih človekovih pravic;
- enakost med ljudmi v solidarni družbi;
- socialna država;
- zaščita in varovanje narave;
- prijaznejše okolje;

3. CILJNE SKUPINE

Ne obračamo se posebej k nobenemu družbenemu sloju ali skupini, ampak k vsem državljanom Slovenije ne glede na spol, starost, socialno, kulturno in narodno poreklo.

Naše cilje bomo uresničevali po demokratični poti v duhu tradicije slovenskega naroda in preko legalnih in legitimnih institucij slovenske države.

4. SUVERENA DRŽAVA SLOVENSKEGA NARODA

V nasprotju s sedanjo federativno ureditvijo Jugoslavije si bomo socialni demokrati prizadevali, da se federativna pogodba prekliche in da se državljani Slovenije na novo pogajamo o načinu urejanja odnosov med suverenimi jugoslovanskimi republikami — državami.

O bodoči ureditvi Slovenske države in njene povezanosti z drugimi jugoslovanskimi narodi lahko odločajo samo državljani Slovenije z referendumom.

Slovenija je civilizacijsko in kulturno vedno bila del Evrope. Zato si bomo prizadevali, da postane Slovenska država del skupnega evropskega doma. Prizadevali si bomo, da se uresničijo vsi za to potrebni pogoji, to so:

- pravna država,
- spoštovanje človekovih pravic,
- učinkovito gospodarstvo.

**DOVOLJ NAM JE »OD BESED K BESEDAM«
DOVOLJ NAM JE »LEPŠE PRIHODNOSTI«, HOČEMO SPRE-
JEMLJIVO SEDANJOST.
DOVOLJ IMAMO »LADJE NORCEV«, ŽELIMO MIRNO ŽIV-
LJENJE, USTVARJALNO DELO, POŠTENOST IN ODKRITOST.**

5. NARODNOSTNE MANJŠINE

Na mešano naseljenih področjih, kjer živijo avtohtoni prebivalci drugih narodnosti — Italijani in Madžari, se mora uveljaviti posebna zaščita na teh področjih živečega avtohtonega prebivalstva. Zavzemamo se za to, da bi prebivalstvo teh področij uživalo posebno jezikovno in kulturno zaščito. Izdelati se mora poseben program gospodarskega razvoja, ki bo med drugim zaščitil zemljo v privatni lasti ter pospeševal razvoj obrti in drobnega gospodarstva z namenom odpiranja delovnih mest za tamkajšnje prebivalstvo.

6. SLOVENCİ NA TUJEM

Zato da bo prišla v bodoči slovenski državi do izraza skrb za vse Slovence v svetu, se bomo zavzeli za:

- vseslovenski kongres kot trajno institucijo;
- uvedbo posebnega organa za vprašanja vseh Slovencev, ki živijo izven slovenskih meja;
- pravico Slovencev v tujini, da imajo v slovenski skupščini zagotovljena poslanska mesta s svetovalno funkcijo.

7. PRAVNA DRŽAVA

Pravna država pomeni, poleg večstrankarske parlamentarne demokracije, tudi dosledno delitev med zakonodajno, sodno in izvršno oblastjo, kar je temeljna pridobitev evropske demokratične misli. Naš cilj je pravno urejena država in takšna zakonodaja, ki bo ščitila državljana pred zlorabo oblasti. Ne pristajamo več na sodišča, ki sodijo glede na politično direktivo, ne pristajamo na nesamostojna, razredna, politična sodišča, ki zastopajo interese vladajočega sistema. Sodniki morajo postati od pravne države in politike neodvisni. Pravo je nad političnimi cilji in ne obratno, kot je sedaj. Velja naj pravilo: kar ni izrecno prepovedano, je dovoljeno. Vsi politični zaporniki, ki so v ječah ali celo v psihiatričnih sodnih ustanovah, naj se spustijo na svobodo.

Ena naših najpomembnejših nalog bo, da izdelamo predlog nove slovenske ustave. Ustava se mora sprejemati z referendumom.

Avsec, Pavel Perc,
dr. Jože Pučnik in

Ivan Oman. (Foto:
Miloš Kukovičič)

8. SPOŠTOVANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

Socialni demokrati se dobro zavedamo posledic, ki jih je pustilo dolgotrajno obdobje realnega socializma in sistematičnega kršenja najosnovnejših človekovih pravic. Zato se bomo tem bolj zavzemali za njihovo dosledno in nekompromisno uresničevanje na vseh področjih življenja in delovanja.

Slovenski socialni demokrati si bomo prizadevali, da se popravi jo vse moralne in materialne krivice in da vsi prizadeti dobijo za to odškodnino. Zavzemali se bomo za ustrezno zakonodajo.

Slovenski socialni demokrati ne želimo maščevanja, hočemo končati slovensko državljansko vojno, hočemo živeti v miru in uveljaviti spravo med vsemi sprtimi stranmi.

Spoštovanje človekovih pravic ne pomeni le spoštovanja individualnih pravic, ampak tudi osnovnih pravic in svobod za narode, narodnosti, narodnostne manjšine in verske skupnosti.

9. GOSPODARSTVO

Prenovo začnemo z gospodarskim razsulom, ki je posledica večdesetletnega samoupravnega socializma in »graditve« komunizma. Vseh razsežnosti gospodarske katastrofe v tem trenutku niti še ni mogoče oceniti. Zavedamo pa se, da bodo prva leta obnove verjetno težja kot tista, ki so za nami. Socialdemokrati priznavamo samo državno, privatno in zadružno lastnino. Smo za svobodno privatno podjetništvo in za svobodno iniciativo. Utopični sistem samoupravljanja je treba nadomestiti z v svetu uveljavljenim in učinkovitim sistemom soodločanja. Podpiramo tržno, od politike in države neodvisno gospodarstvo. Smo za popolno samostojnost Slovenije pri oblikovanju sebi primerne gospodarske sistema in ekonomske politike. Organizacija gospodarstva in delovanje »ekonomskih zakonov« naj ne bosta določena z ustavo. Zakoni morajo vsebovati določila, ki so namenjena varstvu delavcev, pa tudi podjetnikov in lastnikov, šibkejših pred močnejšimi, varstvu naravnega in drugega bogastva pred nesmotnimi posegi in dolgoročno škodljivimi ravnanji in določila za preprečevanje monopola. To je še posebej pomembno v času, ko družbena lastnina razpada in nadzorovano prehaja v last tistih, ki je niso ustvarili. To je možno preprečiti tako, da se določijo načini, kako družbeno lastnino prodati. Izkupiček od prodane lastnine mora v tem primeru pripasti državi, ki bo morala za nekaj časa bistveno zmanjšati davke in tako olajšati prenovu gospodarstva. V prehodnem obdobju sanacije slovenskega gospodarstva si bomo prizadevali za tako monetarno poli-

Predstavniki krškega DEMOSA in gostje na predstavitvi v Krškem (februarja 1990), od leve: Danilo Siter, Tone Koršič, Igor

tiko, ki bo v prid slovenskemu gospodarstvu, smo pa za uvedbo lastne nacionalne valute, kar naj bi predstavljalo zaščito pred državno organiziranim prilasčanjem rezultatov dela slovenskega naroda.

Socialni demokrati menimo, da gospodarska osamosvojitve Slovenije ni samomor. Če je gospodarstvo tržno in podjetja samostojna, velikost države ni pomembna. Samomor za slovensko gospodarstvo predstavlja nadaljnje vztrajanje pri »bratstvu in jedinstvu« v gospodarstvu.

Smatramo, da je davčna politika ključni instrument regulacije gospodarstva. Vsi neposredni davki morajo ostati vedno v pristojnosti slovenske države. Davčna politika mora biti stimulatívna in mora pospeševati razvoj kmečke in obrtniške dejavnosti, podjetništva in zasebnega sektorja v celoti, ne more pa biti neprestani vir zadovoljevanja nenasišne »lakote« razpisne države. Obremenitev gospodarstva s posrednimi dajatvami mora biti na isti ravni, kot je v ostalih evropskih državah.

10. PRESTRUKTURIRANJE GOSPODARSTVA

Politika razvoja slovenske države mora sloneti na izdelani in sprejeti »Globalni strategiji razvoja Slovenije«. Sprejeta strategija mora ob upoštevanju tradicionalnih vrednot slovenskega naroda, največje možne zaščite okolja, naravnih in človeških virov, sedanjega stanja slovenskega gospodarstva in njegovih možnosti opredeliti bodočo strukturo gospodarstva in strategijo tehnološkega razvoja.

Da bi se izognili hujšim ekološkim in socialnim pretresom, je potrebno proces prestrukturiranja usmerjati z ustrezno regulativo, ki mora vsebovati naslednje elemente:

- Planiranje zaposlovanja po posameznih panogah in večjih grupacijah. Na osnovi izdelane in sprejete globalne strategije razvoja in s tem vizije strukture slovenskega gospodarstva (turizem, kmetijstvo itd.) se bomo zavzeli za izdelavo programov prekvalifikacije delovne sile, ki se morajo realizirati kot projekti na ravni Slovenije.
- Dosedanja imigracijska politika, ki je dopuščala nekontrolirano naseljevanje na področju Slovenije in zaposlovanje delovne sile iz drugih krajev, je gospodarsko škodljiva in nehumana. Zaradi tega je potrebno takoj sprejeti ustrezno zakonodajo, ki bo veljala, dokler proces prestrukturiranja slovenskega gospodarstva ne bo zaključen.
- Socialni program pomoči brezposelnim je potrebno izdelati na ravni Slovenije in za njegovo izvajanje zagotoviti sredstva. Zavzemamo se za samozaposlovanje brezposelnih. Oblikujejo naj se rizični pospeševalni skladi pri bančnih ustanovah kot pomoč pri odpiranju novih delovnih mest v obstoječih podjetjih ali pri ustanavljanju novih. Izračun kaže, da bi s 3 % celotnih sredstev slovenskega gospodarstva lahko sproti zaposlovali generacijski prirastek.

11. KMETIJSTVO

V tej zelo pomembni panogi slovenskega gospodarstva izhajamo iz naslednjih načel:

- Temeljna oblika gospodarjenja so družinske kmetije. Z odpravo administrativnih ovir se bodo v tržnih pogojih predvidoma večale do velikosti, ki je ekološko še sprejemljiva.
- Posebna skrb velja socialnemu varstvu ljudi, ki živijo na gorških in hribovskih kmetijah.
- Dolgoročno se bomo zavzemali za izenačevanje pravic iz socialnega in zdravstvenega zavarovanja.
- Zadržno premoženje je treba vrniti, zemlja, ki pa je bila odvzeta kmetom, naj se vrne ali se zanjo izplača realna odškodnina.
- Ustanoviti je potrebno samostojno zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo, ker v splošni gospodarski zbornici prehitro prevladujejo interesi industrije.
- Spremeniti je potrebno kmetijsko šolstvo, ki naj poleg kmetijskih strokovnjakov usposablja tudi za uspešno delo na družinskih kmetijah in v kmečkem turizmu.
- Sedanje kmetijske kombinatne je potrebno preurediti po ekoloških merilih.

12. ZNANOST, RAZVOJ IN KULTURA

Slovenci smo majhen narod, zato je tem bolj pomembno, da storimo vse, da zajezimo odliv možganov in vsem strokovnim in kulturnim delavcem omogočimo pogoje za ustvarjalno delo. Le na ta način bomo lahko dohajali znanstveni in tehnološki razvoj ter ohranili svojo kulturno identiteto.

Vztrajali bomo, da se državljanom Slovenije, podjetjem, ustanovam, šolam in univerzi, organizacijam in društvom dovoli nemoten pretok informacij, brezcarinski in neobdavčen uvoz tuje literature in razvojne opreme.

13. POLITIKA IN SOCIALNA DRŽAVA

Dolgoročno usmeritev socialne demokracije je izgradnja socialne države in v njo umeščena socialna politika, ki se utemeljuje na načelih svobode, enakih možnosti za vse ljudi, pravičnosti in solidarnosti. Socialna varnost in dostop do storitev so v socialni državi osnovna pravica slehernega posameznika. Uporabniki socialne pomoči ne smejo biti v ničemer diskriminirani. Zagotavljanje socialne varnosti mora biti zanesljivo in trajno. Zato so socialna, gospodarska in finančna politika med seboj najožje povezane.

Solidarnost v socialni državi, kakršno želimo zgraditi, ne sme nadomestiti lastne odgovornosti. Socialna država mora zagotoviti osnovno varnost kot dopolnilo in ne kot nadomestilo za varnost, ki si jo državljani lahko pridobijo z delom in zaposlitvijo. Do solidarnosti imajo pravico samo državljani, posamezniki in družine, ki zaradi osebnostnih lastnosti ali nesrečnih okoliščin ne morejo skrbeti zase (otroci, ostareli, bolniki, invalidi itd.). Zavzemali se bomo za preventivno socialno politiko, s katero želimo vplivati na izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev, ekološko politiko, ki bo varovala zdravje ljudi, humanizacijo dela, zaposlovalno politiko, na urejanje stanovanjskih razmer in na bolj pravično prerazdelitev blaginje.

Vrednote, za katere si bomo posebej prizadevali, so:

- izenačiti ženske z moškimi in odpravljati žensko diskriminacijo;
- ustvariti pogoje za lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti za ženske in moške;
- ustvariti otroku in družini prijazno okolje in izboljšati življenjske pogoje otrok;
- ustvariti pogoje za kakovostno življenje ostarelih;
- ustvariti pogoje za integracijo fizično in umsko prizadetih oseb v družbo, kar pomeni, da se praviloma usposablajo, izobražujejo, delajo in živijo v svojem okolju.

Da bi izboljšali storitve, predlagamo pluralizacijo oblikovalcev in izvajalcev storitev. To so lahko javni sektor, interesne organizacije (sindikat, strokovno organizirana volonterska dejavnost, cerkvene organizacije itd.), samoorganiziranje in zasebni sektor. Tudi na področju socialnega varstva je potrebno uvesti ekonomičnost in konkurenčnost.

14. ZDRAVSTVO

Zavzemali se bomo, da bosta program zdravstvenega varstva in iz njega izpeljana zdravstvena politika v Sloveniji v resnici izhajala iz opredelitve Svetovne zdravstvene organizacije, da je zdravje popolno telesno, duševno in socialno blagostanje in ne le odsotnost bolezni in onemoglosti. Pravica do zdravja je temeljna človekova pravica.

Vztrajali bomo, da mora sistem zdravstvenega varstva delovati po načelih kvalitete, enakosti za vse, učinkovitosti, lahke dostopnosti, spoštovanja bolnikovih želja in njegove zasebnosti.

Prizadevali si bomo, da bodo sredstva za zdravstveno varstvo v deležu narodnega dohodka presegla delež, ki je namenjen oboroževanju, in od sedanjih 4—5 % porasla na 7 % v prihodnjih petih letih.

Sprejet mora biti srednjeročni in dolgoročni zdravstveni plan, prav tako pa mora biti uresničevanje tega plana redno preverjano in na ta način ocenjevana uspešnost zdravstvene politike in sistema zdravstvenega varstva nasploh. Načrtovanje zdravstvene politike mora sloneti na profesionalno organiziranih in strokovnih skupinah zdravstvenih strokovnjakov in služb za zdravstveno statistiko. Medresorne skupine morajo prevzeti odgovornost za nekatere zdravstvene probleme (zdrava prehrana, razvade, prometna varnost, zaščita pri delu, onesnaženje okolja).

Podpiramo oživitve delovanja družinskega zdravnika, zasebno delo v zdravstvenem varstvu, ki ne sme biti ločeno od javnega in prepuščeno izključno tržnim zakonom, pač pa strokovno in finančno vključeno v javni sistem.

Stališča socialdemokratske zveze Slovenije, občinske organizacije Krško,

v zvezi z uporabo jedrske energije, in reakcija na poročilo komisije za varstvo okolja pri zvezni skupščini

Sredstva javnega obveščanja so poročala, da je komisija za varstvo okolja v zvezni skupščini pripravila poročilo o uporabi jedrske energije v Jugoslaviji, v katerem naj bi bile navedene ostre obtožbe na račun JE Krško. V zvezi s tem želimo in zahtevamo:

1. da se poročilo komisije zvezne skupščine v celoti objavi v sredstvih javnega obveščanja;
2. da se poleg poročila komisije za varstvo okolja zvezne skupščine objavijo argumentirani odgovori JE Krško, ustrezne komisije pri skupščini SRS, stališče Inštituta »Jožef Stefan« in drugih ustreznih ustanov;
3. da se prekine tak način poročanja, kakršen je v članku Gregorja Pučja v Delu 17. 2. 1990 in Alenke Vilfan v Dnevniku 17. 2. 1990, kjer ni navedeno nič o vsebini poročila, ampak samo napadi in obtožbe na račun navedenega poročila.

Obrazložitev:

Sodimo, da objava raznih komentarjev brez poznavanja osnovnega teksta ni poštena niti do bralcev niti do »obtoženih«. Takšen stil pisanja poznamo iz časov polpretekle zgodovine, pa tudi iz aktualnega pisanja nekaterih časnikov, kot so Politika, Politika ekspres itd. Ker se je v tem primeru ta »napaka« dogodila večini sredstev informiranja, sodimo, da izvirnega teksta niso videli niti vsi tisti, ki so o njem pisali. Zato je prva zahteva toliko bolj upravičena.

Ker menimo, da bi bil lahko razlog za neobjavo tudi strah pred reagiranjem prebivalcev Slovenije in Hrvaške, predvsem pa prebivalcev iz okolice JE Krško zaradi obtožb na račun delovanje te elektrarne, predlagamo, da se poleg spornega poročila objavi tudi strokovno argumentirano stališče ustreznih ustanov in organizacij.

Ne strinjamo se s »kratkim povzetkom gradiva«, kakršen je v članku Gregorja Pučja v Delu 17. 2. 1990 na tretji strani, kjer povzetka sploh ni. V primeru, da pa je poročilo v stilu, ki ga navaja Alenka Vilfan, in sicer: »Na temelju vsega, kar delovna skupina ve, vendar ne sme navesti«, pa menimo, da o tem ni potrebno razpravljati, ker se lahko to uredi v sami skupščini.

Stališča in predlogi Socialdemokratske zveze Slovenije — občinske organizacije Krško glede vprašanj ekologije v občini Krško

Vprašanja ekologije so preveč občutljiva in pomembna za človeka in občana, da bi jih lahko prepustili čustvom posameznikov ali laičnih skupin ali pa celo merjenju moči političnih skupin. Zato bomo v svojem delovanju vztrajali, da se ta vprašanja rešujejo na podlagi strokovnih argumentov. Predlagali bomo, da se za področje Krškega (Posavja) oblikuje ekipa neodvisnih ekoloških, tehnoloških, ekonomskih in drugih strokovnjakov, ki bodo lahko na podlagi strokovnih argumentov in ekonomsko-tehnoloških možnosti celovito ocenjevali in kvalificirano posegali v vseh primerih obstoječih onesnaževalcev okolja, hkrati pa strokovno izključevali možnost nastanka novih virov onesnaževanja. Takoj se mora vzpostaviti enoten sistem ugotavljanja onesnaževanja zraka, vode, zemlje in kmetijskih pridelkov v naši občini, preko sistema javnega obveščanja pa je nujno o tem stalno obveščati javnost (vključno s kabelsko

televizijo). Pri tem imajo prednost informacije o stanju radioaktivnega in kemijskega onesnaževanja.

Preko sistema obveščanja je treba zagotoviti tudi usposabljanje prebivalstva za pravilno razlago podatkov. Vir sredstev za vzpostavitev — dograditev sistema ne morejo biti novi davki in prispevki prebivalstva tega področja, ampak renta, ki jo morajo zagotoviti (jo zagotavljajo) onesnaževalci, preko njih pa porabniki proizvodov, ki se proizvajajo v ekološko najbolj nečistih objektih.

Stališča in predlogi Socialdemokratske zveze Slovenije — občinske organizacije Krško glede vprašanja delovanja JE Krško

Jedrska energija je povezana s tako imenovano potencialno (možno) nevarnostjo in je zaradi tega na neki način neobvladljiva. Ta potencialna (možna) nevarnost ima v primeru uresničitve možnosti, kakorkoli je ta minimalna, strahotne posledice za okolje. Zaradi tega Socialdemokratska zveza Slovenije — občinska organizacija Krško vztraja, da se zagotovijo pogoji za postopno zaprtje JE Krško. Ne pristajamo, da so življenje nas in naših otrok in rezultati našega dela izpostavljeni možnosti uničenja, oziroma da smo izpostavljeni delovanju, katerega posledice danes niso vidne, lahko pa se pokažejo v naslednjih obdobjih.

Zato zahtevamo, da se tudi v primeru JE Krško oblikuje skupina neodvisnih strokovnjakov, ki bodo pripravili strokovne podlage za odpravo te potencialne nevarnosti.

Pod tem razumemo:

1. zagotovitev varnega obratovanja do zaprtja JE;
2. takojšnjo ureditev vprašanja odlaganja radioaktivnih odpadkov;
3. izdelavo programa racionalizacije porabe energije v SRS in pričetek izvajanja le-tega;
4. vključevanje nadomestnih virov energije v energetske bilanco SRS (ne mislimo samo na graditev drugih vrst elektrarn)
5. zagotovitev varnega trajnega zaprtja JE Krško.

Varnosti našega življenja in življenj naših otrok ter rezultatov našega dela ni mogoče kupiti z rento!

Socialdemokratska zveza Slovenije
Občinska organizacija Krško

15. ŠOLSTVO

Prepričani, da je kvalitetno in vsem dostopno šolstvo eden temeljnih pogojev za vsestransko uspešen razvoj posameznika in družbe, se zavzemamo za:

- deideologizacijo šolstva;
- reformiranje učnih programov, da bodo združljivi s svetovnimi standardi, tako da bo stopnja izobrazbe, ki jo dosežemo pri nas, v tujini brezpogojno priznana;
- uvedbo mednarodne mature;
- absolutno neodvisnost in avtonomnost šol in univerz od politike in ideologije;
- ponovno uvedbo poklicnega šolstva in vajeniškega sistema ter uvedbo naziva mojstra obrti;
- ustrezno visoke štipendije kot materialno spodbudo za nadarjene in pomoč za slabše situirane učence in študente;
- posebno družbeno pomoč za podpoprečno razvite otroke;
- za kvalitetne državne šole, ki so na vseh stopnjah brezplačne;
- soobstoj zasebnih šol.

16. POKOJNINSKA POLITIKA

V zaostrenih gospodarskih razmerah so upokoenci tista kategorija prebivalstva, ki je najbolj ogrožena in ji velja naša posebna skrb. Predlagamo takšen sistem pokojninskega zavarovanja, pri katerem naj bi solidarni pokojninski fond, ki se zbira na obvezen način, zagotavljal pokojnino za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. Ostala sredstva naj bi se oblikovala na osnovi prostovoljnega pokojninskega varčevanja.

Sredstva pokojninskih fondov se morajo kapitalizirati in vlagati v dolgoročne naložbe brez tveganja (avtoceste, PTT, infrastrukturni objekti, stanovanja itd.). Na ta način bi sredstva ohranjala realno vrednost in se povečevala. Izračun kaže, da bi že ob sedanjem obsegu izdajanja za pokojnine ob kapitalizaciji sredstev s 5 % realne obrestne mere lahko bile pokojnine še enkrat višje.

17. OBRAMBA

Dolgoročno bo slovenska socialna demokracija podprla predlog, da bi sedanje evropske države postale demilitarizirano področje.

Takoj pa želimo uresničiti naslednje cilje:

- profesionalno vojsko, ki bo sestavljena iz državljanov Slovenije, ter dobro vpeljan sistem teritorialne obrambe;
- zagotovitev spoštovanja ugovora vesti in civilnega služenja vojaškega roka.
- Funkcija vojske je samo in izključno obramba države. V vojski ne sme delovati nobena politična stranka, kar pa ne pomeni, da se vojaške osebe ne bi smele vključevati v politično življenje, kot vsi drugi državljani Slovenije.
- Delovanje obrambnega ministra mora biti civilno. Obrambni minister, ki je odgovoren parlamentu, mora biti civilna oseba.
- Vojska se financira iz proračuna, ki ga vsako leto sproti potrjuje parlament, obseg sredstev pa se mora bistveno zmanjšati.
- Slovenski narod mora imeti popoln nadzor nad vojaškim aparatom v Sloveniji, poveljevanje in izobraževanje v enotah in štabih pa mora biti v slovenskem jeziku.
- Ukinejo naj se vojaška sodišča.

Ta program je osnova in predmet nadaljnjega strokovnega dograjevanja, predstavlja pa le najpomembnejša izhodišča za programsko delovanje Socialdemokratske zveze Slovenije. Konkretna izvedba programskih usmeritev bodo predmet strokovnega dela in se bodo takoj po volitvah odražale v pobudah za zakonsko ureditev, ki jih bodo naši izvoljeni delegati v skupščinah predlagali in vztrajali pri takojšnji realizaciji v primerih, kjer je to možno, ter postopni, kjer je mogoča le takšna pot.

Socialdemokratska zveza Slovenije deluje sorazmerno kratek čas. Če sodite, da so te programske usmeritve tudi v vašem interesu, in če ste pripravljeni sodelovati v sooblikovanju, dopolnjevanju in pri realizaciji teh ciljev in programskih načel, vas vabimo, da se nam pridružite.

Odprti smo za nove ideje in pobude, odprti smo vsem dobro mislečim.

Socialdemokratska zveza Slovenije bo sodelovala z vsemi, ki bodo zastopali te cilje, in v primeru, da bodo enake pobude in rešitve dali delegati drugih političnih strank, jih bomo v konkretnih pobudah podprli.

Pozivamo vse volilce, ki sodijo, da si želijo živeti v državi in družbi, ki bo imela ureditev, kakršno predlagamo, da nas podprejo na volitvah, tako da bo čim več naših kandidatov izvoljenih. S tem bo dejansko omogočeno uresničevanje teh pobud.

Zeleni Slovenije Občinski odbor Zelenih Krško

Organiziranost Zelenih Krškega

1. Zeleni Krškega smo organizirani in povezani v politično stranko Zeleni Slovenije, zato sprejemamo program in statut te organizacije, ki ga dopolnjujemo s programom občinskega odbora Zelenih Krško.

2. Najvišji organ občinske organizacije Zelenih Krškega je skupščina, ki jo sestavljajo vsi člani stranke, njen izvršilni organ je izvršni odbor. Skupščina sprejme program dela in pravila delovanja odbora ter voli izvršni odbor, ki izmed svojih članov izvoli predsednika in sekretarja.

3. Izvršni odbor je politično-izvršilni organ, ki pripravlja program dela ter vodi in organizira vse akcije občinskega odbora Zelenih. Pri izvršnem odboru se po potrebi oblikujejo komisije za posamezna področja dela. Delo posameznih komisij vodijo predsedniki komisij, ki so istočasno člani izvršnega odbora.

4. Člani občinskega odbora Zelenih Krškega se lahko organizirajo v krajevne odbore.

Informacije o delu Zelenih lahko dobite na sedežu stranke na Cesti Krških žrtev 59. Tu deluje izvršni odbor stranke, ki se redno sestaja enkrat tedensko. Predsednik odbora je Milan Venek (tel. 31-275), sekretarka pa Vida Ban (tel. 31-794).

Osnove političnega programa Zelenih Krškega

Ekološki cilji razvoja se lahko uresničujejo le v demokratični, strpni, pluralistični in pravni državi, ki spoštuje človekove pravice, pravice manjšin, svobodo političnega organiziranja in javnega delovanja.

V teh okvirih se bomo zavzemali za suverena državljana v suvereni slovenski državi, za neodtujljivo pravico do samoodločbe ter široko uporabo referendumov. Naša vizija je vizija ekohumanizma. Zeleni Krškega podpiramo vsa prizadevanja za politično in eko-

nomsko neodvisnost slovenske države, povezane in vključene v združeno Evropo.

Ker nosilci odločanja nimajo resnega namena v praksi udejaniti ekološke cilje razvoja in jih obravnavati skupaj z ekonomskimi, smo se prisiljeni vključiti tudi v politični boj. Zato bomo na političnem področju svoje aktivnosti usmerili najprej na volitve, s katerimi želimo prodreti v parlament, nato pa se v parlamentu boriti za uresničevanje temeljnih političnih ciljev, ki smo jih postavili.

Osnove ekonomskega programa Zelenih Krškega

Živimo v deželi, ki je vse bolj zastrupljena, večini prebivalcev pa se znižuje že tako klavrn materialni standard. Ne potrebujemo le drugačne ekološke politike, temveč ozelenjeno ekonomsko in socialno politiko. Podpiramo ekološko primerno preoblikovanje gospodarstva, ki bo voljno in sposobno količinsko ter degradacijsko nastavljen model nadomestiti s kakovostnim, ki bo temeljil na znanju, reciklaži, mehki tehnologiji, ekološko pretehtanem trženju, varovanju zemlje in drugih virov ter bo stremel k ohranjanju naravne in kulturne identitete Slovenije.

Gospodarstvu je treba dati priložnost in možnost, da bo doseglo take rezultate, ki bodo omogočili, da bo vsak zaposleni s plačilom za svoje delo lahko normalno preživel sebe in svojo družino ter ob upokojitvi dobil tako pokojnino, da mu z njo ne bo treba životariti.

V občini se bomo borili, da se za nova zasebna in druga podjetja ter podjetja drobnega gospodarstva ustvarijo temeljni pogoji s ciljem, da bi se čimveč ljudi začelo ukvarjati s podjetništvom ali samostojnim osebnim delom. Od vlade bomo zahtevali, da oblikuje sklad za razvoj in v ta namen zgradi ali odkupi primerne poslovne prostore z vso infrastrukturo in te objekte za določen čas da v najem brezplačno ali po minimalni ceni, nato pa omogoči njihov odkup po normalni ceni in pod realnimi pogoji. Poskušali bomo doseči, da se te organizacije v prvi fazi razbremenijo plačevanja nekaterih obveznosti ter se jim tako omogoči še večji razmah.

Podpirali bomo sindikat v prizadevanjih, da se postavi realna cena delovne sile.

Borili se bomo za tak davčni sistem in tako davčno politiko, da bodo ljudje lahko tudi bogati in ne samo revni. Država naj pobira davke po nizki stopnji od bogatih ljudi in ne po visoki od siromakov. Takoj je treba odpraviti dvojni in progresivni sistem davkov iz BOD in drugih osebnih prejemkov.

Temeljne ekološke zahteve Zelenih Krškega

Svoje delovanje na področju varovanja okolja bomo Zeleni Krškega usmerili na varovanje zemlje, voda in zraka ter na odpravljanje potencialnih vzrokov, ki bi lahko ogrozili zdravje ljudi ali poslabšali razmere, v katerih ljudje živimo.

Zeleni Krškega se bomo najprej zavzeli, da neodvisna raziskovalna institucija napravi strokovno analizo ogroženosti ali onesnaženosti krškega prostora ter da se izdela ekološka karta, ki nas bo opozorila na vse nevarnosti, zaradi katerih je poškodovano, uničeno ali ogroženo naše naravno okolje.

Glede na to, da je v Krškem kar nekaj največjih onesnaževalcev, želimo posebej predstaviti določene načine in smeri reševanja problemov ter sanacije objektov, ki za krški prostor pomenijo največjo nevarnost.

Odločno se bomo borili za zaustavitev jedrske elektrarne, proti razširitvi skladišča radioaktivnih odpadkov ter karkšnimkoli drugim posegom v prostor znotraj ali zunaj ograje NEK, ki bi lahko poslabšali stanje ali povečali ogroženost okolja.

Tovarna Videm mora takoj predložiti javnosti program ekološke sanacije in pospešiti izvajanje tega programa, da bi zmanjšala onesnaževanje zraka in vode.

Zeleni bomo zahtevali, da Agrokombinat kot lastnik prašičje farme dokaže, da ta za okolje ni škodljiva. V nasprotnem primeru bomo zahtevali, da se farma zapre in objekti namenijo za ekološko manj sporen namen.

Zahtevamo, da se nahajališča pitne vode zavarujejo pred nadaljnjim onesnaževanjem.

Zeleni Krškega si bomo skupaj z drugimi, ki živijo ob vodotokih Save in Krke, prizadevali za zmanjšanje onesnaževanja, da bi dosegli tako stopnjo čistosti obeh rek, ki bi omogočala ponovno ožvitev teh voda. Pri gradnji elektrarn na Savi je potrebno dosledno upoštevati vse zahteve sodobne ekologije.

Zeleni Krškega opozarjamo na eventualno nevarnost postavitve plinske postaje na Krškem polju, deponije sanitarnih in industrijskih odpadkov, problem gnojenja na površinah, pod katerimi je rezervoar pitne vode, in druge probleme.

Zaključek

Zeleni Krškega v politični in družbeni prostor ne vnašamo pesimizma in otopelosti, temveč akcijo za izhod iz obstoječe krize.

Krško, 4. 1. 1990

Zeleni Slovenije v Krškem

Shod Zelenih pod naslovom »Krški sindrom«

Zeleni Slovenije pripravljajo skupaj s svojimi občinskimi odbori iz Posavja večjo manifestacijo, ki bo v soboto, 10. marca v Krškem. »Krški sindrom« je sicer naslov, ki najprej spomni na najhujšo obliko jedrske nesreče, vendar želijo organizatorji z njim

opozoriti tudi na drugo vsebino. Ta naj bi bila opozorilo na že kar nekritično sprejemanje velikih projektov v krški občini, ki imajo velik pomen za širšo skupnost, krško in posavsko prebivalstvo in okolje pa vse bolj načenjajo in ogrožajo.

Za zdaj je znano, da bo v programu prireditve strokovna okrogla miza o alternativah jedrskim elektrarnam, na kateri naj bi strokovnjaki iz Jugoslavije, Italije in Avstrije ugotovili, koliko so uresničljive pobude, da v razmeroma kratkem času nadomestimo električno energijo iz jedrskih elektrarn z drugimi viri ali z zmanjševanjem porabe in prestrukturiranjem gospodarstva.

Na popoldanskem javnem shodu (ob 15. uri) v bližini jedrske elektrarne Krško naj bi se zbrali vsi tisti, ki jim je dovolj negotovosti v zvezi s to elektrarno in predvsem nenehnih odlašanj z odgovori na vprašanja ter neuresničevanja legitimno sprejetih sklepov krške skupščine in drugih organov.

Na večerni prireditvi (ob 17. uri v krškem kulturnem domu) pa bodo Zeleni Slovenije in Zeleni Posavja predstavili svoje programe in nekatere druge akcije, ki jih načrtujejo v bližnji prihodnosti. Med udeleženci krške prireditve bodo tako najvidnejši funkcionarji Zelenih Slovenije kot tudi precejšnje število gostov iz sosednjih držav.

Zeleni Slovenije
Občinski odbor Zelenih Krško

Številka: 01/1-89
Datum: 9. 1. 1990

Skupščini občine Krško
Predsedniku SO Krško, g. Zoranu Šolnu

Zadeva: pobuda za razpis referendumu proti razširitvi začasnega skladišča radioaktivnih odpadkov v Krškem in za pranje Nuklearne elektrarne Krško

Predlagamo, da skupščina občine Krško uvrsti na dnevni red prve naslednje seje

POBUDO O RAZPISU REFERENDUMA V OBČINI KRŠKO PROTI RAZŠIRITVI ZAČASNEGA SKLADIŠČA RADIOAKTIVNIH ODPADKOV V KRŠKEM IN ZAPRTJE NUKLEARNE ELEKTRARNE KRŠKO

Obrazložitev:

I. NIZKO IN SREDNJE RADIOAKTIVNI ODPADKI

Pri obratovanju jedrske elektrarne nastajajo nizko, srednje in visoko radioaktivni odpadki, ki se trenutno skladiščijo v jedrski elektrarni. Kopičenje teh snovi v Krškem pomeni iz dneva v dan večjo nevarnost za prebivalce Posavja, saj bi ob morebitni nesreči prišlo do katastrofe izrednih dimenzij. Odločitev o trajnem odlaganju nizko in srednje radioaktivnih odpadkov prelagamo iz Jugoslavije v Slovenijo, v Sloveniji pa na JE Krško. Po zadnji seji medrepubliške koordinacije za področje RAO (Krško, 17.1.1990), je jasno, da odlagališča ne bo vsaj še 6 let, torej se bo ta odpad še vedno kopičil v Krškem. Še več, ker bo za skladiščenje zmanjkalo prostora do konca leta 1992, bo potrebno zgraditi dodatno skladišče znotraj JE Krško, kar pa lahko pomeni:

1. da bo elektrarna še naprej nemoteno proizvajala nove količine RAO,
2. da bo ekonomičnost elektrarne slabša, ker bo cena neplaniranega dodatnega skladišča vplivala na povečanje cene elektrike,
3. da se bo še naprej zavlačevalo z odločitvijo o trajnem odlaganju vseh vrst radioaktivnih odpadkov.

II. VISOKORADIOAKTIVNI ODPADKI

Poseben problem je sprenevanje o usodi visokoradioaktivnih snovi, to je izrabljenega goriva iz JE Krško. Po podatkih ob izgradnji in takoj po izgradnji je bila javnost obveščena, da je v bazenih JE Krško prostora za izrabljeno jedrsko gorivo za 17 let (torej do leta 2000). Iz odgovorov, ki jih je JE Krško podala v letu 1989 Skupščini občine Krško, pa je razvidno, da sedanje kapacitete zadoščajo za 30 let odlaganja. Ta podatek navaja na različna ugibanja:

- ali je skladišče že dograjeno
- ali je del izrabljenega goriva že odpeljan drugam
- ali je spremenjena tehnologija itd.

Odgovorni iz JE Krško tudi trdijo, da o usodi izrabljenega goriva še ni sprejetih nobenih odločitev, torej bo ta najnevarnejši del RAO zanesljivo skladiščen še dolgo časa v Krškem.

III. ZAKLJUČEK IN KONKRETIZACIJA PONUDBE

Neodgovorno sprenevanje vseh, ki so v SR Sloveniji odgovorni za vstop Slovenije v jedrski program in s tem za varnost prebival-

cev Posavja, navaja k eni sami možni odločitvi prebivalcev občin Posavja: k referendumu, na katerem naj se odločijo, ali so še pripravljeni čakati na odločitev o trajni rešitvi odlaganja vseh vrst RAO, ali pa zahtevajo zaprtje jedrske elektrarne Krško v letu 1992 oz 1993 in s tem za pospešeno reševanje problema varnega skladiščenja in odlaganja radioaktivnih odpadkov vključno z odstranitvijo obstoječega objekta iz sedanjega prostora.

V primeru, da glasuje več kot 50 % volilnih upravičencev za zaprtje JE Krško, je treba to odločitev takoj prenesti v skupščino SR Slovenije in na prvi seji zahtevati uresničitev plebiscitarno sprejete odločitve najbolj ogroženega dela slovenskega prebivalstva.

IV. JAVNA RAZPRAVA O RAZŠIRITVI SKLADIŠČA RAO,

za katero je že pripravljeno gradivo, naj se preoblikuje v javno pripravo na referendumsko odločanje.

V primeru, da skupščina naše pobude ne bo sprejela, bomo Zeleni Krškega prisiljeni organizirati zbiranje podpisov z zahtevo, da se razpiše referendum.

ZELENI SLOVENIJE
OBČINSKI ODBOR ZELENIH KRŠKEGA
Predsednik: Milan Venek

Zelo uspešen nastop krških kolesarjev na državnem prvenstvu v ciklokrosu

Sedemčlanska vrsta mlajših mladincev Kolesarskega društva Videm se je 18. 2. 1990 v spremstvu trenerja Stojana Kajba in mehanika Jožeta Stoparja udeležila državnega prvenstva v ciklokrosu v Novem Sadu. Na prvenstvo so odpotovali že v soboto, 17. 2. dopoldan, tako da so bili pred samim startom spočiti. Čeprav klasičnega ciklokrosa zaradi čuvanja koles nismo trenirali, temveč smo treninge improvizirali (kombinirali smo tek z vožnjo koles po asfaltnih terenih), so bili fantje na tekmo resnično maksimalno pripravljeni. To je pokazal tudi rezultat tekmovanja, z malo več športne sreče pa bi lahko bilo še bolje.

Proga je bila klasična, zelo razgibana (težka), blato na travnatih delih jo je še oteževalo do te mere, da so se mašila kolesa. Kljub temu je Jože Zupanc zasedel odlično 2. mesto, Matej Košir pa šesto, čeprav bi (glede na rezultate treningov) lahko bil tudi tretji. Blatu mu je namreč močno zaviralo kolo in s čiščenjem je izgubil veliko časa, sicer bi bil lahko dosegel rezultat, enakovreden Jožetovemu, ali celo boljšega. Božo Kovač je bil deseti, ostali pa nekoliko slabši: Tomaž Malik 14. in Gregor Rojec nekje v sredini, Branko Perc je prišel v cilj med zadnjimi, odlični lanskeletni pionir David Dremelj pa je odstopil en krog pred ciljem, čeprav je vozil solidno in bil nekje med 10. in 15. mestom. (Nekdanji »Kr-

čan« Igor Kranjec, ki zdaj vozi za novomeško Krko, je med starejšimi mladinci brez težav zmagal z minuto prednosti.) Nastopilo je 38 tekmovalcev iz vse Jugoslavije.

Da smo se mogli udeležiti državnega prvenstva, se moramo zahvaliti Nuklearni elektrarni Krško, ki nam je zagotovila prevoz preko rent-a-cara, kje pa bomo dobili denar za poravnavo hotelskih stroškov — prenočišča in hrane — še ne vem. Prepričan pa sem, da smo z rezultatom upravičili nastop v Novem Sadu in da nam bodo delovne organizacije v občini priskočile na pomoč ter nam dodelile določena sredstva, ne da bi morali ljudje iz kluba v ta namen izgubljati pretirano energijo, medtem ko ostale, nujno potrebne

dejavnosti, zaostajajo.

Kljub težkemu finančnemu stanju bomo še naprej trdo delali in z rezultati potrjevali naše uspehe, bojim pa se, da bo usoda naših udarnih tekmovalcev podobna usodi Igorja Kranjca in še nekaterih drugih odličnih krških športnikov in športnic. To verjetno ustrezno nekaterim športnim krogom v občini, čeprav poznavalci vedo, kje je mesto športa v naši občini, v primerjavi z nekaterimi sosednjimi, industrijsko manj razvitimi občinami. Žal ne ukrenejo ničesar, kar bi ta, že več kot desetletje trajajoči ritem, vsaj nekoliko spremenilo.

Trener KD Videm
Stanislav Kranjec

PROGRAM ZSMS — LIBERALNE STRANKE

ZSMS je liberalna stranka.

V zadnjih desetih letih smo našli pot iz samodržstva socializma.

Za nas je pomembna svoboda tukaj in zdaj. Ne zanima nas svoboda vseh. Zavzemamo se za svobodo vsakogar. Zato razstiramo meje svobode, kjerkoli je mogoče. Odpravljamo ovire, ki posameznikom in posameznikom ne dovoljujejo, da bi ravnali kot svobodni in odgovorni ljudje.

Svoboda je za nas svoboda izbire.

Svoboda izbire v vsakdanjem življenju.

Izbira življenjskih stilov, političnih, kulturnih in spolnih usmeritev. Za nas ni večine in zato niti manjšin. So samo različnosti. Na različnostih temelji solidarnost. Liberalna etika in solidarnost ne pridigata nobene splošne, vsem skupne vrednote ali lastnosti. Nismo verniki naroda, razreda, partije, religij ali ideologij. Druga spoštujemo prav zaradi različnosti, njegove enkratnosti in posebnosti. Pripoznavamo in varujemo pravico vsakogar, da si sam izbira svoje vrednote in gradi svoje identitete. Vsak ima pravico oblikovati življenje, v katerem bo užival. Svoboda je za nas svoboda tistega, ki je drugačen. Smo za uživanje v pluralizmu in za pluralizem v uživanju.

Svoboda izbire na področju gospodarstva.

Zagovarjamo svobodo gospodarske pobude. Zavzemamo se za svobodno tržišče. Država naj spodbuja zakonito bogatenje in skrbi za socialno varnost — za vse tiste, ki jim je bila svoboda izbire kakorkoli omejena ali kratena. Nujna meja svobodnega gospodarstva je varovanje narave. Uničevanje narave ogroža vso svobodo. Če naravi ne priznamo njenih pravic, nam vse druge pravice nič ne pomagajo. Spoštovanje pravic človeka nam narekuje spoštovanje pravic narave. Človek, ki brezbržno posega v naravo, tudi sočloveka ne more upoštevati kot konkretno, svobodno bitje. Ker nismo slepi, gledamo na gospodarstvo zeleno.

Svoboda izbire v politiki.

Vsaka državljanka in vsak državljan morata imeti pravico in možnost svobodno izražati politično prepričanje. Nestrankarska demokracija, državljanske pobude in družbena gibanja so potrebno dopolnilo strankarskega pluralizma. Država je nujna, vendar nepopolna in nevarna ustanova. Zato ji je treba začrtati jasne meje in natančno opredeliti naloge in pristojnosti. Imamo jo zato, da bi zagotavljala zakonitost in pravno enakost državljanov. Nočemo države, ki bi ji bilo treba zaupati. Država mora biti pod nenehnim in učinkovitim nadzorom civilne družbe. Najvišja oblast je demokratično izvoljen parlament. Izvršila oblast je servis družbe. Vsa politična vprašanja je mogoče reševati brez nasilja. Vojska in policija nimata v politiki kaj iskati. Sodna oblast je neodvisna ali pa je ni.

VOLILNI PROGRAM OK ZSMS KRŠKO

Poznamo temo — zanima nas svetloba

Zgodovina ZSMS je zgodovina boja za spremembe. Ne zanikamo zgodovine, a tudi ne prisegamo nanjo, saj smo bili v njej utesnjeni.

Zanima nas sedanjost, ker bi radi živeli tudi v prihodnosti. Živimo v občini Krško, zato jo želimo sooblikovati, ker želimo tudi živeti v njej.

Pa Vi?

Važno je, da organizacija ostane zvesta sebi in se zaveda odgovornosti do volilcev

ZSMS BO v skupščini. Z vašim glasom pa bomo tam dosegli, da bo le-ta postala mesto odločanja in oblikovanja bodočega življenja v občini Krško.

Naši cilji so uresničljivi

1. Doseči hočemo svobodo izražanja mnenj in javnost dela vseh družbenih institucij.

2. Skupaj z vami se bomo zavzemali za učinkovito reorganizacijo in zmanjšanje državne in javne uprave. Prepolovitev dajatev od družbenega proizvoda JE URESNIČLJIVA.

3. Depolitizacija državne uprave v občini je pogoj, s katerim bomo tudi v Krškem dosegli svetlobo demokracije.

4. Javna uprava in informativni sistem STA ZARADI OBČANA. Poskrbeli bomo, da se bosta podredila temu kriteriju svobode in neodvisnosti vsakega posameznika.

5. Podjetnost, trg, zaščita lastnine so vaši in naši skupni interesi za bogatejši jutri. Monopol in družbeno koristne zlorabe pa okupator, ki BO premagan v skupščinskih klopek.

6. Čistejše okolje, podjetnik, trg so pogoj zdravega življenja in turistične prihodnosti.

7. Tudi volilec konkurence je predvsem človek, zato se bomo zanj v enaki meri zavzemali.

8. O stanovanjski politiki bomo v skupščini zagovarjali in zagotavljali odločilno besedo le LASTNIKU; imetnik stanovanjske pravice pa bo tako imel možnost postati lastnik.

9. Podpirali bomo delo sindikatov v smislu zaščite delavca in vseh njegovih pravic, opredeljenih v Zakonu o delovnih razmerjih.

10. Za nas upokojeanci NISO socialna kategorija; zanje bomo bili bitko, da dobijo, kar so dali državi.

Dobro zorjimo, da bomo lahko sejali in boljše želi

1. Prizadevali si bomo za zdravo konkurenco na trgu.

2. Vzpodbujali bomo razvoj uslužnostnih dejavnosti, prosto odpiranje podjetij in obrti kot možnost prerazporeditve tržnih viškov delovne sile.

3. Zavzemali se bomo, da se že zgrajene prostorske kapacitete izkoristijo za razvoj podjetništva, vzpodbujali gradnjo novih ter ugodnejše nakupne možnosti le-teh.

4. Zavzemali se bomo za brezplačne pravne nasvete ter pripravo aktov za nove podjetnike.

5. Z vzpodbujanjem delničarstva želimo vrniti zaupanje zdomcev, da bodo vlagali v domači kraj.

6. Dosegli bomo, da skupščina sprejme pobudo za spremembe sistema bančništva v korist občana in lastnika kapitala.

7. Zavzemali se bomo, da bo kmet proizvajalec-podjetnik prosto nastopal na trgu in bo imel direkten vpliv na končno ceno in svoj delež v njej.

8. V urbanističnem načrtovanju se bomo uprli nadaljnjim posegom v rodovitna zemljišča, nadaljnjemu drobljenju zemljišč, nekontroliranemu razvoju vikendaštva in ostalim posegom, ki ne omogočajo življenja od žetve.

STORIMO NEKAJ ZA OKOLJE, DRUGAČE NASVIDENJE V MOJI DEŽELI

Storimo kaj za okolje, drugače na svidenje v moji deželi

1. Za vsakega občana zdravje in čisto okolje, zato:

- zaprtje svinjske farne in v obstoječih prostorih zagotovitev ekološko čiste dejavnosti,
- zagotavljanje neoporečne pitne vode,
- jasne zahteve od onesnaževalcev krškega zraka in voda,
- konkreten načrt razrešitve problema NE,
- pobuda republiški skupščini za usklajitev ekoloških norm z evropskimi standardi,
- pobuda republiški skupščini za izdelavo in z zakonom predpisano uporabo neosvinčenega bencina, ki naj ima nižjo ceno od ostalih derivatov.

2. V skupščini, z akcijami med občani in zahtevami do pooblaščenih institucij bomo:

- a) zahtevali določitev nosilcev nadzora in odgovornosti za vsa ekološka vprašanja in čistost okolja ter ustanovitev neodvisnega ekološkega inštituta;

- b) poskušali doseči zagotovitev komunalne dejavnosti tudi na vasi, zaprtje in sanacijo vseh črnih odlagališč (odvoz smeti, težji komunalni odpad...);
- c) nadaljevali z zahtevami za izdelavo takojšnjih projektov s finančnimi načrti za:
 - izgradnjo trajnega odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov,
 - trajno shranjevanje visoko radioaktivnih odpadkov (iztrošenega goriva),
 - sanacijo NE Krško po zaprtju;
- d) od vseh prisotnih povzročiteljev psihološke ogroženosti in zmanjšanja kvalitete življenja v tem prostoru zahtevali plačevanje odškodnine.

Vedno bomo zahtevali takšne spremembe, ki bodo vsem omogočale varnejši in bogatejše jutri.

ZSMS

PRI TAKŠNI SVETLOBI SE BO DALO ŽIVETI

Ne trdim, da sem najpametnejši, pripravljen pa sem se učiti

Učinkovito, racionalno in kvalitetno izobraževanje, vzgoja in varstvo otrok, zdravstvo, socialna politika morajo slediti proizvodnejši družbi in času, zato bomo zahtevali:

— da se omeji investicijska politika z maksimalno izkoriščenostjo kapacitet tega področja,

— da na trgu delovne sile stroka in znanje postaneta kriterija vrednotenja strokovnjakov in njihove stimulacije,

— da se tudi na teh področjih uveljavi podjetništvo.

Moje sanje — lastno stanovanje

1. 1. Zahtevali bomo enakopravnosti izvajalcev na trgu stanovanjskih gradenj in prodaj ter izenačitev pogojev za vse kupce.

2. Odločilna beseda lastnika stanovanja bo omogočala stanovalcem več načinov »najema«, lastniku pa določitev višine stanarine.

Ta bo ekonomska in mora omogočiti tudi odkup stanovanja. Lastnika pa zavezuje, da kvalitetnejše vzdržuje stanovanjske enote.

3. Zahtevali bomo spremembe sistema subvencioniranja stanarin.

4. Zavzemali se bomo za kvalitetnejše stanovanje in uresničitev zahteve: plačam tisto, kar porabim (števci za vodo, ogrevanje ...).

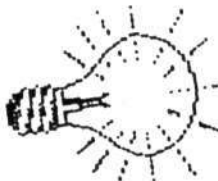
Energetika v Evropi 1992

Nadaljevanje iz prejšnje številke

5. ENERGETIKA V EVROPI 1992

Danes sta v Evropi na področju energetike v ospredju predvsem dva procesa, ki naj bi tudi na to področje uvedla konkurenco in tržno obnašanje; to sta oblikovanje internega tržišča znotraj držav EGS in privatizacija energetike, predvsem proizvodnje električne energije. Iskanje novih, predvsem obnovljivih energijskih virov pa ostaja še naprej trajna naloga vseh raziskovalcev.

Na osnovi dogovorov ministrov za energijo in 86. točke Bele knjige o uresničevanju skupnega energetskega trga je komisija EGS leta 1988 predstavila prve širše smernice za oblikovanje internega tržišča energije. Te smernice so: 2,3)

- prost transport električne energije preko nacionalnih meja,
- prost dostop do vseh virov energije,
- prosta izbira dobavitelja,
- zagotovitev optimalne alokacije evropskih virov z odprto konkurenco in ne s centralnim planiranjem.

Komisija EGS bo za pravno ureditev delovanja internega tržišča uporabila ustanovitveni rimski sporazum, ki določa:

- prosto gibanje blaga in storitev (čl. 30-36),
- nadzor nad državnimi monopoli (čl. 37),
- konkurenčna pravila (čl. 85, 86, 90),
- nadzor nad državnimi subvencijami.

Komisija EGS si je najprej zastavila tri naloge:

— ugotoviti transparentnost cen električne energije in na tej osnovi pripraviti predloge za mednarodni transfer energije,

— odpraviti ovire za prenos električne energije iz države v državo,

— napraviti analizo programov, ki so povezani z različno energetske infrastrukturo med dvanajsterico, še posebno na relaciji sever—jug.

Pri izvedbi teh nalog se pojavljajo številne ovire in pomisleki, strnemo pa jih lahko v najpomembnejše:

— številne nacionalne subvencije v energetiki danes zamegljujejo transparentnost proizvodnih stroškov in prodajnih cen,

— kako zagotoviti prost dostop do energijskih virov z omrežjem, ki bi bilo grajeno v te namene, torej za velike komercialne prenose energije na velike razdalje,

— kdo bo zapolnil vrzeli ob morebitnih izpadih (stavke v izvozni državi),

— kdo nosi stroške rezervnih zmogljivosti, ki so za delovanje sistema nujne,

— neusklajene norme glede varstva okolja itd.

Vodilni evropski strokovnjak s tega področja Leigh Hancher³⁾ ugotavlja, da je v preteklosti strah pred pomanjkanjem energije dal krila pretiranemu samozadovoljstvu, danes pa sta privatizacija in povečana konkurenca skupna tema vseh članic, zato je upanje, da bodo ovire, ki preprečujejo delovanje konkurence tržišča in ekonomskih zakonitosti, premagane, kar pa ne bo šlo gladko in brez žrtev.

Tudi procesi privatizacije elektrogospodarstva se odvijajo s ciljem, da se poveča delovanje konkurence. Če bo interno tržišče

energije v Evropi povečalo konkurenco med državami, torej med ponudniki končne energije (električne energije), pa bodo procesi privatizacije povečali konkurenčnost, predvsem znotraj sistema, torej med ponudniki energetskih goriv, saj brez konkurenčnih cen energetskih goriv tudi konkurenčne cene električne energije ne bo. Kljub temu da so ti procesi v Evropi šele v nastajanju in pod budnim spremljanjem strokovnjakov, pa se zdi, da je V. Britanija že tik pred uvedbo privatiziranega elektrogospodarskega sistema. Kako bo deloval in ali bo razrešil probleme,

ki jih avtarkičen gospodarski sistem ne more rešiti, pa bomo videli kmalu. V primeru uspeha je pričakovati eksplozijo privatizacije energetike tudi v drugih državah v Evropi.

Drago Fabijan

Nadaljevanje prihodnjik

2) DG — XVII Pan European Electric Utopia, Power in Europe, št. 46, London 1989

3) An International Market for Energy: How far will it go? Power in Europe, št. 29, London 1988

Pust — krivih ust

(Foto: Ljubo Potočnik)

Akcija »Minus 10 %« pri nas

Kljub temu da je Občinski svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu že pred letom dni dal pisno pobudo z osnutkom programa aktivnosti za zmanjšanje prometnih nezgod, v našem družbenem okolju še ni padla na plodna tla. Krivca za to ni, ker smo tako in tako v naši »samoupravni« družbi za neuspeh »kolektivno« odgovorni vsi.

26 mrtvih in 154 telesno poškodovanih je prevelik davek, ki ga plačujemo zaradi nepravilnega odnosa do cestnih površin, vozil, slabih voznikov motornih vozil ter drugih udeležencev v cestnem prometu. Novi skupščinski sistem bo moral terjati konkretno in osebno odgovornost zaradi neaktivnosti in neprizadevnosti na tem področju tistega, ki je po svojem delovnem mestu ali položaju odgovoren za varno in mirno življenje občanov. Vsem, ki ste pri tem pomislili na naše miličnike, naj povemo, da so v preteklem letu svoje delo na področju prometa profesionalno in kvalitetno dobro opravili.

Ne da bi bil ob kaznovanju kršiteljev kdo pretirano vesel, naj povemo, da so s področja prometa miličniki podali 36 kazenskih ovadb pristojni enoti javnega tožilstva, 2254 predlogov sodniku za prekrške ter v mandatnem postopku izvedli kar 4251 mandatnih kazni. Veliko truda je bil vložene v to, vendar zaradi smešno nizkih kazni učinka ta kaznovalna politika ni dosegla, saj kaznovanje kršiteljev in preventiva na tem področju lahko dajeta rezultate le vzporedno. Za naše območje se zelo nazorno kaže pravilnost reka: »Kakršna družba - takšni vozniki - takšni posamezniki«, ki ga je pred kratkim povedal Janez Winkler, predsednik RSPV. Mi imamo v cestnem prometu slaba vozila, slaba vozišča pa tudi denarja za preventivo je malo. Vse pa je odvisno od tega, ali to hočemo, to želimo ali pa dovolimo.

Zelo glasno se pogovarjamo o akciji MINUS 10 %, vendar menimo, da smo kot motor v praznem teku, saj se večina najodgovornejših v akcijo s programi in dejanji ne vključuje. Menimo, da bi morali v akcijo vstopiti vsi tisti, ki to našo družbo in državo vodijo, ne pa tisti, ki se o tem samo pogovarjajo.

Ceravno smo nekatere težnje Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu okvirno že predstavili, naj na tem mestu ponovno poudarimo spoznanje, da je promet tisto nedeljivo področje naše skupne aktivnosti, ki bi moralo biti najbližje interesu vseh državljanov Slovenije, vseh starosti in poklicev. Naj poudarimo, da prometne nezgode ne pomenijo samo tragičnega dogodka za družino zaradi izgube najdragocenejšega — človekovega življenja in zdravja, ampak je to hkrati tudi odprto vprašanje še za nekoga drugega zaradi sociale, zdravstva, izgubljenih delovnih ur; pri smrtnih žrtvah pa tudi vprašanje neizkoriščenosti sredstev, ki jih je druž-

ba vložila v vzgojo in izobraževanje posameznika. Zaradi pretrgane življenjske poti smrtnih žrtev prometa ni prispevka, ki ga je družba od njih pričakovala. Človeške in materialne žrtve se v naši sedanjosti skupnosti najpogosteje zelo malo ali pa se sploh ne zavemo, zato je vendarle potrebno ta odnos spremeniti. Morali bomo začeti vrednotiti življenje vsakega posameznika in vseh skupaj, s tem pa bomo prihranili tudi nekaj družbenega denarja.

Program MINUS 10 % moramo tudi v naši občini sprejeti kot zavestno družbeno opredelitev, da se zmanjša število prometnih nezgod s mrtvimi in poškodovanimi udeleženci za 10 % v obdobju enega leta.

Občinski svet za preventivo in vzgojo predlaga potek akcije v dveh smereh:

- večjo aktivnost na propagandno-preventivnem področju, usmerjeno na vse udeležence v prometu s posebnim poudarkom na rizičnih skupinah (nosilec: SPV);
- mobilizatorsko aktivno vključitev vseh strokovnih inštitucij, delovnih organizacij in podjetij, upravnih organov ter političnih strank in drugih združenj občanov tako, da se bo varnost povečala (nosilec: IS SO Krško).

Osnovni namen akcije mora biti usmerjen v to, da vzpodbudimo razmišljanje o varnosti v prometu in ustrežnejše obnašanje pri vseh udeležencih, posebej pa pri tistih, ki glede na svoje strokovno znanje, položaj in delovno mesto morejo in morajo prispevati k učinkovitejšemu razreševanju cestnoprometnih problemov.

Na propagandno-preventivnem področju predlagamo usmerjeno aktivnost k spoznanju nujnosti, da se mora prometna varnost izboljšati ter da mora to po lastni zavesti postati prepričanje vseh. Vsakdo lahko prispeva k bolj humanim odnosom v prometu in izboljšanju prometne varnosti. Vsako dejanje v prometu — pot v službo, šolo, vožnja s kolesom, s kolesom z motorjem, z motornim vozilom — je dejanje, pomembno za prometno varnost. Z vsakim dejanjem v prometu vplivamo tudi na druge udeležence; vpliv pa je lahko pozitiven ali negativen. Še posebej pomemben je zgled, ki ga dajemo najmlajšim. S propagandno-preventivnimi aktivnostmi naj bi v bodoče poskušali z argumenti izničiti izgovor, da take in podobne prekrške delajo vsi, kajti to je le odraz pomanjkanja prometne kulture in poznavanja pravil obna-

šanja v prometu. Torej želimo spremembo doseči v tem, da se začnemo obnašati drugače, tako kot je najvarnejše za vse udeležence. Načini in postopki propagiranja pa so prepuščeni inventivni in domiselni sposobnosti propagandistov.

V drugem delu z vključitvijo vseh subjektov in ustreznih strok pa v SPV predlagamo aktivnosti, ki so vezane na strokovne odločitve in strokovno delo s ciljem, da se odpravijo vzroki prometnih nezgod zaradi ceste, vozil, strokovne vzgoje voznikov, prometne signalizacije in tehničnega urejanja prometa.

Prometni strokovnjaki in znanstveniki so ugotovili, da je prometna nezgoda posledica nesrečne kombinacije več dejavnikov. Večina od teh je stalno prisotna, le da v srečnih kombinacijah ne povzročijo nezgode. Glede na skoraj neomejeno število prisotnih dejavnikov, ki vplivajo na prometno varnost, se ne gre naslanjati le na en ukrep. Že dolgo je znano, da če bi želeli občutno izboljšati prometno varnost, bi morali uporabiti veliko raznolikih ukrepov varnosti, ki so v zvezi s cesto, avtomobili, vozniki in okoljem.

Zaradi tega je pri načrtovanju obsežnega ofenzivnega boja proti prometnim nezgodam dobro poseči po mnogoštevilnih ukrepih. Pri tem načrtovanju pa se moramo zavdati, da so nekateri pomembnejši in učinkovitejši od drugih ter da nekateri, ki so sami po sebi nepomembni, lahko postanejo v kombinaciji s prometno situacijo učinkoviti. Večina učinkovitih ukrepov v boju proti prometnim nezgodam je povezanih z velikimi finančnimi stroški, katerim se tudi naša skupnost ne bo mogla izogniti. Kje in kako pridobiti (prerazporediti) finančna sredstva za delo stroke, pa ni več stvar preventivcev, temveč politike, na čelu katere bi morala stati občinska skupščina in njen izvršni svet.

Drago Bučar

